

Försvarsutskottet

Regeringens proposition med förslag till lag om militär disciplin och brottsbekämpning inom Försvarsmakten och till vissa lagar som har samband med den

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition med förslag till lag om militär disciplin och brottsbekämpning inom Försvarsmakten och till vissa lagar som har samband med den (RP 82/2023 rd): Ärendet har remitterats till försvarsutskottet för betänkande och till grundlagsutskottet, förvaltningsutskottet och lagutskottet för utlåtande.

Utlåtanden

Utlåtande har lämnats av

- grundlagsutskottet GrUU 36/2024 rd
- förvaltningsutskottet FvUU 1/2024 rd
- lagutskottet LaUU 9/2024 rd

Sakkunniga

Utskottet har hört

- lagstiftningsdirektör Hanna Nordström, försvarsministeriet
- äldre regeringssekreterare Anna Gau, försvarsministeriet
- specialsakkunnig Joni Korpinen, justitieministeriet
- referendarieråd Juho Lehtimäki, Justitiekanslersämbetet
- referendarieråd Mikko Eteläpää, riksdagens justitieombudsmans kansli
- underrättelsetillsynsombudsman Kimmo Hakonen, underrättelsetillsynsombudsmannens byrå
- polisinspektör Anna-Riina Korteniemi, Polisstyrelsen
- polisjurist Tommi Reen, centralkriminalpolisen
- överinspektör Laura Ruotsalainen, skyddspolisen
- sektorchef Jouni Pulkkinen, Huvudstaben
- militärjurist Terhi Vira-Klockars, Huvudstaben
- tullöverinspektör Iisakki Anttila, Tullen
- chef för intressebevakning Mika Ylönen, Officersförbundet
- huvudförtroendeman, överfältväbel Tomi Malkamäki, Underofficersförbundet rf
- huvudförtroendeman Jaakko Levä, Befälsförbundet rf
- verksamhetsledare Janne Kosonen, Finlands Reservofficersförbund rf
- projektchef Timo Mustaniemi, Reservistförbundet.

Betänkande FsUB 2/2025 rd

Skriftligt yttrande har lämnats av

- inrikesministeriet
- Riksåklagarens byrå
- Brottpåföljdsmyndigheten
- Försvarsutbildningsföreningen
- Finlands Fredsbevararföbund rf.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår en ny lag om militär disciplin och brottsbekämpning inom Försvarsmakten. Samtidigt upphävs den gällande lagen om militär disciplin och brottsbekämpning inom försvarsmakten. I propositionen föreslås dessutom ändringar i lagen om försvarsmakten, lagen om behandling av personuppgifter inom Försvarsmakten, lagen om gränsbevakningsväsendets förvaltning, förundersökningslagen, militära rättegångslagen, vägtrafiklagen, lagen om övervakning av underrättelseverksamheten, lagen om behandling av personuppgifter vid Brottpåföljdsmyndigheten och lagen om offentlighet vid rättegång i allmänna domstolar.

Huvudstaben föreslås få en ny uppgift, att förhindra och avslöja militära brott. Enligt den gällande lagen är Huvudstabens enda uppgift i fråga om militära brott att utreda militära brott. I lagstiftningen föreslås det nya bestämmelser om allmänna befogenheter som gäller Huvudstabens alla brottsbekämpningsuppdrag. Dessutom föreslås för Huvudstaben vissa nya befogenheter som utövas självständigt i samband med förhindrande och avslöjande av brott. Det föreslås också ändringar i vissa bestämmelser om inledande av förundersökning, om handräckning och om undantagsförhållanden och störningar under normalförhållanden.

Enligt propositionen ska också bestämmelserna som gäller tillsynen över Försvarsmaktens brottsbekämpningsuppdrag effektiviseras genom att underrättelsetillsynsombudsmannen och riksdagens underrättelsetillsynsutskott i fortsättningen också ska övervaka militärunderrättelsemyndigheterna när de förhindrar och avslöjar brott som anknyter till underrättelseverksamhet som riktar sig mot Finland på det militära försvarets område och till sådan verksamhet som äventyrar syftet med det militära försvaret.

Syftet med propositionen är att säkerställa att lagstiftningen om Huvudstabens brottsbekämpning är aktuell, så att det straffrättsliga ansvaret realiserar effektivt inom Försvarsmakten. Syftet med de nya befogenheterna är att effektivisera förhindrandet och avslöjandet av brott som hänför sig till verksamhet som äventyrar försvaret. Också myndighetssamarbetet avses bli bättre.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Grunder för den nya regleringen

(1) Det primära syftet med propositionen är att se till att bestämmelserna om militär disciplin och brottsbekämpning inom Försvarsmakten är uppdaterade med hänsyn till dels de förändringar som

Betänkande FsUB 2/2025 rd

skett i omvärlden sedan lagen trädde i kraft, dels de problem som framkommit i den gällande lagstiftningen när den tillämpats i praktiken.

(2) I propositionen föreslår regeringen en ny lag om militär disciplin och brottsbekämpning inom Försvarmakten. Samtidigt upphävs den gällande lagen om militär disciplin och brottsbekämpning inom försvarmakten. I bestämmelserna om militärdisciplinförfarandet föreslås det endast tekniska ändringar eller inga ändringar alls i förhållande till den gällande lagen.

(3) Det nuvarande militärdisciplinförfarandet jämföras med en påskyndad och förenklad straffprocess. Bestämmelserna om militärdisciplinförfarandet uppdaterades senast 2021. Till lagen fogades då till exempel bestämmelser om att Försvarmaktens assessor eller en militärjurist som är undersökningsledare vid Huvudstaben och polisen självständigt kan inleda förundersökningen utan beslut av den disciplinära förmannen. Ändringarna har effektiviserat genomförandet av straffansvaret inom Försvarmakten och förbättrat undersökningens oberoende. Militärdisciplinförfarandet tillämpas också på dem som tjänstgör i en militär tjänst vid Gränsbevakningsväsendet och på dem som fullgör sin värnplikt inom Gränsbevakningsväsendet och på dem som fullgör frivillig militärtjänst för kvinnor.

(4) I den gällande lagen om militär disciplin och brottsbekämpning inom försvarmakten finns ingen uttrycklig bestämmelse om vem som har i uppgift att förhindra och avslöja militära brott. Enligt den gällande lagen är Huvudstabens uppgift endast att utreda militära brott. Uppgiften att förhindra och avslöja militära brott har i gällande lag inte heller uttryckligen ålagts polisen. Ett syfte med propositionen är att regleringsmodellen för Försvarmaktens del ska vara samstämmig med regleringen för övriga brottsbekämpningsmyndigheter (polisen, Tullen och Gränsbevakningsväsendet), det vill säga att bestämmelser om myndighetens befogenheter finns i den lag som gäller den aktuella myndigheten.

(5) Syftet med de nya befogenheterna är att effektivisera förhindrandet och avslöjandet av brott som anknyter till verksamhet som äventyrar landets försvar och förhindrandet och avslöjandet av militära brott. Olika allvarliga egendomsbrott och förberedelse till andra allvarliga militära brott kan efter lagens ikraftträdande förhindras bättre än för närvarande eller en gärning som redan inletts avbrytas. Försvarmaktens uppgift att förebygga och avslöja brott hänför sig till förebyggande av mycket allvarliga brott (t.ex. spioneri, landsförräderi och röjande av statshemlighet). Enligt inkommen utredning är uppgiften mer begränsad än polisens allmänna behörighet.

(6) Propositionen remitterades till grundlagsutskottet, lagutskottet och förvaltningsutskottet för utlåtande. Grundlagsutskottet konstaterar i sitt utlåtande (GrUU 36/2024 rd) att lagförslagen kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning, men lagförslag 1 bara om utskottets konstitutionella anmärkning till 93 § beaktas på behörigt sätt och lagförslag 3 bara om utskottets konstitutionella anmärkning till 16 b § beaktas på behörigt sätt.

(7) Försvarsutskottet ställer sig bakom propositionens mål och betonar att den försämrade säkerhetspolitiska miljön ytterligare betonar behovet av en reglering som tillåter Försvarmakten att effektivare än i nuläget förebygga och avslöja verksamhet som äventyrar försvaret. Utskottet understryker att Försvarmakten måste kunna sköta sina lagstadgade uppgifter under alla förhållanden och i beredskapssituationer från normala förhållanden till undantagsförhållanden. Försvars-

Betänkande FsUB 2/2025 rd

makten ska ständigt ha en uppdaterad lägesbild för att kunna vidta lämpliga förberedelser inför olika hot. Det förutsätter tillräckliga befogenheter också för brottsbekämpningsuppgifter. Sammantaget tillstyrker försvarskottet lagförslagen i propositionen, men med följande anmärkningar och ändringsförslag.

Fackutskottens anmärkningar om propositionen

(8) Propositionen remitterades till grundlagsutskottet (GrUU 36/2024 rd), förvaltningsutskottet (FvUU 1/2024 rd) och lagutskottet (LaUU 9/2024 rd) för utlåtande. Grundlagsutskottet lyfter i sitt utlåtande fram att den viktigaste ändringen i propositionen är att Huvudstaben åläggs att förhindra och avslöja militära brott. Dessa uppgifter hör för närvarande till polisen.

(9) Grundlagsutskottet har tidigare allmänt påpekat att bestämmelserna om polislagens befogenheter när det gäller att förebygga brott, i likhet med regleringen av tvångsmedel och förundersökning har karakteriserats av en utveckling där befogenheterna utökas eller utvidgas gradvis. De utvidgningar av befogenheterna som genomförs genom lagändringar kan i sig vara små, men vid den konstitutionella bedömningen av nödvändigheten och proportionaliteten måste också de befogenheter beaktas som redan tidigare införts. Även en liten utvidgning av en befogenhet som grundlagsutskottet i ett tidigare utlåtande bedömt vara oklanderlig i konstitutionellt hänseende kan ge anledning att ändra bedömningen av nödvändighet och proportionalitet. Enligt grundlagsutskottets uppfattning gäller motsvarande utgångspunkt också bestämmelserna om brottsbekämpning inom Försvarsmakten.

(10) Grundlagsutskottet konstaterar i utlåtandet bland annat att upprätthållandet av allmän ordning och säkerhet i lagstiftningen har anförtrotts polisen. Utgångspunkten är att polisens uppgifter och befogenheter ges till andra myndigheter endast i undantagsfall och på särskilda grunder. Grundlagsutskottet har ansett att det med tanke på nödvändighetskravet, som hör till förutsättningarna för begränsning av de grundläggande fri- och rättigheterna, inte nödvändigtvis är lämpligt att föreskriva att andra myndigheter ges dessa befogenheter som polisen redan har. Det innebär att en asymmetri i befogenheterna inte i sig är ett sådant vägande samhälleligt behov som en begränsning av de grundläggande fri- och rättigheterna kräver och som skulle motivera att befogenheterna är nödvändiga. Dessutom har polisen särskild utbildning och erfarenhet i användning av befogenheter som innebär ingrepp i de grundläggande fri- och rättigheterna.

(11) Grundlagsutskottet lyfter i sitt utlåtande också fram att det vid bedömningen av propositionen är av betydelse att det för att få resultat vid inhämtande av information i uppdrag i enlighet med 89 § enligt propositionen nästan utan undantag krävs en lång och nära, förtroendefull relation med personen som är föremål för åtgärden utan att personen är medveten om att han eller hon är i kontakt med en myndighet. En sådan förtroendefull relation kan inte byggas upp och upprätthållas med åtgärder av en annan myndighet, i synnerhet i ett uppdrag som kräver ingående kännedom om Försvarsmakten, dess organisation och uppgifter. Grundlagsutskottet noterar i detta sammanhang också betydelsen av att det säkerhetspolitiska läget har förändrats.

(12) Grundlagsutskottet konstaterar vidare att bekämpningen av militära brott, som ligger till grund för den reglering som föreslås i propositionen, är ett godtagbart och vägande samhälleligt intresse. Det anser att en uppdatering av regleringen utan tvivel också är ett motiverat mål. I mo-

Betänkande FsUB 2/2025 rd

tiveringen till förslaget (s. 22) nämns det också att uppgiften att förhindra och avslöja militära brott inte uttryckligen har ålagts polisen. Grundlagsutskottet konstaterar att detta knappast motiverar den föreslagna regleringen. Den motivering till Huvudstabens uppgifter och befogenheter inom brottsbekämpningen som framgår av den allmänna motiveringen, detaljmotiveringen och motiveringen till lagstiftningsordningen är rätt snäv och allmänt hållen. Grundlagsutskottet anser dock att det inte i sig finns något konstitutionellt hinder för att ge Huvudstaben i uppdrag att sköta de föreslagna uppgifterna.

(13) Lagutskottet konstaterar i sitt utlåtande att propositionens målsättningar i princip är välkomna. Syftet med propositionen är att på det sätt som framgår av motiveringen (RP, s. 22) se till att bestämmelserna om militär disciplin och brottsbekämpning inom Försvarsmakten är uppdaterade med hänsyn till dels de förändringar som skett i omvärlden sedan lagen trädde i kraft, dels de problem som framkommit i den gällande lagstiftningen när den tillämpats i praktiken.

(14) Lagutskottet noterar att det i propositionsmotiven sägs att lagens struktur så långt det är möjligt följer strukturen och systematiken i polislagen, tvångsmedelslagen och lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet, i synnerhet i fråga om bestämmelserna om hemligt inhämtande av information (RP, s. 24). Lagutskottet anser att den ovan nämnda systematiska utgångspunkten i fråga om lagens språkdräkt är motiverad och har fäst uppmärksamhet vid motsvarande aspekter också vid revideringen av polislagen.

(15) Lagutskottet bedömer i sitt utlåtande propositionen i anslutning till sitt eget ansvarsområde och särskilt med avseende på aspekter och befogenheter i anslutning till militärdisciplinförfarandet och utredningen av brott. Utskottet har inte bedömt de nya uppgifterna att förebygga och avslöja brott eller de hemliga metoder för inhämtande av information som har samband med dem. Det konstaterar att försvarsutskottet, som är betänkandeutskott, därför omsorgsfullt bör bedöma om uppgifterna och befogenheterna för att förhindra och avslöja dessa uppgifter och befogenheter är motiverade med beaktande av bland annat de grundläggande fri- och rättigheterna i anslutning till hemliga metoder för inhämtande av information.

(16) Också förvaltningsutskottet konstaterar i sitt utlåtande att propositionens målsättningar är välkomna. Finlands säkerhetspolitiska omgivning har förändrats avsevärt sedan den gällande lagstiftningen om Försvarsmaktens brottsbekämpning trädde i kraft. Utskottet betonar att Försvarsmakten måste kunna sköta sina lagstadgade uppgifter under alla förhållanden och i beredskapssituationer från normala förhållanden till undantagsförhållanden. Försvarsmakten ska ständigt ha en uppdaterad lägesbild för att kunna vidta lämpliga förberedelser inför olika hot. Det förutsätter också tillräckliga befogenheter för brottsbekämpningsuppgifter.

(17) Förvaltningsutskottet konstaterar i sitt utlåtande att det är viktigt att alla brottsbekämpningsmyndigheter har tillräckliga resurser för att sköta sina lagstadgade uppgifter och att resurserna också allokeras på ett ändamålsenligt sätt. Samtidigt måste man se till att det finns tillräckligt exakta bestämmelser om myndigheternas uppgifter och befogenheter för att arbetsfördelningen mellan myndigheterna ska vara tydlig och konsekvent. Förvaltningsutskottet betonar vikten av ett fungerande myndighetssamarbete vid brottsbekämpningen.

Betänkande FsUB 2/2025 rd

Samarbete i brottsbekämpningsuppgifter mellan Huvudstaben och polisen

(18) Försvarsmakten har mycket farlig skjutvapens- och sprängämnesmateriel som löper risk att bli stulen. Under åren 2017—2022 registrerade polisen sammanlagt 111 anmälningar om tillgreppsbrott som riktats mot Försvarsmaktens egendom. Av dessa gällde 29 anmälningar brott riktade mot Försvarsmaktens skjutförnödenheter, sprängämnena och vapen. Under samma tidsperiod registrerade Huvudstabens juridiska avdelning sammanlagt 38 anmälningar som gällde tillgrepp av sådana material, försök till tillgrepp eller förvaring som strider mot reglerna. Det registrerades bara färre än 10 anmälningar om egentliga tillgreppsbrott. Den här statistiken visar enligt propositionsmotiven endast de brott som kommit till kännedom och det står klart att en del av brotten förblir oupptäckta. Av de upptäckta brotten har de lindrigaste handlat om stöld av enstaka patroner, medan de grövsta brotten gällt handgranater, sprängämnena och vapen. Vapenstölder har också tidigare förekommit inom Försvarsmakten och en del av de stulna vapnen saknas fortfarande.

(19) Enligt utfrågade sakkunniga är ett av propositionens centrala mål att säkerställa att uppgiftsfördelningen mellan Försvarsmakten och polisen förblir klar också i fortsättningen, trots de nya befogenheterna. Utskottet anser det ytterst viktigt att propositionen inte på något sätt begränsar polisens allmänna behörighet inom brottsbekämpningen. Utskottet konstaterar att stöld av vapen eller sprängämnena som riktas mot Försvarsmakten kan ha samband med till exempel organiserad brottslighet, varvid man måste överväga att överföra ärendet till polisen för undersökning. Enligt den föreslagna 188 § ska förundersökningen överföras till polisen, om undersökningens opartiskhet eller brottets allvarlighet förutsätter det. Ett brottsbekämpningsuppdrag kan även anmars föras över till polisen när ärendets art kräver det. Polisen har också rätt att av särskilda skäl på eget initiativ åta sig en brottsbekämpningsuppgift.

(20) Utskottet betonar betydelsen av en bestämmelse om anmälningsskyldighet i informationsgången mellan Huvudstaben och polisen. Enligt den föreslagna 189 § ska de tjänstemän vid Huvudstaben som sköter brottsbekämpningsuppdrag till polisen anmäla militära brott som Huvudstaben ska undersöka, en åtgärd som de har inlett för att avslöja och utreda brott samt utan onödigt dröjsmål om de använder hemliga tvångsmedel eller hemliga metoder för inhämtande av information. Utskottet betonar att tröskeln för anmälan måste vara tillräckligt låg för att polisen vid behov ska kunna utöva sin övertagningsrätt. Utskottet påpekar dessutom att med polisen avses också Centralkriminalpolisen, så det finns inget hinder för att information om ett beslut om en täckoperation också går till chefen för Centralkriminalpolisen. Avsikten är att man i Huvudstabens och polisens samarbetsavtal på samma sätt som för närvarande ska avtala om praxis för överföring av brottsbekämpningsuppgifter och fullgörande av anmälningsskyldigheten.

Hemliga metoder för inhämtande av information

(21) Enligt sakkunniga inom försvarsförvaltningen klarar Försvarsmakten med sina nuvarande befogenheter inte av att i tillräckligt god tid upptäcka sådana interna eller externa hot mot verksamheten som skulle kunna äventyra säkerheten i Försvarsmaktens verksamhet eller försvarssystemets kapacitet. Därför föreslås det att Huvudstaben ska ha rätt att självständigt utöva vissa befogenheter för hemligt inhämtande av information i anknytning till det uppdrag som avses i den föreslagna 93 §. I det uppdrag som där avses gäller förebyggandet och avslöjandet av brott till stor del externa aktörer. Avsikten är att identifiera, avslöja och förhindra de inre och yttre hot mot Fin-

Betänkande FsUB 2/2025 rd

lands militära försvar som främmande staters underrättelsetjänster, enskilda eller organisationer avsiktligt riktar mot vårt land.

(22) Den materiella regleringen som gäller förhindrande och avslöjande av brott i den gällande lagen om militär disciplin och brottsbekämpning inom försvarsmakten har i synnerhet med avseende på hemliga metoder för inhämtande av information och andra beslut med anknytning till dem i huvudsak främst realiserats med hjälp av bestämmelser som hänvisar till 5 kap. i polislagen. Enligt erhållen utredning har den författningstekniska lösningen inte varit ändamålsenlig för den praktiska lagtillämparen och motsvarar inte längre praxis, som förutsätter att bestämmelser om de befogenheter som hör till myndighetens tjänsteåligganden finns i den lagstiftning som gäller respektive myndighet. Hänvisningsbestämmelser är dessutom ofta oklara i fråga om hur omfattande de materiella bestämmelserna om förhindrande och avslöjande av brott i polislagen får tillämpas i praktiken av en militärmyndighet. Utskottet instämmer i bedömningen att Försvarsmakten, på grund av avsaknad eller begränsningar av befogenheter, inte nödvändigtvis klarar av att i tillräckligt god tid upptäcka sådana interna eller externa hot mot verksamheten som kan äventyra säkerheten i Försvarsmaktens verksamhet eller systemets kapacitet.

(23) Enligt 89 § i den gällande lagen har de tjänstemän vid Försvarsmakten som sköter förebyggandet och avslöjandet av brott tillgång till de metoder som avses i 5 kap. i polislagen, det vill säga inhämtande av basstationsuppgifter, systematisk observation, förtäckt inhämtande av information, teknisk avlyssning, optisk observation, teknisk spårning samt inhämtande av identifieringsuppgifter om teleadresser eller teleterminalutrustningar. De självständiga befogenheter som föreslås i propositionen (utöver den gällande regleringen) är teleavlyssning och inhämtande av information i stället för teleavlyssning, teleövervakning, teleövervakning med samtycke av innehavaren av en teleadress eller teleterminalutrustning samt teknisk observation av utrustning. Enligt lagförslaget gäller de helt nya befogenheterna täckoperationer, datanätsbaserade täckoperationer och användning av informationskällor.

(24) I propositionen framförs det att en myndighet inte kan utföra täckoperationer eller använda informationskällor för en annan myndighets räkning. Också Tullen har täckoperationer, användning av informationskällor och styrd användning av informationskällor i metodarsenalen. Gränsbevakningsväsendet har möjlighet till ”sedvanlig” användning av informationskällor. Utskottet anser att det inte är motiverat att Försvarsmaktens befogenheter avviker från andra säkerhetsmyndigheters, med beaktande av hur allvarliga brottsrubriceringarna är.

(25) Utskottet hänvisar i detta sammanhang också till sitt betänkande om lagen om militär underrättelseverksamhet (FsUB 9/2018 rd, s. 14). Grundlagsutskottet bad då försvarsutskottet bedöma om en del av de befogenheter som föreslås för militärunderrättelsemyndigheterna kan föreskrivas för en civil underrättelsemyndighet, som på begäran av militärunderrättelsemyndigheten kan vidta behövliga åtgärder i form av handräckning. Försvarsutskottet konstaterade i sitt betänkande att utövandet av befogenheterna för militär underrättelseinhämtning kräver djupgående kännedom om både militär underrättelseinhämtning och om Försvarsmaktens verksamhet, och att skyddspolisen inte har denna kompetens.

(26) Försvarsutskottet betonade också i sitt betänkande att en myndighets lagstadgade uppgifter alltid i första hand ska skötas av den ansvariga myndigheten och i princip med egna resurser.

Betänkande FsUB 2/2025 rd

Handräckning är till sin karaktär tillfällig och handräckningsuppdrag har främst samband med uppdrag som kräver exempelvis utrustning eller kapacitet som den begärande myndigheten saknar. Försvarsutskottet ansåg i sitt betänkande att det i grunden är en märklig situation, om en behörig myndighet inte med egna resurser klarar av sina lagstadgade uppgifter under normalförhållanden.

(27) Försvarsutskottet fäste då också uppmärksamhet vid säkerheten under insatsen, eftersom befogenheter som bygger på handräckning kan äventyra säkerheten under en underrättelseinsats. Dessutom kan det enligt utskottets mening inte vara så vid användning av informationskällor att garanterandet av informationskällans säkerhet och ansvaret för det fördelas på två myndigheter beroende på vilka metoder som används. Utskottet vill påpeka att underrättelseinsatser också kan vara mycket långvariga, och då är det inte hållbart att förlita sig på metoder för underrättelseinhämtning som grundar sig på handräckning. Sammanfattningsvis konstaterade försvarsutskottet att militärunderrättelsemyndigheterna behöver alla befogenheter som eftersträvas i förslaget till lag om militär underrättelseverksamhet och att genomförandet av dem kan inte vara beroende på arrangemang med handräckning. Utskottet anser att mönstret är detsamma också i den nu aktuella propositionen: Försvarmakten behöver alla de befogenheter som föreslås i propositionen för att i det betydligt försämrade säkerhetsläget redan på förhand kunna förhindra och avslöja brott som kan äventyra försvaret.

(28) Hemliga metoder för inhämtande av information kan enligt propositionen huvudsakligen användas på samma grunder för förhindrande av brott som hemliga tvångsmedel kan användas för utredning av brott. Det är inte ändamålsenligt med grundlösa skillnader i regleringen av samma metoder. Med tanke på myndighetssamarbetet är det också viktigt med enhetliga bestämmelser om förundersökningsmyndigheternas metoder för inhämtande av information. En tydlig och konsekvent reglering gör inte bara handläggningen effektivare, utan den främjar också likabehandlingen av dem som är föremål för metoder för inhämtande av information. Utskottet betonar vikten av lämplig utbildning, anvisningar och tillsyn när nya befogenheter införs.

(29) Hemliga metoder för inhämtande av information får användas endast för avslöjande av allvarliga brott som räknas upp i den föreslagna 117 § (dvs. äventyrande av Finlands suveränitet, krigsanstiftan, landsförräderi, grovt landsförräderi, spioneri, grovt spioneri, röjande av statshemlighet och olovlig underrättelseverksamhet).

(30) För att förhindra militära brott får enligt förslaget hemliga metoder för inhämtande av information användas betydligt mer begränsat än vad som nämns ovan. För att avslöja dem får hemliga metoder för inhämtande av information inte alls användas. Utskottet anser det vara viktigt att den föreslagna nya uppgiften för att förhindra militära brott inte automatiskt medför möjlighet att använda hemliga metoder för inhämtande av information. Utskottet betonar att användningen av sådana metoder alltid förutsätter att de särskilda förutsättningarna för varje metod för inhämtande av information och de allmänna förutsättningarna för användning av hemliga metoder för inhämtande av information uppfylls. Dessutom påpekar utskottet att beslut om hemliga metoder för inhämtande av information i regel fattas av en domstol, som alltid överväger förutsättningarna för att bevilja tillstånd.

Betänkande FsUB 2/2025 rd

(31) Hemliga metoder för inhämtande av information används vid Huvudstaben av tjänstemän som är särskilt förtrogna med användningen av dem. Enligt uppgifter till utskottet kan kravet på förtrogenhet uppfyllas antingen genom utbildning i hemligt inhämtande av information eller genom tillräcklig erfarenhet av hemligt inhämtande av information. Dessutom ska en tjänsteman vara förtrogen med lagstiftningen om dessa metoder. Kravet på utbildningsnivån ska motsvara det som enligt 5 kap. 16 § i polislagen krävs av en anhållningsberättigad polisman som särskilt utbildats för hemligt inhämtande av information. Utskottet anser det vara ytterst viktigt att tillräckliga resurser reserveras för utbildning i nya metoder för inhämtande av information. Dessutom är det nödvändigt med ett nära myndighetssamarbete när utbildning ordnas.

Reservisternas befogenheter

(32) Försvarsutskottet understryker att reservisterna är en fast, permanent och väsentlig del av Försvarmaktens organisation. Grundlagsutskottet slår i sitt utlåtande fast att användningen av reservister måste bedömas ur denna synvinkel (GrUU 36/2024 rd, stycke 23).

(33) En reservist med tillräcklig utbildning får enligt lagförslaget (98 §) bistå en myndighet vid Huvudstaben som utför i 93 § avsedda brottsbekämpningsuppdrag vid utövandet av vissa befogenheter eller i vissa fall också utöva befogenheterna. En reservist som avgått från sin tjänst vid försvarmakten efter uppnådd avgångsålder och som under tjänstgöringen har skött sådana brottsbekämpningsuppdrag får också använda hemliga metoder för inhämtande av information. Befogenheterna får enligt 98 § 5 mom. användas endast under uppsikt och övervakning av en tjänsteman som är särskilt förtrogen med användningen av metoder för underrättelseinhämtning.

(34) Reservister kan anlitas för sådana uppdrag redan under normala förhållanden, eftersom exempelvis verksamhet som ska förhindra spioneri görs med framförhållning. I lagen föreskrivs det också om de befogenheter som reservister får utöva endast under undantagsförhållanden. Utskottet betonar att alla uppgifter som anvisas reservister förutsätter tillräcklig utbildning, är huvudsakligen biträdande uppgifter och begränsar sig till på förhand fastställda befogenheter.

(35) Undersökningsledare för militära brott kan enligt förslaget vara en reservist som tjänstgör i enlighet med värnpliktslagen och som i sitt tjänsteuppdrag är en anhållningsberättigad tjänsteman som avses i 2 kap. 9 § i tvångsmedelslagen. Tjänstgörande poliser, tjänstemän vid Gränsbevakningsväsendet och Tullen samt åklagare kan placeras i sådana uppgifter. Det har särskilt avtalats med dessa myndigheter om placering av tjänstemännen i reservistuppgifter.

Tillsyn

(36) Utskottet anser det nödvändigt med mer heltäckande bestämmelser om övervakningen av Försvarmaktens brottsbekämpning samtidigt som Huvudstaben ges nya befogenheter att självständigt använda hemliga metoder för inhämtande av information.

(37) Lagen om övervakning av underrättelseverksamheten (121/2019) föreslås bli ändrad så att lagen också tillämpas på den militära underrättelsemyndighetens verksamhet vid brottsbekämpning (lagförslag 8). Till uppgifterna för den som utövar laglighetsövervakning av underrättelseverksamheten och för underrättelsetillsynsombudsmannen, som också utövar tillsyn över skydds-

Betänkande FsUB 2/2025 rd

polisens övriga verksamhet, fogas övervakningen av förhindrande och avslöjande av sådana brott som hänför sig till underrättelseverksamhet som riktar sig mot Finland på det militära försvarets område och till verksamhet som äventyrar det militära försvarets syfte. Riksdagens underrättelseutskott utövar i fortsättningen utöver sina nuvarande uppgifter också parlamentarisk tillsyn över den verksamheten.

(38) Underrättelseutskottets centrala uppgift vid tillsynen över annan verksamhet vid skyddspolisens utöver civil underrättelseinhämtning har i praktiken i synnerhet blivit att övervaka användningen av hemliga metoder för inhämtande av information, i synnerhet gränssnittet mellan civil underrättelseinhämtning och förebyggande och avslöjande av brott. Mot den bakgrunden är det motiverat att utvidga tillsynsuppgiften så att den motsvarar den militära underrättelsemyndighetens brottsbekämpning.

Sammanfattning

(39) Den nya uppgiften att förhindra och avslöja militära brott motiveras i propositionen med ändamålsenlig användning av myndigheternas resurser, vilket innebär att brottsbekämpningsuppgifterna inte har decentraliserats till olika myndigheter, utan samma myndighet kan exempelvis avslöja och utreda ett brott. Under beredningen av propositionen undersöktes ett alternativ enligt vilket förundersökningen av militära brott, för att vara opartisk och oberoende, koncentreras till en självständig enhet som inrättas vid Huvudstabens. Under beredningen granskades också alternativet att alla Huvudstabens brottsbekämpningsuppdrag koncentreras till en sådan självständig enhet. Man kom dock fram till att bevara rådande praxis, enligt vilken brottsbekämpningsuppdrag som gäller militära brott sköts vid Huvudstabens juridiska avdelning och övriga brottsbekämpningsuppdrag vid Huvudstabens underrättelseavdelning. Utskottet anser att uppdelningen är befogad.

(40) Utskottet anser det vara klart att förebyggande och avslöjande av militära brott förutsätter kännedom om särdragen i Försvarmaktens verksamhet. I den nuvarande säkerhetspolitiska miljön blir det allt viktigare att förebygga och avslöja allvarliga militära brott. Utskottet påpekar att också de andra fackutskotten betonar att den kraftigt försvagade säkerhetsmiljön måste beaktas vid bedömningen av behovet av ny reglering.

(41) Utskottet betonar att den uppgift att förhindra och avslöja militära brott som föreslås för Huvudstabens är avgränsad och inte begränsar polisens allmänna behörighet. Polisen bär även i fortsättningen det huvudsakliga ansvaret för att förebygga och avslöja brott, liksom i den gällande lagen när det gäller utredning av brott. Utskottet konstaterar att de föreslagna allmänna befogenheterna är snävare än polisens. Avsikten är inte heller att för Huvudstabens föreslå någon sådan befogenhet som polisen inte har.

(42) Utskottet anser det vara klart att genomförandet av den nya lagstiftningen och de nya befogenheterna förutsätter noggrann uppföljning genom både den interna och den externa laglighetskontrollen. Utskottet håller med de sakkunniga om att utöver tillsyn och uppföljning bör lagstiftningen om brottsbekämpning och underrättelseinhämtning granskas på ett övergripande sätt åtminstone när det har inhämtats tillräckliga erfarenheter av hur lagstiftningen fungerar. Vid en så-

Betänkande FsUB 2/2025 rd

dan granskning bör man också närmare bedöma hur arrangemanget fungerar, det vill säga att en och samma myndighet har både underrättelsebefogenheter och brottsbekämpningsbefogenheter.

(43) Försvarsutskottet noterar också att det finns heltäckande bestämmelser om underrättelse-tillsynsutskottets uppgifter i 31 b § i riksdagens arbetsordning. På grund av ändringen av lagen om övervakning av underrättelseverksamheten bör också bestämmelserna i riksdagens arbetsordning kompletteras på motsvarande sätt.

(44) Försvarsutskottet följer noggrant hur den nya regleringen fungerar. Utskottet ser det som nödvändigt att försvarsutskottet får en utredning om hur den nya lagstiftningen fungerar före utgången av 2027 (Utskottets förslag till uttalande).

DETALJMOTIVERING

1. Lagen om militär disciplin och brottsbekämpning inom Försvarmakten

2 §. Förhållandet till annan lagstiftning. Lagutskottet noterar i sitt utlåtande att det på paragrafnivå förblir oklart vilken annan lag som avses i 1 mom. Det anser att hänvisningen till annan lagstiftning är onödig. Försvarsutskottet föreslår att hänvisningen till annan lagstiftning i 2 § 1 mom. stryks.

9 §. Förundersökning på en disciplinär förmans eller åklagares initiativ. Lagutskottet konstaterar i sitt utlåtande att det i förundersökningslagens 3 kap. 1 § 1 mom. sägs att när någon anmäler ett brott eller en händelse som han eller hon misstänker vara ett brott till en förundersökningsmyndighet, ska myndigheten registrera anmälan utan dröjsmål. Skyldigheten att registrera gäller oberoende av om den polisman som ansvarar för förundersökningen anser att det finns skäl att misstänka att ett brott har begåtts eller inte. En disciplinär förman ska göra förundersökning när det på grund av anmälan till förmannen eller annars finns skäl att misstänka att ett brott som avses i militära rättegångslagen har begåtts. Den disciplinära förmannen ska utan dröjsmål registrera anmälan i enlighet med 3 kap. 1 § i förundersökningslagen. På förundersökning och beslut som gäller den tillämpas vad som närmare anges i förundersökningslagen, om inte något annat följer av 14 §. Försvarsutskottet föreslår att 1 mom. skrivs om på det sätt som beskrivs ovan. Dessutom föreslår utskottet att 9 § 2 mom. preciseras på så sätt att också riksåklagaren kan förordna om att en förundersökning ska göras.

10 §. Förundersökning på Huvudstabens initiativ. En trovärdig intern laglighetsövervakning förutsätter att övervakaren är funktionellt sett extern i förhållande till föremålet för tillsynen. Försvarsutskottet föreslår att paragrafen ändras så att Försvarmaktens assessor i fortsättningen inte har behörighet att besluta om inledande av förundersökning. Dessutom föreslår utskottet att paragrafen på det sätt som lagutskottet föreslår kompletteras med en bestämmelse om att en anmälan om inledande av förundersökning utan dröjsmål ska registreras på det sätt som föreskrivs i 3 kap. 1 § i förundersökningslagen.

Betänkande FsUB 2/2025 rd

11 §. Förundersökning på polisens initiativ. Utskottet föreslår att paragrafen kompletteras med en bestämmelse om att polisen utan dröjsmål ska registrera en anmälan om inledande av förundersökning på det sätt som föreskrivs i 3 kap. 1 § i förundersökningslagen.

13 §. Förundersökningens omfattning. Lagutskottet anser i sitt utlåtande att den föreslagna regleringsmodellen är rätt öppen. Försvarsutskottet föreslår att 1 mom. preciseras med en bestämmelse om att de omständigheter som avses i 1 kap. 2 § i förundersökningslagen ska utredas vid förundersökningen.

14 §. Avstående från att göra förundersökning samt avslutande av förundersökningen.

Paragrafen gäller avstående från att göra förundersökning samt avslutande av förundersökning. Enligt bestämmelsen får en disciplinär förman under de förutsättningar som anges i paragrafen avstå från att göra förundersökning eller avsluta en redan påbörjad förundersökning. Enligt lagutskottet förblir det oklart om det enligt den föreslagna paragrafen ska fattas ett skriftligt beslut om att inte göra eller om att avsluta en förundersökning. Enligt exempelvis 11 kap. 1 § i förundersökningslagen ska det fattas ett skriftligt beslut om dessa åtgärder. Försvarsutskottet föreslår att det till 14 § 1 mom. för tydlighetens skull läggs till en skyldighet att fatta ett skriftligt beslut i ärendet i enlighet med 11 kap. 1 § i förundersökningslagen.

20 §. Gripande. Paragrafen gäller gripande. Enligt den får en person som ertappats eller på sannolika skäl misstänks för ett militärt brott gripas, om upprätthållandet eller återställandet av disciplin, ordning eller säkerhet kräver det. Lagutskottet anser att ordalydelsen i den föreslagna 20 § inte är särskilt lyckad. Försvarsutskottet föreslår att paragraftexten ändras så att den i tillämpliga delar motsvarar 2 kap. 1 § i tvångsmedelslagen. Utskottets förslag till bestämmelse lyder som följer: ”Om inte något annat föreskrivs nedan, tillämpas tvångsmedelslagen på gripande och anhållande.” Eftersom det föreslås att också anhållande fogas till ordalydelsen, bör paragrafrubriken ändras på motsvarande sätt.

23 §. Förvaring och bemötande av gripna, anhållna eller häktade personer. Försvarsmakten verkar inte ha något godkännandeförfarande för förvaringslokaler för frihetsberövades, till skillnad från polisen (2 kap. 1 § i lagen om behandlingen av personer i förvar hos polisen), Gränsbevakningsväsendet (64 § i gränsbevakningslagen) och Tullen (12 § i lagen om brottsbekämpning inom Tullen). Utskottet anser att det är motiverat att i lag föreskriva om ett godkännandeförfarande. Utskottet föreslår att 23 § 1 mom. kompletteras med ett omnämnande av att Försvarsmaktens förvaringslokal godkänns av Huvudstaben.

36 §. Avgörande av ett ärende i ett disciplinärt förfarande och påförande av ett disciplinstraff. Försvarsutskottet konstaterar att ett erkännande inte får vara det enda beviset på den misstänktes skuld. Med hänvisning till lagutskottets utlåtande föreslår försvarsutskottet att 2 mom. kompletteras med texten ”och ärendet i övrigt är utrett”.

44 §. Delgivning av disciplinbeslut. Registret för militärrättsvården har baserat sig på handlingar i pappersform. För att ett ärende ska kunna spåras har det i förundersökningsprotokollet tidigare gjorts en notering om avgörandet av ett disciplinärende. Förundersökningsprotokollet har därmed kunnat kopplas till ett visst disciplinärt avgörande. Denna praxis är numera onödig. För-

Betänkande FsUB 2/2025 rd

svarsutskottet föreslår att följande mening stryks som onödig i 2 och 3 mom.: ”Har ett förundersökningsprotokoll upprättats i ärendet, ska det dessutom göras en anteckning om avgörandet i protokollet”.

66 §. Tjänstemän som svarar för verkställigheten. Med stöd av den gällande lagen om militär disciplin och brottsbekämpning inom försvarsmakten har statsrådet utfärdat en förordning om verkställighetshandlingar, meddelanden och gottgörelser i samband med militärdisciplinstraff (285/2014). En motsvarande förordning behöver utfärdas också med stöd av den föreslagna nya lagen. Utskottet föreslår att paragrafen kompletteras med ett nytt 2 mom. med ett bemyndigande att genom förordning av statsrådet utfärda närmare bestämmelser om verkställighet av militära disciplinstraff.

91 §. Avslutande av förundersökning. Lagutskottet noterade i sitt utlåtande att i enlighet med det föreslagna 91 § 1 mom. kan endast den disciplinära förmannen fatta beslut om överlämnande av det färdigställda förundersökningsmaterialet till åklagaren i situationer där den disciplinära förmannen har bett Huvudstaben göra en förundersökning. I dessa situationer skulle Huvudstaben alltså inte ha möjlighet att sända förundersökningsprotokollet direkt till åklagaren. Försvarsutskottet föreslår att det till 1 mom. fogas en bestämmelse om att en tjänsteman vid Huvudstaben eller polisen också direkt kan sända förundersökningsprotokollet till den behöriga åklagaren. Dessutom föreslår utskottet utifrån lagutskottets och förvaltningsutskottets utlåtanden att första meningen i 91 § 2 mom. preciseras som följer: ”Om förundersökningen har gjorts på en åklagares, Huvudstabens eller polisens initiativ med stöd av 9, 10 eller 11 §, ska förundersökningsprotokollet överlämnas direkt till behörig åklagare.”

92 §. Huvudstabens tjänstemäns befogenheter vid utredning av militära brott. Av paragrafen framgår inte närmare vilka andra lagbestämmelser som avses i paragrafen. Det är fråga om betydande utövning av offentlig makt, och därför bör en allmän hänvisning till andra behörighetsbestämmelser granskas med tanke på kravet på exakthet och noggrann avgränsning. Därför föreslår försvarsutskottet att hänvisningen till annan lagstiftning i 92 § stryks.

93 §. Förhindrande och avslöjande av brott som anknyter till sådan underrättelseverksamhet som riktar sig mot Finland på det militära försvarets område och till sådan verksamhet som äventyrar syftet med det militära försvaret. Grundlagsutskottet noterar i sitt utlåtande att innehållet i den uppgift som åläggs Huvudstaben i 93 § i lagförslag 1 är oklart på lagnivå och att bestämmelsens tillämpningsområde inte heller i propositionsmotiven har preciserats på ett heltäckande sätt. Av orsaker som hänför sig till 2 § 3 mom. i grundlagen är det konstitutionellt nödvändigt att bestämmelsen om Huvudstabens uppgifter i den föreslagna 93 § förtydligas och preciseras. Det är ett villkor för att lagförslag 1 ska kunna behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Försvarsutskottet konstaterar att brottsbekämpningsmyndigheterna inom det militära kontraspionaget är den enda aktör i Finland inom försvarssektorn som på grundval av brottsmisstanke fokuserar på olaglig underrättelseverksamhet eller, på grundval av brott, på annan verksamhet som äventyrar syftet med försvaret. Uppgifterna enligt 93 § är riksomfattande och uppgiftsfördelningen med exempelvis Skyddspolisen är klar.

Betänkande FsUB 2/2025 rd

Det militära kontraspionaget fokuserar på verksamhet och brott som kan antas inverka på totalförsvaret. Det handlar särskilt om att förebygga och avslöja hot som anknyter till försvarspolitiken, försvarsindustrin och försvarssystemet.

Det militära kontraspionaget syftar till att identifiera, avslöja och förhindra inre och yttre hot som till exempel främmande staters underrättelsetjänster, enskilda eller organisationer avsiktligt riktar mot Finlands militära försvar. Det kan till exempel innebära att någon medvetet och målinriktat försöker bestrida försvarets behov. Verksamheten kan också vara osynlig för aktörerna i fråga och den som verkligen ligger bakom verksamheten förblir oidentifierad.

Utskottet konstaterar att det på grund av verksamhetens natur är omöjligt att göra upp en uttömmande förteckning över brottsrubriceringarna för gärningar som kan kopplas till olaglig underrättelseverksamhet och annan verksamhet som äventyrar syftet med det militära försvaret. Exempelvis kan informations- eller kommunikationsbrott, miljöbrott eller näringsbrott vara en följd av att en främmande stats väpnade styrkor bedrivit informationsfiske eller försökt påverka, i synnerhet om det konstateras att objektet är Försvarsmakten. Det kan emellertid vara lika betydelsefullt i försvarshänseende om verksamheten riktas mot Försvarsmaktens strategiska partnerskapsföretag eller samhällets vitala funktioner.

Försvarsutskottet föreslår därför att 1 mom. ändras som följer: ”Huvudstaben ska på det militära försvarets område upptäcka, förhindra och avslöja olaglig militär underrättelseverksamhet samt sådana brott som annars kan hota försvaret, statsskicket och samhällsordningen eller rikets inre eller yttre säkerhet.”

96 §. Tjänstemärke, skyldighet att ange ställning som tjänsteman samt identifiering i fråga om tjänstemän som vid Huvudstaben sköter brottsbekämpningsuppdrag. Försvarsutskottet föreslår att 96 § 1 mom. ändras så att närmare bestämmelser om tjänstemännens tjänstemärke inte utfärdas genom förordning av försvarsministeriet, utan att Huvudstaben fastställer tjänstemärket. Regleringen motsvarar då också 115 § i lagen om militär underrättelseverksamhet.

99 §. Identifiering. Lagutskottet konstaterar i sitt utlåtande att paragrafen innehåller bestämmelser om befogenheter att ta reda på någons på samma sätt som i 2 kap. 1 § i polislagen. Enligt det föreslagna 99 § 4 mom. kan en person emellertid i samband med frihetsbegränsande åtgärder kroppsvisiteras och de saker som personen för med sig kontrolleras för att hitta dokument som behövs för identifiering av denne. I polislagen finns bestämmelser om motsvarande åtgärder i 2 kap. 12 §, som gäller säkerhetsvisitation. Bestämmelser om detta finns också i det föreslagna 101 § 2 mom., som gäller säkerhetsvisitation. Det handlar om säkerhetsvisitation, så 99 § 4 mom. bör enligt lagutskottet strykas. Försvarsutskottet föreslår att 4 mom. stryks.

100 §. Avspärrning av platser och områden. Enligt 100 § 1 mom. i lagförslaget har en tjänsteman vid Huvudstaben som utför ett brottsbekämpningsuppdrag rätt att i syfte att utföra en uppgift som anges i samma lag spärra av, stänga eller utrymma platser och områden som är i allmänt bruk. Tjänstemannen har dessutom rätt att förbjuda eller begränsa vistelse eller trafik på ett sådant område, om det behövs för att trygga förhindrandet eller avslöjandet av ett brott. Enligt motsvarande 2 kap. 8 § i polislagen är det inte möjligt att isolera en plats eller ett område för att trygga förhindrandet eller avslöjandet av ett brott. Försvarsutskottet slår med hänvisning till detta fast

Betänkande FsUB 2/2025 rd

att tröskeln ”om det behövs” i momentet är för låg med tanke på befogenhetslagstiftningen. Försvarsutskottet föreslår att uttrycket ”om det är nödvändigt” används i 1 mom.

104 §. Användning av maktmedel. Enligt det föreslagna 104 § 3 mom. har en reservist rätt att på grund av synnerligen viktiga och brådskande uppdrag under uppsikt av en tjänsteman vid Huvudstaben som utför ett brottsbekämpningsuppdrag använda sådana nödvändiga maktmedel som tjänstemannen med stöd av sina befogenheter kan bemyndiga honom eller henne att använda. Grundlagsutskottet slår i sitt utlåtande fast att utfärdandet av befogenheter som innebär ingrepp i de grundläggande fri- och rättigheterna förutsätter att reservisterna har tillräcklig utbildning för uppgifterna. Det anser att regleringen ur denna synvinkel bör preciseras med de omnämmanden av den utbildning reservister ska ha som nu endast framgår av motiveringen (s. 103) till den föreslagna 104 §. Försvarsutskottet föreslår att 3 mom. kompletteras med ett krav på tillräcklig utbildning.

112 §. Rätt att få information av privata eller offentliga sammanslutningar eller personer.

Grundlagsutskottet påpekar i sitt utlåtande att enligt 112 § 1 mom. gäller rätten att få information också uppgifter som är nödvändiga för att avslöja brott. Grundlagsutskottet påpekar att enligt polislagen gäller rätten att få information endast information som behövs för förhindrande eller utredning av brott. Till skillnad från polislagen krävs det emellertid i den föreslagna regleringen att informationen ska vara nödvändig. Grundlagsutskottet anser att det inte har lagts fram tillräckliga argument för att den föreslagna rätten att få information också bör omfatta information som är nödvändig för att avslöja brott. Det är därför lämpligast att stryka omnämmandet av rätten att få information för avslöjande av brott. Försvarsutskottet föreslår att omnämmandet av information för avslöjande av brott stryks i 1 mom.

113 §. Användning av hemliga metoder för inhämtande av information. Propositionen innehåller inget bemyndigande att utfärda förordning som motsvarar det bemyndigande att utfärda förordning som avses i 5 kap. 65 § i polislagen. Utskottet föreslår att 113 § kompletteras med ett nytt 4 mom., där det föreskrivs om bemyndigande att genom förordning av statsrådet utfärda närmare bestämmelser om ordnande av och tillsyn över användningen av de hemliga metoder för inhämtande av information som avses i 13 kap. samt om dokumentering av åtgärderna och om de rapporter som ska lämnas för tillsynen.

121 §. Teleövervakning och dess förutsättningar. Med teleövervakning avses enligt 1 mom. att förmedlingsuppgifter som innehas av en kommunikationsförmedlare som avses i 3 § 36 punkten i lagen om tjänster inom elektronisk kommunikation inhämtas om ett meddelande som har sänts från en teleadress eller teleterminalutrustning som är kopplad till ett kommunikationsnät som avses i 39 punkten i den paragrafen eller som har tagits emot av en sådan adress eller utrustning samt att uppgifter om en teleadress eller teleterminalutrustnings läge inhämtas eller att användningen av adressen eller utrustningen tillfälligt förhindras.

Utskottet konstaterar att hänvisningen i momentet till 3 § 39 punkten i lagen om tjänster inom elektronisk kommunikation är felaktig och att det här bör hänvisas till 43 punkten i den paragrafen på motsvarande sätt som i 15 § 1 mom. i lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet (108/2018).

Betänkande FsUB 2/2025 rd

130 §. Teknisk avlyssning och dess förutsättningar. Grundlagsutskottet konstaterar i sitt utlåtande att det föreslås bestämmelser om teknisk avlyssning i 130 § och om optisk observation i 132 § i lagförslag 1. Regleringen påminner om bestämmelserna i lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet, som stiftats med grundlagsutskottets medverkan (GrUU 36/2017 rd). Enligt grundlagsutskottet framgår det emellertid inte av den föreslagna regleringen att det här heller inte är fråga om en långvarig utan snarare om en kortvarig inskränkning av engångsnatur. Detta bör enligt utskottet också framgå av formuleringen av bestämmelsen. Försvarsutskottet föreslår att 130 § 5 mom. kompletteras med ett omnämnande av att verksamheten är kortvarig.

132 §. Optisk observation och dess förutsättningar. Försvarsutskottet föreslår att 5 mom. kompletteras med ett omnämnande av att verksamheten är kortvarig.

143 §. Beslut om en täckoperation. Huvudstabens beslut om en täckoperation ska omedelbart efter det att beslutet fattats delges chefen för Centralkriminalpolisen. På så sätt säkerställs det också att anmälningsskyldigheten enligt 189 § 3 mom. fullgörs. Försvarsutskottet föreslår att en bestämmelse om detta fogas till i slutet av paragrafen.

152 §. Yppandeförbud som gäller hemligt inhämtande av information. Utifrån lagutskottets utlåtande föreslår försvarsutskottet att 1 mom. kompletteras så att åklagaren under åtalsprövningen beslutar om yppandeförbud i enlighet med 11 kap. 5 § i förundersökningslagen. Utskottet föreslår dessutom att 152 § kompletteras med ett nytt 5 mom. om att den som fått yppandeförbud får underrätta underrättelsetillsynsombudsmannen om yppandeförbudet.

158 §. Användning av överskottsinformation. Grundlagsutskottet noterar i sitt utlåtande att enligt motiveringen stämmer den föreslagna paragrafen i övrigt överens med 5 kap. 54 § i polislagen, men förteckningen över brottsbeteckningar i 2 mom. avviker från den bestämmelsen i polislagen. Enligt grundlagsutskottet har det inte funnits något hinder för att bestämmelsen om användning av överskottsinformation också tillämpas på vissa enskilda brott för vilka maximistrafikföreläggelse är fängelse i två år, men som till svårhetsgraden ändå kan jämföras med andra brott som utgör en förutsättning för användning av överskottsinformation samt som uppfyller de krav på begränsning av hemligheten för förtroliga meddelanden som anges i 10 § i grundlagen.

Grundlagsutskottet har i enlighet med det som sägs ovan förhållit sig restriktivt till att tillåta användning av överskottsinformation vid utredning av brott för vilka det föreskrivna strängaste straffet är mindre än tre år fängelse. I ljuset av utskottets utlåtandep Praxis är det således exceptionellt att brott som vid straffmätningen ska betraktas som lindrigare tas in i bestämmelserna om användning av överskottsinformation. Enligt grundlagsutskottets uppfattning bör försvarsutskottet ännu mot denna bakgrund noggrant bedöma om regleringen i 158 § 2 mom. i lagförslag 1 är motiverad.

Lagutskottet föreslår för försvarsutskottet att ordalydelsen i 158 § 1 mom. preciseras så att det uttryckligen nämns att överskottsinformation får användas för utredning av ett brott som det ankommer på Huvudstaben att undersöka.

Betänkande FsUB 2/2025 rd

Försvarsutskottet föreslår att 1 mom. kompletteras på det sätt som lagutskottet föreslår. Utskottet föreslår att 2 mom. preciseras så att Huvudstaben får använda överskottsinformation, om användningen av informationen kan antas vara av synnerlig vikt för utredningen av ett brott som det ankommer på Huvudstaben att undersöka och för vilket det strängaste föreskrivna straffet är fängelse i minst tre år.

168 §. Domstol som beslutar om hemligt inhämtande av information. Lagutskottet föreslår att försvarsutskottet ytterligare bedömer om strukturen i 168—171 § är ändamålsenlig, i synnerhet med tanke på att regleringen inte ska innehålla överlappningar och avvikande ordalydelser.

Lagutskottet noterar att 168 § i lagförslaget inte innehåller ett tillägg som berör tingsrättens domförhet enligt 116 § i lagen om militär underrättelseverksamhet (590/2019), enligt vilken tingsrättens sammansättning ska förstärkas med en lagfaren ledamot på det sätt som avses i 2 kap. 11 § i rättegångsbalken, om det inte är uppenbart ogrundat med hänsyn till ärendets art. Det innebär att sammansättningen med två domare är huvudregel i tillståndsärenden enligt lagen om militär underrättelseverksamhet, vilket framhäver den särskilda arten av tillståndsärendena i fråga. Försvarsutskottet föreslår att paragrafen preciseras med ett tillägg enligt vilket sammansättningen på det sätt som avses i 2 kap. 11 § i rättegångsbalken ska förstärkas med en lagfaren ledamot, om det inte är uppenbart ogrundat med hänsyn till ärendets art.

169 §. Formen för ett yrkande som gäller hemligt inhämtande av information och hur yrkandet tas upp till behandling. I de föreslagna 169 och 171 § ingår delvis överlappande reglering med olika formuleringar, vilket orsakar onödig förvirring. Exempelvis enligt 169 § 2 mom. ska ett yrkande som gäller användning av en hemlig metod för inhämtande av information tas upp till behandling i domstol utan dröjsmål, och enligt 171 § 1 mom. ska ärendet dessutom avgöras skyndsamt. Utskottet föreslår att 169 § 2 mom. stryks och att paragrafrubriken ändras så att den motsvarar det som står i paragrafen.

170 §. Närvaro av den som framställer yrkandet. Försvarsutskottet föreslår att underrättelse-tillsynsombudsmannen ska ha närvaro- och yttranderätt i domstolen också vid behandlingen av tillståndsärenden som gäller hemliga metoder för inhämtande av information.

173 §. Besvärshänsyn och klagan. Försvarsutskottet föreslår att också underrättelse-tillsynsombudsmannen ska ha rätt att anföra klagan över ett beslut i ett tillståndsärende som gäller användning av hemliga metoder för inhämtande av information i samband med skötseln av ett uppdrag som avses i 93 §.

184 §. Extern laglighetskontroll av brottsbekämpningen vid Huvudstaben. Riksdagens underrättelse-tillsynsutskotts och underrättelse-tillsynsombudsmannens tillsynsuppgifter gäller också militärunderrättelsemyndigheternas verksamhet för att förhindra och avslöja brott. Detta bör beaktas i den föreslagna 184 § i fråga om de årliga berättelserna om militärunderrättelsemyndigheternas användning av hemliga metoder för inhämtande av information. Försvarsutskottet föreslår ett nytt 2 mom. med bestämmelser om detta. Dessutom föreslås det att 1 mom. preciseras så att momentet uttryckligen gäller hemliga tvångsmedel som används i uppdrag som avses i 88 § samt hemliga metoder för inhämtande av information enligt 13 kap.

Betänkande FsUB 2/2025 rd

185 §. Anmälningar till underrättelsetillsynsombudsmannen (Ny). I 108 § i lagen om militär underrättelseverksamhet (590/2019) föreskrivs det om anmälningar till underrättelsetillsynsombudsmannen. Utskottet föreslår att en motsvarande bestämmelse fogas till 15 kap. (Övervakning) som en ny 185 §, varvid 185 § i propositionen blir 186 § och ordningsnumren för de följande paragraferna likaså ändras.

3. Lagen om ändring av lagen om behandling av personuppgifter inom Försvarsmakten

Grundlagsutskottet konstaterar i sitt utlåtande att skillnaden mellan de föreslagna 16 a och 16 b § och till exempel lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet är att den personkrets som ska registreras inte uttryckligen avgränsas i de föreslagna bestämmelserna. Utskottet har vid bedömningen av lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet påpekat att en myndighetsmisstanke om brott enligt artikel 10 i den allmänna dataskyddsförordningen i konstitutionellt hänseende utgör en känslig personuppgift som kräver särskild reglering. Den personkrets för regleringen som då föreslogs (att uppgifterna ska anknyta till personer som med fog kan antas ha gjort sig eller göra sig skyldiga till brott) måste enligt utskottet kompletteras genom att koppla behandlingen av uppgifterna till hur allvarligt det misstänkta brottet är. Det var ett villkor för att lagförslaget skulle kunna behandlas i vanlig lagstiftningsordning (GrUU 51/2018 rd, s. 12).

Grundlagsutskottet noterar att Huvudstabens uppgift att förhindra, avslöja och utreda brott enligt 89 § i lagförslag 1 bland annat gäller brott som behandlas i ett militärdisciplinförfarande. Det är således åtminstone inte till alla delar fråga om särskilt allvarliga brott. Av orsaker som beror på 10 § i grundlagen är det nödvändigt att precisera den nu föreslagna regleringen om den personkrets som ska föras in i registret för förhindrande och avslöjande av militära brott. Det är ett villkor för att lagförslag 3 ska kunna behandlas i vanlig lagstiftningsordning. Lagen kan preciseras exempelvis på samma sätt som i 7 § i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet.

Med avvikelse från regleringen i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet kan dessutom sådana nödvändiga uppgifter om en persons förehavanden och beteenden registreras i registret för förhindrande och avslöjande av militära brott som har inhämtats med en sådan hemlig metod för inhämtande av information som avses i 13 kap. i lagen om militär disciplin och brottsbekämpning inom Försvarsmakten. Vid bedömningen av det förslag om behandling av uppgifter om en persons verksamhet och uppförande som ingick i lagen om behandling av personuppgifter i polisens verksamhet ansåg grundlagsutskottet att förslaget de facto var omfattande till sitt innehåll. Det var nödvändigt att precisera bestämmelsen exempelvis med de beskrivningar som framgår av motiven. Det var ett villkor för att lagförslaget skulle kunna behandlas i vanlig lagstiftningsordning (GrUU 51/2018 rd, s. 12).

Den reglering som nu föreslås i 16 § 1 mom. 5 punkten motiveras i detaljmotiveringen (s. 193) endast genom att ordalydelsen upprepas, vilket grundlagsutskottet har ansett vara problematiskt omfattande med tanke på grundlagen. Det blir då inte helt bevisat att den föreslagna regleringen behövs. Grundlagsutskottet anser att 5 punkten bör strykas ur lagen.

Betänkande FsUB 2/2025 rd

Försvarsutskottet föreslår att en ny 16 b § fogas till lagen på det sätt som grundlagsutskottet föresätter (Behandling av personuppgifter för att förhindra eller avslöja militära brott). Utskottet föreslår vidare att 1 mom. 5 punkten stryks i 16 c § (16 b § i propositionen).

FÖRSLAG TILL BESLUT

Försvarsutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslag 2 och 4—11 i proposition RP 82/2023 rd utan ändringar.

Riksdagen godkänner lagförslag 1 och 3 i proposition RP 82/2023 rd med ändringar. (Utskottets ändringsförslag)

Riksdagen godkänner ett uttalande. (Utskottets förslag till uttalande)

Betänkande FsUB 2/2025 rd

Utskottets ändringsförslag

1.

Lag

om militär disciplin och brottsbekämpning inom Försvarmakten

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

DEL I

ALLMÄNNA BESTÄMMELSER

1 kap.

Allmänna bestämmelser

1 §

Tillämpningsområde

I denna lag föreskrivs om brottsbekämpning vid Försvarmaktens huvudstab samt om utredning av sådana brott som behandlas i ett militärdisciplinförfarande inom Försvarmakten. I lagen föreskrivs dessutom om förfarandet i ett militärdisciplinärende, om de påföljder som påförs i det samt om inledandet av ett militärrättegångsförfarande.

Bestämmelser om personer som lyder under ett militärdisciplinförfarande finns i

- 1) 45 kap. i strafflagen (39/1889),
- 2) lagen om försvarmakten (551/2007),
- 3) värnpliktslagen (1438/2007),
- 4) lagen om frivillig militärtjänst för kvinnor (285/2022),
- 5) lagen om frivilligt försvar (556/2007),
- 6) lagen om militär krishantering (211/2006), samt
- 7) lagen om gränsbevakningsväsendets förvaltning (577/2005).

I ett militärdisciplinförfarande får en sådan gärning undersökas där det finns skäl att misstänka att en person som lyder under ett militärdisciplinförfarande har gjort sig skyldig till ett brott som avses i 2 § i militära rättegångslagen (326/1983). För en sådan gärning kan ett disciplinstraff på-

Betänkande FsUB 2/2025 rd

föras i ett disciplinärt förfarande eller dömas ut i en militär-rättegång i enlighet med denna lag och militära rättegångslagen.

2 §

Förhållandet till annan lagstiftning

På brottsbekämpning vid Huvudstaben tillämpas bestämmelserna om ~~förhindrande, avslöjande och~~ utredning av brott i förundersökningslagen (805/2011) och tvångsmedelslagen (806/2011) ~~samt i någon annan lag~~, om inget annat följer av det som föreskrivs i denna lag.

Utöver vad som föreskrivs i denna lag, finns det bestämmelser om behandling av personuppgifter i lagen om behandling av personuppgifter inom Försvarmakten (332/2019).

3 §

Definitioner

I denna lag avses med

- 1) *brottsbekämpning* förhindrande, avslöjande och utredning av brott,
- 2) *förhindrande av brott* åtgärder som syftar till att förhindra ett brott eller försök till och förberedelse till brott, när det utifrån iakttagelser av en persons verksamhet eller utifrån annan information om en persons verksamhet finns grundad anledning att anta att personen i fråga kommer att göra sig skyldig till brott, samt åtgärder som syftar till att avbryta ett redan påbörjat brott och begränsa den direkta skada eller fara som brottet medför,
- 3) *avslöjande av brott* åtgärder som syftar till att klarlägga om det för inledande av förundersökning av ett brott finns en i 3 kap. 3 § 1 mom. i förundersökningslagen avsedd grund, när det utifrån iakttagelser av en persons verksamhet eller utifrån annan information om en persons verksamhet kan antas att ett brott har begåtts,
- 4) *utredning av brott* förundersökning av ett brott,
- 5) *militärdisciplinförfarande* en straffprocess som omfattar förundersökning av ett militärt brott och ett särskilt disciplinärt förfarande där det för en gärning kan påföras ett disciplinStraff på det sätt som föreskrivs i denna lag,
- 6) *militära brott* brott som avses i 2 § i militära rättegångslagen och som ska handläggas som militära rättegångsären,den,
- 7) *myndighet vid Huvudstaben som sköter brottsbekämpningsuppdrag* en myndighet som förhindrar, avslöjar och utreder militära brott samt förhindrar och avslöjar brott som anknyter till underrättelseverksamhet som riktar sig mot Finland på det militära försvarets område och till sådan verksamhet som äventyrar syftet med det militära försvaret.

Betänkande FsUB 2/2025 rd

2 kap.

Allmänna principer som ska iakttas i brottsbekämpning vid Huvudstaben

4 §

Respekt för de grundläggande rättigheterna och de mänskliga rättigheterna

De som sköter brottsbekämpningsuppdrag vid Huvudstaben ska respektera de grundläggande rättigheterna och de mänskliga rättigheterna, och när de utövar sina befogenheter välja det motiverbara alternativ som bäst tillgodoser dessa rättigheter.

5 §

Proportionalitetsprincipen

Sådana åtgärder som vidtas i samband med brottsbekämpning vid Huvudstaben ska kunna försvaras i förhållande till hur viktigt, farligt och brådskande uppdraget är, det mål som eftersträvas samt uppträdande, ålder, hälsa och andra motsvarande omständigheter som gäller den person som är föremål för åtgärden och övriga omständigheter som inverkar på helhetsbedömningen av situationen.

6 §

Principen om minsta olägenhet

Genom de åtgärder som vidtas i samband med brottsbekämpning vid Huvudstaben får det inte ingripas i någons rättigheter i större utsträckning och ingen får orsakas större skada eller olägenhet än vad som är nödvändigt för att utföra uppdraget.

7 §

Principen om ändamålsbundenhet

Befogenheterna för brottsbekämpningen vid Huvudstaben får utövas endast i syften som föreskrivs om i denna lag.

Betänkande FsUB 2/2025 rd

DEL II

MILITÄRDISCIPLINFÖRFARANDE

3 kap.

Förundersökning

8 §

Principer som ska iakttas vid förundersökning

Utöver vad som föreskrivs i 2 kap. ska vid förundersökning i synnerhet följande principer enligt förundersökningslagen och tvångsmedelslagen iakttas:

- 1) objektivitetsprincipen,
- 2) finkänslighetsprincipen,
- 3) oskyldighetspresumtionen,
- 4) gärningsmannens rätt att inte medverka till utredningen av ett brott som han eller hon begått.

9 §

Förundersökning på en disciplinär förmans eller åklagares initiativ

~~När ett brott som avses i militära rättegångslagen har kommit till en disciplinär förmans kännedom eller när det finns skäl att misstänka att ett sådant brott har begåtts, ska den disciplinära förmannen utan dröjsmål se till att förundersökning görs och att en anmälan om brottet registreras i enlighet med 3 kap. 1 § i förundersökningslagen. Beslut om huruvida en förundersökning ska göras eller inte göras ska fattas utan dröjsmål. Vid undersökningen tillämpas utöver denna lag vad som föreskrivs om förundersökning i brottmål.~~

En disciplinär förman ska göra förundersökning när det på grund av en anmälan till förmannen eller annars finns skäl att misstänka att ett brott som avses i militära rättegångslagen har begåtts. Den disciplinära förmannen ska utan dröjsmål registrera anmälan i enlighet med 3 kap. 1 § i förundersökningslagen. På förundersökning och beslut som gäller den tillämpas vad som närmare anges i förundersökningslagen, om inte något annat följer av 14 §.

Förundersökning ska också göras när riksåklagaren eller en åklagare som avses i 4 § 1 mom. i militära rättegångslagen förordnar om det.

Förundersökningen av ett brott som en tjänsteman vid Forsvarsmaktens underrättelsetjänst misstänks för ska göras av Huvudstaben så som föreskrivs i 11 kap.

10 §

Förundersökning på Huvudstabens initiativ

Utöver vad som föreskrivs i 9 och 12 § kan ~~Forsvarsmaktens assessor~~, en militärjurist som är Huvudstabens undersökningsledare eller någon annan tjänsteman som förordnats till undersök-

Betänkande FsUB 2/2025 rd

ningsledare besluta om inledande av förundersökning i enlighet med 3 kap. 3 § i förundersökningslagen. En anmälan ska då utan dröjsmål registreras på det sätt som föreskrivs i 3 kap. 1 § i förundersökningslagen. Den disciplinära förmannen ska underrättas om ett beslut om att inleda förundersökning, om inte detta äventyrar genomförandet av förundersökningen.

11 §

Förundersökning på polisens initiativ

Utöver vad som föreskrivs i 9, 10 och 12 § kan polisen besluta om inledande av förundersökning i enlighet med 3 kap. 3 § i förundersökningslagen. Polisen ska utan dröjsmål registrera en anmälan på det sätt som föreskrivs i 3 kap. 1 § i förundersökningslagen. Den disciplinära förmannen ska underrättas om ett beslut om att inleda förundersökning, om inte detta äventyrar genomförandet av förundersökningen.

12 §

Tjänstemän som gör förundersökning

Den disciplinära förman i vars underlydande trupp eller förvaltningsenhet ett brott har begåtts eller den som misstänks för brottet tjänstgör sörjer för att förundersökning görs. Vid behov kan också en högre disciplinär förman sörja för att förundersökning görs. Den tjänsteman som sörjer för att förundersökning görs är samtidigt undersökningsledare eller förordnar en av sina underlydande till undersökningsledare.

Har en högre disciplinär förman fått kännedom om att en lägre förman inte vidtagit åtgärder med anledning av ett misstänkt brott, ska förmannen om sakens natur det kräver förordna att förundersökning görs eller själv ta upp saken till behandling.

När ett brott som avses i militära rättegångslagen undersöks ska den som leder undersökningen vara en anhållningsberättigad tjänsteman som avses i 22 § 1 mom. i denna lag eller chefen för en grundenhet. Fältväbeln vid en grundenhet får vara undersökningsledare i ett ärende där det görs förundersökning enligt 13 § 2 mom. och där en i 33 § 4 mom. nämnd påföljd kan påföras. Den som verkar som utredare ska vara tjänsteman vid Försvarsmakten. Utredaren ska ha tillräcklig utbildning för förundersökning.

En disciplinär förman kan be tjänstemän som avses i 94 § att göra förundersökning. Om förundersökningen överförs till Huvudstaben, ska den tjänsteman som avses i ovan nämnda paragraf också vara undersökningsledare.

13 §

Förundersökningens omfattning

Förundersökning görs i den omfattning som arten av det ärende som undersöks och avgörandet eller åtalsprövningen i ett disciplinärende förutsätter. Vid förundersökningen utreds de omständigheter som avses i 1 kap. 2 § i förundersökningslagen.

Om den misstänkte erkänner den gärning som undersöks, kan förundersökningen avslutas och ärendet ges till den disciplinära förmannen för avgörande förutsatt att

Betänkande FsUB 2/2025 rd

- 1) gärningen är ringa,
- 2) det är klart att målsäganden inte har några krav, och
- 3) det med beaktande av sakens utredda natur utifrån en helhetsbedömning är onödigt att förundersökningen fortgår.

14 §

Avstående från att göra förundersökning samt avslutande av förundersökningen

En disciplinär förman kan avstå från att göra förundersökning eller avsluta en redan påbörjad förundersökning, om förmannen utgående från till buds stående material anser att den misstänkta gärningen uppenbarligen har berott på ouppmärksamhet, tanklöshet eller okunnighet som med beaktande av omständigheterna är ursäktlig eller om gärningen annars ska anses vara ringa med hänsyn till upprätthållandet av disciplin och ordning. **Det ska på det sätt som föreskrivs i 11 kap. 1 § i förundersökningslagen fattas ett skriftligt beslut om att en förundersökning inte görs eller att den läggs ned.**

Den disciplinära förman som avses i 1 mom. eller en disciplinär förman som är överordnad denne får förordna att förundersökning ska göras eller inledas på nytt, om det på grund av nya omständigheter som kommit fram i ärendet finns ett motiverat skäl till detta.

15 §

Förhör med parterna

Den misstänkte och målsäganden ska förhöras vid förundersökningen. En målsägande som uppenbarligen inte har sådan information som klagör det ärende som undersöks behöver inte förhöras, om målsäganden annars har gett de uppgifter som behövs för att disciplinärendet ska kunna avgöras. En part ska själv vara närvarande vid förhöret.

En part får dock avge sin utsaga per telefon eller med hjälp av något annat medium för dataöverföring, om detta inte medför olägenhet eller äventyrar undersökningens tillförlitlighet. I fråga om den misstänkte är en förutsättning dessutom att ärendet är obetydligt och att personligt hörande skulle fördröja behandlingen av ärendet avsevärt på grund av att personen tjänstgör på ett fartyg eller på grund av andra särskilda omständigheter. Trots nämnda begränsningar får smärre kompletteringar av ett tidigare förhör med den misstänkte göras per telefon eller med hjälp av något annat medium för dataöverföring.

16 §

Förhørsledare

Förhørsledaren ska vara någon annan än den direkta förmannen till den som misstänks för ett brott. Den direkta förmannen får dock förrätta ett förhör i en enkel och klar sak där det finns en etablerad påföljdspraxis, om det inte finns någon annan förhørsledare att tillgå på grund av att den misstänkte tjänstgör på ett fartyg eller på grund av andra särskilda omständigheter.

Betänkande FsUB 2/2025 rd

17 §

Utlåtande av en militärjurist

Den disciplinära förmannen ska inhämta utlåtande av en militärjurist i ett ärende, om detta inte orsakar betydande dröjsmål med handläggningen av ärendet. Utlåtande behöver inte inhämtas i enkla och klara ärenden.

18 §

Avslutande åtgärder och tilläggsundersökning

Innan ett disciplinärende avgörs ska den misstänkte ges tillfälle att bekanta sig med militärjuristens utlåtande och annat material som samlats in vid förundersökningen och avge sin utsaga om det. Den misstänkte kan avge sin utsaga också per telefon eller med hjälp av något annat medium för dataöverföring, om de förutsättningar som anges i 15 § 2 mom. uppfylls. Då ska den misstänkte vid behov få en muntlig redogörelse för det väsentliga innehållet i det material som samlats in vid förundersökningen. Motsvarande tillfälle ska på begäran ges målsäganden.

Den misstänkte behöver inte ges sådant tillfälle som avses i 1 mom., om

1) förundersökningen har gjorts på det sätt som avses i 13 § 2 mom. och det inte har kommit fram några sådana nya omständigheter eller någon sådan ny utredning i ärendet som den misstänkte ska höras om, eller

2) disciplinbeslutet är friande.

En parts utsaga ska tas in i förundersökningsprotokollet. En part får be om att åtgärder för tilläggsutredning vidtas. Begäran ska göras utan oskäligt dröjsmål sedan parten har bekantat sig med förundersökningsmaterialet. De åtgärder för tilläggsutredning som parten begär ska vidtas, om parten visar att de kan inverka på ärendet och om de inte orsakar oskäliga kostnader i förhållande till ärendets natur.

Den disciplinära förmannen ska sörja för att de åtgärder som avses i 1 och 3 mom. vidtas.

4 kap.

Tvångsmedel i ett disciplinärt förfarande

19 §

Tvångsmedel och de myndigheter som har rätt att använda dem

Utöver vad som föreskrivs i denna lag föreskrivs det i tvångsmedelslagen om de tvångsmedel som får tillämpas på militära brott och om de myndigheter som har rätt att använda dem.

Betänkande FsUB 2/2025 rd

20 §

Gripande och anhållande

~~Om upprätthållandet eller återställandet av disciplin, ordning eller säkerhet kräver det, får en person som ertappats eller på sannolika skäl misstänks för ett militärt brott gripas. Om inte något annat föreskrivs nedan, tillämpas tvångsmedelslagen på gripande och anhållande.~~

21 §

Tjänsteman och militärperson som har rätt att gripa

Gripande får verkställas av

- 1) en person som tjänstgör som yrkesmilitär och är förman till den som ska gripas,
 - 2) en militärperson i vakt-, jour- eller militärpolisuppdrag,
 - 3) chefen för en militäravdelning som förordnats till militärt säkerhets- eller ordningsuppdrag,
- samt
- 4) en i 22 § avsedd anhållningsberättigad tjänsteman.

22 §

Anhållningsberättigad tjänsteman

Anhållningsberättigade tjänstemän är

- 1) kommandören för respektive truppenhet och en högre disciplinär förman,
- 2) garnisonschefen och garnisonskommendanten,
- 3) en officer som innehar en tjänst och som sköter ett militärpolisuppdrag.

Befälhavaren på ett krigsfartyg får besluta om att verkställa anhållande, om

- 1) den anhållningsberättigade tjänsteman som avses i 1 mom. inte kan nås på grund av att kommunikationsförbindelserna inte fungerar eller av något annat motsvarande skäl,
- 2) saken inte tål dröjsmål, och
- 3) anhållandet behövs för att den allmänna ordningen och säkerheten på fartyget ska kunna upprätthållas eller en allvarlig person- eller egendomsskada ska kunna förhindras.

23 §

Förvaring och bemötande av gripna, anhållna eller häktade personer

Gripna, anhållna eller häktade personer förvaras i högvakt eller annars under en militärmyndighets uppsikt eller i ett allmänt fängelse eller någon annan förvaringslokal. **Försvarsmaktens förvaringslokaler godkänns av Huvudstaben.**

I fråga om anhållna och gripna personer iakttas vad som föreskrivs om bemötandet av dem i lagen om behandlingen av personer i förvar hos polisen (841/2006).

Vad som i lagen om behandlingen av personer i förvar hos polisen bestäms om

- 1) polisen gäller en militärmyndighet i fråga om de personer som hålls i förvar hos militärmyndigheten,

Betänkande FsUB 2/2025 rd

2) polismän eller väktare gäller i 21 § i denna lag avsedda personer som har rätt att verkställa gripande och i 94 § 1 mom. 2 punkten avsedda tjänstemän,

3) chefen för en förvaringslokal gäller den tjänsteman som förordnats till chef för högvakten eller för någon annan övervakad lokal, och

4) den som ska avgöra rättelseyrkanden gäller den berörda kommandören för ett truppförband.

På bemötandet av häktade personer som står under en militärmyndighets uppsikt tillämpas vad som i lagen om behandlingen av personer i förvar hos polisen föreskrivs om bemötandet av häktade personer.

Den chef för en grundenhet eller någon annan förman som den gripne, anhållne eller häktade personen är underställd ska utan dröjsmål underrättas om att personen har gripits, anhållits, häktats eller frigivits.

24 §

Underrättande om gripande och frigivande av den gripne

En anhållningsberättigad tjänsteman ska utan dröjsmål underrättas om att en person har gripits.

Den gripne ska friges utan dröjsmål efter det att förhöret avslutats eller annan grund för gripande inte längre föreligger, dock innan det har förflutit 24 timmar från gripandet, om det inte inom samma tid bestäms att den gripne ska anhållas.

25 §

Kroppsvsitation

Den som är berättigad att verkställa gripande har rätt att i samband med gripande, anhållande eller inledande av verkställigheten av arreststraff kroppsvisitera den som åtgärden gäller för att förvissa sig om att personen inte medför föremål eller ämnen som kan äventyra förvaringen eller med vilka personen kan utsätta sig själv eller andra för fara.

Farliga föremål och ämnen som avses i 1 mom. ska tas ifrån den som visiteras. De ska återlämnas vid frigivningen, om det inte finns hinder för detta enligt lag. Bestämmelser om förfarandet i fråga om alkoholdrycker och narkotika finns i 30 § 2 mom.

26 §

Tidsfrist för att väcka åtal

Bestämmelser om den tid som ska utsättas för väckande av åtal när svaranden är häktad finns i tvångsmedelslagen.

Betänkande FsUB 2/2025 rd

27 §

Beslag samt genomsökning av platser och personer

Förutom de tjänstemän som avses i tvångsmedelslagen får även en anhållningsberättigad tjänsteman som avses i 22 § 1 mom. i denna lag besluta om beslag samt om allmän husrannsakan och genomsökning av platser och personer.

Den som har rätt att gripa en person får dock utan sådant förordnande som avses i 1 mom. ta ett föremål i besittning i syfte att ta det i beslag, om ärendet inte tål dröjsmål. Den som har rätt att verkställa gripande får också företa allmän husrannsakan samt genomsökning av platser och personer utan sådant förordnande som avses i 1 mom., om syftet är att ta i beslag ett sådant föremål som har kunnat följas eller spåras på färsk gärning eller om genomsökningen behövs för att allvarlig skada på person, egendom eller miljön ska kunna förhindras.

Som genomsökning betraktas inte inspektion av ordningen i ett sådant utrustningsskåp som disponeras av den som tjänstgör enligt värnpliktslagen eller lagen om frivillig militärtjänst för kvinnor eller inspektion av skicket på Forsvarsmaktens utrustning i skåpet.

Ett föremål som tagits i beslag kan så länge beslaget gäller förvaras i den militärmyndighets besittning som verkställt beslaget.

28 §

Alkohol- och narkotikatestning

De militärpersoner som enligt 21 § i denna lag har rätt att verkställa gripande får bestämma att en vid Forsvarsmakten tjänstgörande förare av ett motordrivet fordon eller den som utför något annat uppdrag som avses i 23 kap. i strafflagen ska genomgå prov för att det ska kunna konstateras om han eller hon intagit alkohol eller något annat berusningsmedel. Provet får utföras på den som utför ett köruppdrag eller något annat uppdrag som avses i 23 kap. i strafflagen eller den som står i beråd att påbörja ett sådant uppdrag. Den som vägrar genomgå provet och som utför ett köruppdrag eller ett annat uppdrag som avses i 23 kap. i strafflagen är skyldig att underkasta sig kroppsbesiktning enligt tvångsmedelslagen.

Det prov som avses i 1 mom. ska göras på ett sådant sätt och med en sådan metod att det inte medför onödig eller oskälig olägenhet för den som undersöks.

Huvudstaben meddelar närmare föreskrifter om hur provet ska utföras.

Den information som fås genom alkohol- och narkotikatestning utgör information om hälsotillståndet. Denna information får endast hanteras av de personer som utifrån den ska besluta om ett köruppdrag eller något annat uppdrag som avses i 23 kap. i strafflagen. Testresultat ska antecknas i det register för militärrättsvård som avses i 11 § i lagen om behandling av personuppgifter inom Forsvarsmakten (332/2019), om testresultatet förutsätter att en förundersökning som avses i 9 § i denna lag inleds eller om det är fråga om ett i 89 § avsett militärt brott som ska undersökas av Huvudstaben.

Betänkande FsUB 2/2025 rd

29 §

Omfattningen av användningen av tvångsmedel

Tvångsmedel får tillgripas på ett område eller fartyg som är i Försvaretsmaktens bruk samt även annanstans i situationer där användningen av tvångsmedel inte kan skjutas upp och handräddning från en polismyndighet inte kan erhållas snabbt.

I en privat bostad får allmän husrannsakan dock verkställas endast om syftet är att finna en person som ska gripas, anhållas eller häktas eller hämtas till förhör eller inställas inför domstol och som flyr då han eller hon blir förföljd, eller om syftet är att ta i beslag föremål som kunnat spåras på färsk gärning.

30 §

Undersöknings- och genomsökningsrätt för kommandören för ett truppförband

Kommandören för ett truppförband har rätt att på ett område eller fartyg eller i ett fordon i Försvaretsmaktens bruk, dock inte i en privat bostad, låta verkställa undersökningar och genomsökningar som riktar sig mot personer som tjänstgör vid Försvaretsmakten och lyder under 45 kap. i strafflagen och egendom som är i deras besittning, för utövande av tillsyn över att bestämmelserna om Försvaretsmaktens vapen, skjutförnödenheter och sprängämnen och bestämmelserna om narkotika och alkoholdrycker iakttas eller för uppdagande av överträdelse av dessa bestämmelser.

Vapen, skjutförnödenheter och sprängämnen eller annan egendom som tillhör Försvaretsmakten, som personer som avses i 1 mom. olovligen innehar samt narkotika och alkoholdrycker som de innehar olagligt eller olovligen får tas i förvar. Utöver vad som föreskrivs i 86 § i alkohollagen (1102/2017) får en alkoholdryck i ett öppnat eller öppet kärl förstöras genom beslut av en tjänsteman eller en militärperson som har rätt att verkställa gripande. Om inte alkoholdrycken förklaras förverkad med stöd av 10 kap. i strafflagen, ska den återlämnas vid en lämplig tidpunkt och senast vid tidpunkten för hemförloven eller befrielsen från annan tjänstgöring. Bestämmelser om förfarandet vid innehav av narkotika finns i narkotikalagen (373/2008).

5 kap.

En disciplinär förmans befogenheter

31 §

Disciplinära förmän

Disciplinära förmän är chefen för en grundenhet och dennes direkta förmän samt med de begränsningar som föreskrivs i 33 § fältväbelen vid en grundenhet.

Underställda en disciplinär förmans disciplinära makt är de som är underordnade förmannen och som denne är direkt förman för.

Betänkande FsUB 2/2025 rd

32 §

Begränsningar i uppgiften som disciplinär förman

En disciplinär förman får inte behandla ett ärende, om brottet har riktat sig mot förmannen personligen eller om förmannen har ett sådant förhållande till ärendet eller till en part att förmannens opartiskhet kan äventyras.

En förman, som under sitt befäl har någon som endast tillfälligt har förordnats att utföra en särskild tjänstgöringsuppgift, har inte disciplinär makt i förhållande till denne. Förmannen ska dock sörja för verkställigheten av förundersökning och anmäla saken till den disciplinära förmannen för den som misstänks för ett brott.

Om den som misstänks för ett brott har underställts en annan disciplinär förman innan ett disciplinärende har avgjorts, ska behandlingen av ärendet överföras till denna förman.

Ett ärende som gäller ett brott kan hänskjutas till en högre disciplinär förman för behandling, om de som medverkat till samma brott lyder under olika disciplinära förmäns bestraffningsbefogenheter. När ett brott har begåtts i en högre disciplinär förmans närvaro, kan denne förbehålla sig bestraffningsrätten.

33 §

Disciplinära förmäns rätt att påföra disciplinStraff

Kommendören för ett truppförband och en disciplinär förman som är överordnad kommendören har rätt att påföra samtliga disciplinStraff utom arrest.

Kommendören för en truppenhet har rätt att ge en anmärkning, förordna extra tjänstgöring och meddela utgångsförbud samt ge den som tjänstgör som värnpliktig eller fullgör frivillig militärtjänst för kvinnor en varning.

Chefen för en grundenhet har rätt att ge en anmärkning, förordna extra tjänstgöring och meddela utgångsförbud i minst ett och högst 10 dygn samt ge den som tjänstgör som värnpliktig eller fullgör frivillig militärtjänst för kvinnor en varning.

Fältväbeln vid en grundenhet har rätt att ge den som tjänstgör som värnpliktig eller fullgör frivillig militärtjänst för kvinnor en anmärkning samt förordna extra tjänstgöring högst tre gånger.

34 §

Huvudstabens behörighet att meddela föreskrifter

Samma befogenheter som tillkommer den disciplinära förman som avses i 33 § har även en förman i motsvarande uppdrag. Tjänstemän vid Forsvarsmaktens underrättelsetjänst och Huvudstabens underrättelseavdelning har inte i denna lag avsedda disciplinär förmäns befogenheter. I övrigt bestämmer Huvudstaben vem som ska anses vara en förman i motsvarande uppdrag. Dessutom kan Huvudstaben, med avvikelse från föreskrifterna om de administrativa och militära befogenheterna, meddela föreskrifter om de inbördes disciplinära befogenheterna för de disciplinära förmän som är överordnade kommendören för ett truppförband.

Betänkande FsUB 2/2025 rd

6 kap.

Avslutande av ett disciplinärende

35 §

Åtgärder sedan förundersökningen avslutats

Den disciplinära förmannen ska utan oskäligt dröjsmål utgående från förundersökningsprotokollet besluta vilka åtgärder som disciplinärendet ger anledning till.

36 §

Avgörande av ett ärende i ett disciplinärt förfarande och påförande av ett disciplinStraff

Ett brott som enligt allmän straffpraxis inte kan förutses medföra strängare straff i domstol än böter får behandlas i ett disciplinärt förfarande.

Ett disciplinStraff får påföras, om den som är misstänkt för ett brott har erkänt gärningen **och ärendet i övrigt är utrett** eller om det annars kan anses klart att personen är skyldig.

Ett ärende får dock inte behandlas i ett disciplinärt förfarande, om

- 1) den som begått brottet inte längre lyder under 45 kap. i strafflagen,
- 2) målsäganden inte har samtyckt till att ärendet behandlas i ett disciplinärt förfarande utan yrkar att ärendet ska behandlas i domstol,
- 3) åtal för något av flera brott ska väckas vid domstol och brotten står i samband med varandra, eller
- 4) någon av dem som medverkat till ett och samma brott ska åtalas vid domstol och det inte anses ändamålsenligt att ärendet avgörs särskilt för sig.

37 §

Överföring till en högre disciplinär förman

Räcker en disciplinär förmans behörighet inte till för avgörande av ett ärende eller är förmanen jävig, ska ärendet hänskjutas till en högre disciplinär förman.

38 §

Överföring till åklagaren

Bestämmelser om hänskjutande av ett ärende till behörig åklagare finns i militära rättegångslagen.

Har förundersökning gjorts i ett ärende på förordnande av åklagaren, ska den disciplinära förmannen meddela åklagaren sitt avgörande med anledning av förundersökningen. Efter att ha fått meddelandet kan åklagaren ta ärendet till åtalsprövning, om ärendets art det kräver eller det annars finns särskilda skäl till det.

Betänkande FsUB 2/2025 rd

39 §

Omständigheter som påverkar övervägningen av disciplinstraff

Ett disciplinstraff ska stå i rätt förhållande till brottet och vara ändamålsenligt med tanke på gärningsmannens tjänstgöringsställning. Ett disciplinstraff ska dömas ut eller påföras med beaktande av enhetligheten i straffpraxis. När arten och storleken av ett disciplinstraff övervägs, ska de grunder som enligt strafflagen påverkar gärningens straffbarhet och gärningsmannens eventuella tidigare disciplinstraff beaktas.

Ett disciplinstraff kan skärpas, om

- 1) brottet varit flera,
- 2) gärningen begåtts i närvaro av församlade militärpersoner så att den kan äventyra disciplinen och ordningen, eller om
- 3) gärningsmannen missbrukat sin förmansställning när han eller hon begick brottet.

Ett disciplinstraff kan lindras, om gärningen föranletts av att en förmans klandervärda beteende har varit ägnat att minska gärningsmannens förmåga att följa lagen.

40 §

Prioritering av lindrigare disciplinstraff

Som disciplinstraff ska användas anmärkning, extra tjänstgöring eller utgångsförbud i högst tio dygn, om inte brottets art eller brottens antal, upprätthållandet av disciplin och ordning, gärningsmannens tidigare tjänstgöring eller andra omständigheter som gäller brottet eller gärningsmannen förutsätter att ett annat disciplinstraff påförs.

41 §

Hörande av den misstänkte när ett disciplinärende avgörs

Innan ett disciplinärende avgörs ska den disciplinära förmannen höra den misstänkte personligen, om detta inte på grund av särskilda omständigheter avsevärt fördröjer behandlingen av ärendet och det inte finns skäl att anta att hörande främjar behandlingen av ärendet. Den disciplinära förmannen kan höra den misstänkte per telefon eller med hjälp av ett annat medium för dataöverföring, om de förutsättningar som anges i 15 § 2 mom. för hörande uppfylls.

Om den disciplinära förmannen finner att den misstänkte har gjort sig skyldig till någon annan gärning än en sådan som avses i 13 § 2 mom. eller till en gärning med anledning av vilken han eller hon har hörts enligt 18 § 1 mom., ska den misstänkte höras på nytt.

42 §

Disciplinbeslutets slutresultat

I ett disciplinärende är beslutet fällande eller friande.

Även om ett disciplinbeslut är fällande behöver ett disciplinstraff inte påföras, om gärningen har berott på ouppmärksamhet, tanklöshet eller okunnighet som med beaktande av omständighet-

Betänkande FsUB 2/2025 rd

erna är ursäktlig eller om gärningen annars ska anses vara ringa med hänsyn till upprätthållandet av disciplin och ordning.

43 §

Disciplinbeslutets innehåll

Beslutet i ett disciplinärende ska vara skriftligt. Av beslutet ska framgå

- 1) den disciplinära förman som avgjort ärendet och datum för beslutet,
- 2) parternas namn,
- 3) vad ärendet gäller,
- 4) motiveringar,
- 5) tillämpade bestämmelser,
- 6) slutresultatet samt vid behov disciplinstraffets art och storlek samt den avräkning som eventuellt ska göras från disciplinstraffet.

44 §

Delgivning av disciplinbeslut

Ett fällande disciplinbeslut ska delges den som påförts disciplinstraff samt på begäran målsäganden. På delgivningsexemplaret av beslutet ska det antecknas när beslutet har delgetts den som påförts disciplinstraffet. I delgivningsexemplaret av beslutet ska det ingå en anvisning om hur den som påförts disciplinstraff kan föra ärendet till en högre disciplinär förman eller domstol för avgörande.

Har ett disciplinstraff med stöd av 42 § 2 mom. inte påförts, ska beslutet utan dröjsmål meddelas parterna på ett bevisligt sätt. ~~Har ett förundersökningsprotokoll upprättats i ärendet, ska det dessutom göras en anteckning om avgörandet i protokollet.~~

Ett friande disciplinbeslut ska utan dröjsmål meddelas parterna på ett bevisligt sätt. ~~Har ett förundersökningsprotokoll upprättats i ärendet, ska det dessutom göras en anteckning om avgörandet i protokollet.~~

7 kap.

Påföljder i ett disciplinärt förfarande

45 §

Disciplinstraff

I enlighet med vad som föreskrivs i 6 kap. 1 § 4 mom. i strafflagen är disciplinstraffen anmärkning, extra tjänstgöring, varning, utgångsförbud, disciplinbot och arrest.

Extra tjänstgöring förordnas eller döms ut för minst en gång och för högst fem gånger.

Betänkande FsUB 2/2025 rd

Utegångsförbud meddelas eller döms ut för minst 1 dygn och för högst 15 dygn och disciplinbot föreläggs för minst 1 och högst 30 dagar.

Endast en domstol som avses i 5 och 6 § i militära rättegångslagen kan döma till arrest i ett förfarande enligt militära rättegångslagen. Till arrest döms i minst 1 dygn och i högst 30 dygn.

Disciplinbotens penningbelopp för en dag är en femtedel av den bötfälldes genomsnittliga totala dagsinkomst, dock minst beloppet av den största dagpenning som utbetalas till den som tjänstgör med stöd av värnpliktslagen. För den som tjänstgör enligt värnpliktslagen eller lagen om frivillig militärtjänst för kvinnor är beloppet av disciplinboten för en dag lika stort som dagpenningen eller, om personen i fråga inte får dagpenning, lika stort som den största dagpenning som utbetalas till den som tjänstgör med stöd av värnpliktslagen.

Ett disciplinstraff får inte påföras eller dömas ut villkorligt.

46 §

Påföljd som kan påföras i stället för bot eller disciplinstraff

För ett brott för vilket som påföljd föreskrivs böter, kan i stället för böter i en militärrättegång dömas till disciplinstraff eller i ett disciplinärt förfarande påföras disciplinstraff.

Har disciplinstraff föreskrivits som påföljd för ett brott, får böter dömas ut i stället för disciplinstraffet.

47 §

Gemensamt straff

För disciplinstraff samt för fängelsestraff på viss tid eller böter får det inte bestämmas ett gemensamt straff, och de får inte heller slås samman med ett fängelsestraff på viss tid.

Ska någon på en gång dömas till disciplinstraff för två eller flera brott, döms personen till ett gemensamt disciplinstraff. Till arrest får i ett sådant fall dömas i högst 40 dygn, till disciplinbot för högst 40 dagar och till utgångsförbud i högst 25 dygn.

I ett disciplinärt förfarande används endast en art av disciplinstraff som påföljd för ett och samma brott. Har någon gjort sig skyldig till flera brott som handläggs samtidigt av en disciplinär förman, ska endast ett disciplinstraff påföras.

48 §

Förvandlingsförbud

En obetald disciplinbot får inte förvandlas till fängelse. Förvandlingsförbudet gäller också sådan obetald disciplinbot som utgångsförbud eller arrest har förvandlats till.

Betänkande FsUB 2/2025 rd

49 §

Preskription

Vid tillämpningen av bestämmelserna om straffrättslig preskription jämföras disciplinstraff med böter.

50 §

Avräkning av tiden för frihetsberövande

Om den som döms till eller påförs disciplinstraff har varit berövad sin frihet med anledning av brottet innan ärendet har avgjorts, ska en avräkning enligt 6 kap. 13 § i strafflagen göras från disciplinstraffet.

När avräkningen enligt 1 mom. görs, motsvarar ett dygns frihetsberövande fyra gånger extra tjänstgöring, tre dygns utgångsförbud, disciplinbot för tre dagar samt ett arrestdygn.

51 §

Yrkesmilitärs disciplinstraff

En yrkesmilitär som avses i lagen om försvarsmakten kan i ett disciplinärt förfarande endast ges en anmärkning eller varning eller påföras disciplinbot.

8 kap.

Ändringssökande

52 §

Rätt att söka ändring

I ett disciplinbeslut av kommandören för en truppenhet, chefen för en grundenhet eller fältväbeln vid en grundenhet får ändring sökas (*begäran om avgörande*) hos kommandören för truppförbandet.

I ett disciplinbeslut av kommandören för truppförbandet eller av en disciplinär förman som är överordnad denne och i ett beslut som kommandören för truppförbandet har fattat med anledning av en begäran om avgörande får ändring sökas genom besvär (*disciplinbesvär*). Bestämmelser om behörig domstol finns i 5 och 6 § i militära rättegångslagen.

Rätt att söka ändring har endast den som har påförts ett disciplinstraff eller den som med stöd av 42 § 2 mom. inte har påförts ett disciplinstraff.

Betänkande FsUB 2/2025 rd

53 §

Temporärt förordnande

Om ett disciplinbeslut får verkställas innan beslutet har vunnit laga kraft, kan kommandören för truppförbandet med anledning av en begäran om avgörande och domstolen med anledning av disciplinbesvär, innan ärendet avgörs bestämma att disciplinbeslutet tills vidare inte ska verkställas eller verkställigheten inte fortgå.

54 §

Innehållet i begäran om avgörande

I en begäran om avgörande ska skriftligen meddelas följande:

- 1) det disciplinbeslut som överklagas,
- 2) till vilka delar beslutet överklagas,
- 3) vilka ändringar som yrkas i beslutet,
- 4) på vilka grunder ändring yrkas, och till vilka delar motiveringarna till beslutet är felaktiga enligt den som begär avgörande.

55 §

Framställande av begäran om avgörande

Begäran om avgörande ska framställas inom sju dagar från delfäendet av disciplinbeslutet. Vid framställande av begäran om avgörande ska vad som föreskrivs i 58 § 2–4 mom. om anförande av besvär iakttas. En begäran om avgörande som kommit in efter föreskriven tid prövas inte.

56 §

Beslut av kommandören för truppförbandet på begäran om avgörande

Kommandören för truppförbandet ska fatta ett skriftligt beslut på en begäran om avgörande. Den disciplinära förman som har fattat disciplinbeslutet ska överlämna materialet i ärendet och sitt utlåtande över begäran om avgörande till kommandören för truppförbandet. Kommandören för truppförbandet kan höra den som framställt begäran om avgörande och den disciplinära förman som fattat disciplinbeslutet, om detta främjar avgörandet av ärendet.

Kommandören för truppförbandet kan med anledning av begäran om avgörande upphäva disciplinbeslutet, lindra det påförda disciplinstraffet eller låta beslutet stå. Kommandören för truppförbandet kan inte ändra disciplinbeslutet till nackdel för den som framställt begäran om avgörande. På innehållet i ett beslut som fattas på begäran om avgörande tillämpas vad som i 43 § föreskrivs om innehållet i ett disciplinbeslut.

Kommandören för truppförbandet ska fatta ett beslut på en begäran om avgörande inom sju dagar från den dag då begäran om avgörande har kommit in.

I 52 § 2 mom. föreskrivs om sökande av ändring i ett beslut som kommandören för truppförbandet har fattat med anledning av en begäran om avgörande. Kommandören för truppförbandet

Betänkande FsUB 2/2025 rd

ska till det beslut som fattats med anledning av en begäran om avgörande foga en skriftlig anvisning för sökande av ändring.

57 §

Disciplinbesvärens innehåll

I en besvärsskrift som ska riktas till den behöriga domstolen ska följande anges:

- 1) det disciplinbeslut som överklagas,
- 2) till vilka delar beslutet överklagas,
- 3) vilka ändringar som yrkas i beslutet,
- 4) på vilka grunder ändring yrkas, och till vilka delar motiveringarna till beslutet är felaktiga enligt ändringssökandens åsikt,
- 5) de bevis som man önskar stödja sig på och vad man vill bevisa genom vart och ett av dem,
- 6) en eventuell begäran om att ärendet ska handläggas i ett skriftligt förfarande.

I besvärsskriften ska meddelas parternas namn och kontaktuppgifterna till deras lagliga företrädare, ombud eller biträde, den postadress och eventuell annan adress till vilken uppmaningar, kallelser och meddelanden i ärendet kan sändas till ändringssökanden samt telefonnumren till parterna och till vittnen eller andra som ska höras. Kontaktuppgifterna till parterna och till vittnen och andra som ska höras ska också meddelas på ett för ändamålet lämpligt sätt. Uppgifterna behöver dock inte meddelas, om de finns i förundersökningsprotokollet eller i annat material som annars ska tillställas domstolen.

Besvärsskriften ska undertecknas av ändringssökanden, eller om han eller hon inte har upprättat den, av den som har upprättat skriften.

Till besvärsskriften ska fogas de handlingar som ändringssökanden åberopar och som inte finns i det material som annars tillställs domstolen.

58 §

Anförande av disciplinbesvär

Disciplinbesvär ska anföras inom sju dagar från delfäendet av beslutet i fråga.

Besvärsskriften ska inom föreskriven tid lämnas till den disciplinära förman som har fattat disciplinbeslutet eller till den domstol som avses i 52 § 2 mom. Besvärsskriften får också lämnas till chefen för den grundenhet eller fältväbeln vid den grundenhet där ändringssökanden tjänstgör eller till jourhavande vid truppförbandet.

Tjänstgör ändringssökanden i en trupp som är åtskild från hans eller hennes enhet eller på ett fartyg ute till havs, får besvärsskriften lämnas också till chefen för truppen eller fartygets befälhavare. Har ändringssökanden berövats sin frihet, får besvärsskriften också lämnas till chefen för högvakten eller för någon annan förvaringslokal.

Har besvärsskriften lämnats in till en annan myndighet som avses i 2 eller 3 mom. än domstolen, ska mottagaren på skriften anteckna dess ankomstdag och utan dröjsmål överlämna skriften till den disciplinära förman som avgjort ärendet.

Betänkande FsUB 2/2025 rd

59 §

Den disciplinära förmannens skyldigheter

Ändringssökanden har rätt att anlita biträde, och ändringssökandens rätt att upprätta en besvärsskrift ska tryggas. Den disciplinära förmannen ska se till att ändringssökanden har möjlighet att skaffa sig ett biträde och upprätta en besvärsskrift samt att delta i domstolsbehandlingen av disciplinbesvären.

Den disciplinära förman som fattat disciplinbeslutet ska omedelbart sända besvärsskriften till kansliet vid den domstol som avses i 52 § 2 mom. tillsammans med det förundersökningsprotokoll som upprättats i disciplinärendet, eventuellt beslut som fattats på en begäran om avgörande samt andra handlingar och sitt utlåtande i ärendet.

Har disciplinbesvär sänts direkt till domstolen, ska den disciplinära förmannen på begäran av domstolen sända domstolen det förundersökningsprotokoll som upprättats i disciplinärendet samt andra handlingar i ärendet och sitt utlåtande.

60 §

Förberedelse i domstol

Disciplinbesvär blir anhängiga då besvärsskriften har kommit in till kansliet vid den domstol som avses i 52 § 2 mom.

Om besvären är bristfälliga och det är behövt att komplettera dem för att rättegången ska kunna fortgå, ska ändringssökanden uppmanas att korrigera bristen inom en av domstolen utsatt tid vid äventyr att besvären kan lämnas utan prövning. Följer ändringssökanden inte uppmaningen och är besvären så bristfälliga att de inte duger som grund för en rättegång, ska besvären inte prövas.

Har en besvärsskrift sänts direkt till domstolen, ska domstolen utan dröjsmål begära ett utlåtande av den disciplinära förmannen med anledning av besvären, om inte domstolen lämnar besvären utan prövning eller det annars är uppenbart onödigt. Utlåtandet ska ges för kännedom till ändringssökanden.

Anser domstolen att ärendet ska avgöras i enlighet med ändringssökandens ändringsyrkanden, kan domstolen meddela ett sådant avgörande i huvudsaken.

61 §

Huvudförhandling i domstol

Om inget annat följer av 60 §, ska det i ett ärende som gäller disciplinbesvär ordnas en huvudförhandling. Ärendet kan dock behandlas i ett skriftligt förfarande på begäran av ändringssökanden. Trots begäran kan domstolen hålla huvudförhandling.

Domstolen kallar ändringssökanden till huvudförhandlingen. I kallelsen ska datum, klockslag och plats för huvudförhandlingen meddelas. Domstolen kan på eget initiativ eller på begäran av den disciplinära förmannen av ett särskilt skäl kalla den disciplinära förmannen till huvudförhandlingen. Ärendet får prövas och avgöras även om ändringssökanden eller den disciplinära förmannen är frånvarande.

Betänkande FsUB 2/2025 rd

62 §

Avgörande av ärendet och förbud att söka ändring

Ett ärende avgörs utifrån vad som läggs fram vid huvudförhandlingen och det skriftliga rättegångsmaterialet. Domstolen ska på eget initiativ pröva om det ärende som avses i disciplinbesvären har fått prövas och avgöras i ett disciplinärt förfarande, och vid behov undanröja disciplinbeslutet. Domstolen får inte ändra ett disciplinbeslut till ändringssökandens nackdel.

Om ett disciplinbeslut upphävs eller undanröjs, ska bestämmelserna om ersättning av rättegångskostnader i 9 kap. 1 a § 1 mom. i lagen om rättegång i brottmål (689/1997) iaktas i fråga om statens skyldighet att ersätta ändringssökandens rättegångskostnader. Om ett disciplinbeslut upphävs eller undanröjs delvis, ska 2 mom. i den paragrafen iaktas.

I ett beslut som en domstol meddelat i ett ärende som gäller disciplinbesvär får ändring inte sökas genom besvär.

63 §

Särskilda bestämmelser

Domstolen får sända de kallelser och uppmaningar som avses i detta kapitel under den adress som ändringssökanden senast har uppgett för sändande av uppmaningar, kallelser och meddelanden.

När disciplinbesvär behandlas ska i övrigt bestämmelserna om behandling av brottmål i militära rättegångslagen iaktas.

64 §

En parts rätt till extraordinärt ändringssökande

I fråga om rätten till extraordinärt ändringssökande för en part i ett disciplinärende iaktas vad som föreskrivs om extraordinärt ändringssökande i 31 kap. i rättegångsbalken. Klagoskriften eller ansökan ska lämnas in hos en domstol som avses i 52 § 2 mom. i denna lag inom sex månader från den dag då disciplinbeslutet fattades. Återställande av försutten fatalietid ska sökas inom 30 dagar efter det att hindret har upphört.

Bestämmelser om den disciplinära förmannens rätt att ansöka om att ett disciplinbeslut ska undanröjas eller återbrytas finns i 181 §.

65 §

Gottgörelse

Den bestraffade ska ges gottgörelse till den del som ett disciplinstraff som påförts i ett disciplinbeslut har verkställts, och disciplinbeslutet efter detta slutgiltigt har upphävts eller undanröjts eller disciplinstraffet har lindrats. Kommendören för truppförbandet beslutar om gottgörelsen.

Har ett disciplinstraff verkställts delvis, betalas den bestraffade en gottgörelse för den verkställda delen.

Betänkande FsUB 2/2025 rd

Närmare bestämmelser om beloppet av gottgörelsen utfärdas genom förordning av statsrådet

9 kap.

Verkställighet

66 §

Tjänstemän som svarar för verkställigheten

För verkställigheten av ett disciplinstraff sörjer chefen för den grundenhet där den som påförts disciplinstraffet tjänstgör eller någon annan som är den närmaste disciplinära förmannen. Vid ett truppförband kan en tjänsteman som fått tillräcklig utbildning förordnas att sörja för verkställigheten.

Närmare bestämmelser om verkställighet av militära disciplinstraff utfärdas genom förordning av statsrådet.

Sammanräkningen av de arreststraff som ska verkställas vid högvakten eller på annat håll inom försvarsmakten ankommer på den tjänsteman som avses i 1 mom. Den bestraffade ska på begäran ges ett intyg över hur sammanräkningen har gjorts.

Bestämmelser om behöriga myndigheter vid verkställigheten av disciplinbot och böter finns i lagen om verkställighet av böter (672/2002).

67 §

Inledande av verkställigheten

En tjänsteman enligt 66 § 1 mom. ska så snart ett disciplinbeslut har fattats, utan dröjsmål inleda verkställigheten av ett enligt beslutet påfört annat disciplinstraff än varning. En varning får verkställas först när det beslut genom vilket varningen har getts har vunnit laga kraft. Bestämmelser om disciplinbots verkställbarhet finns i 2 § 2 mom. i lagen om verkställighet av böter.

68 §

Avbrytande eller uppskjutande av verkställigheten

Verkställigheten ska genast avbrytas eller får inte inledas, om kommendören för truppförbandet eller domstolen ger ett sådant förordnande som avses i 53 §.

Den förman som övervakar ett disciplinärt förfarande får förordna att verkställigheten av ett disciplinstraff som påförts vid ett disciplinärt förfarande ska skjutas upp eller avbrytas, om förmannen i samband med övervakningen har upptäckt ett väsentligt fel i disciplinbeslutet.

Kommendören för truppförbandet kan skjuta upp eller avbryta verkställigheten av ett disciplinstraff, om den bestraffades hälsotillstånd kräver det eller om det föreligger andra synnerligen vägande skäl.

Betänkande FsUB 2/2025 rd

69 §

Verkställigheten av anmärkning

En anmärkning ska ges den bestraffade personligen och i skriftlig form.
Verkställigheten av en anmärkning förfaller vid den tidpunkt då den bestraffade hemförlovas eller tjänstgöringen annars upphör, dock senast ett år efter det att anmärkningen gavs.

70 §

Verkställigheten av extra tjänstgöring

Som extra tjänstgöring betraktas sådant annat arbete än arbetet enligt tjänstgöringsprogrammet som en bestraffad förordnas att utföra.

En extra tjänstgöring består av två timmar tjänstgöring under en dag.

Extra tjänstgöring får inte verkställas på ett sådant sätt att överansträngning eller någon annan orsak kan leda till att den bestraffades hälsa skadas eller till att hans eller hennes möjligheter att fullgöra sina tjänstgöringsuppgifter påverkas i väsentlig grad.

Verkställigheten av extra tjänstgöring förfaller vid den tidpunkt då den bestraffade hemförlovas eller tjänstgöringen annars upphör, dock senast ett år efter att extra tjänstgöring har förordnats.

71 §

Verkställigheten av utgångsförbud

Ett utgångsförbud på högst tre dygn får inte verkställas under ett veckoslut, en helg eller en motsvarande ledig tid som enligt veckoprogrammet ska vara ledig för den som meddelats utgångsförbud, om detta inte är motiverat för att verkställa straffet omedelbart efter den gärning som föranledde straffet. Det måste då finnas vägande skäl för att straffet förläggs till den aktuella tiden och detta ska motiveras särskilt i disciplinbeslutet.

Den som meddelats utgångsförbud får inte under tiden för utgångsförbudet utan tillstånd av den förman som sörjer för verkställigheten avlägsna sig från det kasern- eller inkvarteringsområde eller annat motsvarande område som enligt beslut av kommandören för truppförbandet är utgångsförbudsområde.

Som strafftid räknas den tid under vilken den som meddelats utgångsförbud är intagen på sjukhus för vård. Om den bestraffade själv avsiktligt har orsakat behovet av vård, kan kommandören för truppförbandet dock förordna att tiden för sjukhusvistelsen inte ska räknas som strafftid.

Om den som meddelats ett utgångsförbud kallas till domstol för att vittna eller för att höras, ska tiden inför domstolen samt den tid som gått åt till att ta sig till och från domstolen räknas som tid för verkställighet av påföljden.

Verkställigheten av ett utgångsförbud på högst tio dygn förfaller vid den tidpunkt då den bestraffade hemförlovas eller tjänstgöringen annars upphör, dock senast ett år efter att utgångsförbudet meddelades.

Betänkande FsUB 2/2025 rd

72 §

Verkställigheten av varning

En varning ska kungöras i dagordern i den trupp där den bestraffade tjänstgör eller senast har tjänstgjort. När det gäller kommandören för ett truppförband och andra i motsvarande tjänsteställning samt personer som har en högre tjänsteställning än kommandören, ska varningen dock kungöras i Huvudstabens dagorder.

73 §

Verkställigheten av disciplinbot

Bestämmelser om verkställighet av disciplinbot finns i lagen om verkställighet av böter. Den som har förelagts disciplinbot ska genast ges de uppgifter som behövs för betalning av disciplinboten.

74 §

Verkställigheten av arrest

Arrest innebär frihetsberövande eller begränsning av friheten. Arrest verkställs vid högvakten eller någon annan vakt. Av särskilda skäl kan flera personer som avtjänar arrest hållas i samma rum.

Arrest som av särskilda skäl inte kan avtjänas vid högvakten eller någon annan vakt, verkställs i ett för ändamålet lämpligt övervakat rum, tält eller en hytt eller på en annan motsvarande plats.

På den som avtjänar arrest tillämpas lagen om behandlingen av personer i förvar hos polisen. Huvudstaben kan meddela föreskrifter om de praktiska arrangemangen vid arrest samt om högvaktens interna ordning.

Om ett ovillkorligt fängelsestraff eller förvandlingsstraff för böter ska verkställas samtidigt med arrest, ska också arresten avtjänas i fängelse på det sätt som föreskrivs om verkställighet av ovillkorligt fängelsestraff och förvandlingsstraff för böter.

75 §

Tjänstgörings- eller arbetsskyldighet vid avtjänande av arrest

Kommandören för truppförbandet kan bestämma att arrest helt eller delvis ska avtjänas så att tjänstgöringsskyldighet fogas till avtjänandet av arresten, om detta är motiverat med tanke på den bestraffades hälsotillstånd eller tjänstgöring eller av något annat särskilt skäl.

Har arrest utdömts i mera än åtta dygn, ska till den del av straffet som överstiger nämnda tid fogas en tjänstgöringsskyldighet.

Fogas en tjänstgöringsskyldighet till arresten, ska tjänstgöringen om möjligt fullgöras i uppgifter enligt tjänstgöringsprogrammet för den bestraffades egen enhet eller en annan egentlig tjänstgöringsplats.

Betänkande FsUB 2/2025 rd

Den som avtjänar arrest kan vid behov åläggas att utföra ett kortvarigt lämpligt arbete på den plats där arrest avtjänas eller i omedelbar närhet till den.

76 §

Inräkning av arrest i strafftiden

Som ett arrestdygn räknas 24 timmar från det att verkställigheten inleddes.

Har den som avtjänar arrest utan tillstånd avlägsnat sig från arresten, ska tiden från ingången av det arrestdygn då den bestraffade avlägsnade sig till utgången av det arrestdygn då han eller hon återvänt för att avtjäna arresten inte räknas in i strafftiden.

Som strafftid räknas den tid under vilken den som avtjänar arrest är intagen på sjukhus för vård. Har den bestraffade själv avsiktligt orsakat vårdbehovet, kan kommandören för truppförbandet dock förordna att tiden för sjukhusvistelsen inte ska räknas som strafftid.

Kallas den som avtjänar arrest till domstol för att vittna eller för att höras, ska tiden inför domstolen samt den tid som gått åt till att ta sig till och från domstolen inräknas i tiden för verkställighet av straffet.

77 §

Arrest vid hemförloving

Arrest ska avtjänas till slut trots att den bestraffade ska hemförlovas. Hemförlovas den bestraffade av hälsoskäl, ska dock vad som föreskrivs i 82 § 1 mom. iakttas.

78 §

Samtidig verkställighet

Med undantag av anmärkning, extra tjänstgöring, varning och disciplinbot kan flera disciplinstraff inte verkställas samtidigt.

79 §

Utegångsförbud som ska verkställas samtidigt

Sådana utgångsförbud som ska verkställas samtidigt ska sammanräknas till fullt. Den på detta sätt sammanräknade tiden för utgångsförbud får dock uppgå till högst 40 dygn.

80 §

Arrest och andra straff som ska verkställas samtidigt

Flera arreststraff som ska verkställas samtidigt ska sammanräknas till fullt. Den på detta sätt sammanräknade strafftiden får dock uppgå till högst 40 dygn.

Betänkande FsUB 2/2025 rd

När straff sammanräknas i det fall som avses i 74 § 4 mom. ska arreststraff förvandlas till fängelse på så sätt att ett dygns arrest motsvarar en dags fängelse. Om två eller flera arreststraff ska verkställas i ett sådant fall, ska enhetschefen för fängelset först sammanräkna dem på det sätt som föreskrivs i 1 mom.

Har arreststraff i enlighet med 2 mom. sammanräknats med ett annat straff, ska den dömda först avtjäna förvandlingsstraffet för arrest och därefter de övriga straffen.

81 §

Förvandling av utgångsförbud till disciplinbot

Ett utgångsförbud på minst 11 dygn som ännu inte har börjat verkställas eller som inte har avtjänats till fullo vid den tidpunkt när den bestraffade hemförlovas, förvandlas till disciplinbot.

När ett utgångsförbud förvandlas till disciplinbot motsvarar varje fullt dygn av oavtjänat utgångsförbud disciplinbot för en dag. Förvandlingen utförs av kommandören för truppförbandet med iakttagande av de grunder som anges i 45 § 5 mom. och 79 §.

82 §

Förvandling av arrest till disciplinbot

Arrest förvandlas till disciplinbot, om verkställigheten av arreststraffet inte har inletts före hemförlovningen eller om den värnpliktige hemförlovas av hälsoskäl.

När arrest förvandlas till disciplinbot motsvarar varje fullt oavtjänat arrestdygn disciplinbot för tre dagar. Förvandlingen utförs av kommandören för truppförbandet med iakttagande av de grunder som anges i 45 § 5 mom. och 80 § 1 mom.

10 kap.

Bestämmelser som tillämpas under undantagsförhållanden och vid försvarstillstånd

83 §

Tillämpning av bestämmelserna i kapitlet

Bestämmelserna i detta kapitel tillämpas under undantagsförhållanden som avses i 3 § 1 och 2 punkten i beredskapslagen (1552/2011) och vid försvarstillstånd som avses i 1 § i lagen om försvarstillstånd (1083/1991).

84 §

Förhöjning av maximistorleken för disciplinstraff

Utöver vad som i 45 § föreskrivs om disciplinstraff får i ett disciplinärt förfarande

1) förordnas extra tjänstgöring högst 15 gånger,

Betänkande FsUB 2/2025 rd

- 2) utgångsförbud meddelas för högst 40 dagar,
- 3) disciplinbot föreläggas för högst 60 dagar.

En domstol får döma till arrest i högst 60 dygn.

Trots bestämmelserna i 47 § 2 mom. om gemensamt disciplinstraff får utgångsförbud meddelas för högst 50 dygn, disciplinbot föreläggas för högst 80 dagar samt dömas till arrest i högst 80 dygn.

85 §

Påförande av disciplinstraff för en yrkesmilitär

Trots bestämmelserna i 51 § får samtliga militärpersoner påföras alla arter av disciplinstraff.

86 §

En disciplinär förmans befogenheter

Trots bestämmelserna i 33 § får kommendören för en truppenhet påföra samtliga disciplinstraff utom arrest.

Trots bestämmelserna i 33 § får chefen för en grundenhet meddela utgångsförbud för högst 15 dygn.

87 §

Verkställigheten av disciplinstraff

Trots bestämmelserna i 67 § får en varning verkställas genast efter det att ett disciplinbeslut har fattats.

Den bestraffade ska ges gottgörelse till den del en varning har verkställts och disciplinbeslutet slutgiltigt har upphävts eller undanröjts eller disciplinstraffet har lindrats. Närmare bestämmelser om beloppet av gottgörelsen utfärdas genom förordning av statsrådet.

Ett beslut om upphävande av en varning ska kungöras. Vid kungörandet av ett beslut om upphävande av en varning ska bestämmelserna i 72 § om kungörande av varning iakttas. Chefen för en grundenhet eller en disciplinär förman som är överordnad denne kan skjuta upp eller avbryta verkställigheten av ett disciplinstraff i de situationer som avses i 68 § 3 mom.

Betänkande FsUB 2/2025 rd

DEL III

HUVUDSTABENS UPPGIFTER OCH BEFOGENHETER VID BROTTSBEKÄMPNING

11 kap.

Huvudstabens uppgifter vid brottsbekämpning

88 §

Huvudstabens uppgifter vid bekämpning av militära brott

Huvudstaben ska vidta åtgärder för att förhindra, avslöja och utreda militära brott och föra militära brott till åtalsprövning självständigt eller tillsammans med en annan myndighet med iakttagande av vad som föreskrivs i denna lag eller någon annanstans i lag. Huvudstaben är en förundersökningsmyndighet enligt förundersökningslagen.

89 §

Militära brott som ska undersökas av Huvudstaben

Huvudstaben har till uppgift att förhindra, avslöja och utreda följande brott:

- 1) ett brott som behandlas som ett militärt rättegångsärende eller i ett militärdisciplinförfarande,
- 2) ett brott för vilket det föreskrivs straff i 40 kap. i strafflagen, om den som misstänks för brottet vid gärningstidpunkten var en militärperson i Försvarmaktens tjänst,
- 3) ett brott för vilket det föreskrivs straff i 40 kap. i strafflagen, om den som misstänks för brottet vid gärningstidpunkten var en annan person i Försvarmaktens tjänst än en militärperson, förutsatt att också en militärperson på sannolika skäl kan misstänkas för brottet,
- 4) ett brott som avses i 2 § 2 mom. i militära rättegångslagen och som har begåtts inom ett område, på ett fartyg, i ett luftfartyg eller ett fordon som är i Försvarmaktens besittning eller som riktar sig mot Försvarmaktens egendom och har begåtts i en tjänstgöringsuppgift, om den som misstänks för brottet vid gärningstidpunkten var en annan person i Försvarmaktens tjänst än en militärperson, förutsatt att också en militärperson på sannolika skäl kan misstänkas för brottet.

90 §

Annan förundersökning som görs av Huvudstaben

Huvudstaben kan på en annan förundersökningsmyndighets begäran göra förundersökning även i ett ärende som inte avses i 89 §, om ärendet hänför sig till en förundersökning som Huvudstaben har inlett och den som misstänks för brottet vid gärningstidpunkten var en sådan militärperson som avses i 45 kap. 27 § i strafflagen.

Betänkande FsUB 2/2025 rd

91 §

Avslutande av förundersökning

Efter det att förundersökningen blivit klar ska tjänstemännen vid Huvudstaben eller polisen överlämna det ärende de undersökt till den disciplinära förmannen för behandling, om förundersökningen har gjorts på begäran av den disciplinära förmannen med stöd av 12 § 4 mom. En tjänsteman vid Huvudstaben eller polisen kan också överlämna förundersökningsprotokollet direkt till behörig åklagare.

Om förundersökningen har gjorts på en åklagares, Huvudstabens eller polisens initiativ med stöd av 9, 10 eller 11 § i denna lag, kan, ska förundersökningsprotokollet överlämnas direkt till behörig åklagare. I sådana fall träffas inget sådant avgörande som avses i 14 § i militära rättegångslagen. Huvudstaben eller polisen ska dock underrätta den behöriga disciplinära förmannen om att ärendet har sänts till åtalsprövning.

Tjänstemän vid Huvudstaben ska överlämna ett vid Försvarmakten upprättat förundersökningsprotokoll, som gäller ett brott som begåtts av en civil person som är anställd vid Försvarmakten, till behörig åklagare, om inte ärendet har behandlats i enlighet med 24 § i statstjänstemannalagen (750/1994) eller om inget annat föranleds av 10 kap. 2 § i förundersökningslagen.

En förundersökning avslutas utan att ärendet överlämnas till den disciplinära förmannen eller åklagaren för behandling, om det vid undersökningen har blivit klart att inget brott har begåtts eller att straffyrkande inte kan framställas mot någon eller något annat offentligt rättsligt krav som grundar sig på ett brott inte kan riktas mot någon. Att förundersökningen har avslutats ska emellertid meddelas den disciplinära förmannen eller åklagaren.

92 §

Huvudstabens tjänstemäns befogenheter vid utredning av militära brott

I fråga om befogenheterna för de tjänstemän vid Huvudstaben som sköter förundersökning vid utredning av brott som avses i 88 § gäller vad som i förundersökningslagen, och tvångsmedelslagen eller någon annan stans i lag föreskrivs om en polismans befogenheter vid förundersökning av brott. De nämnda tjänstemännen har dock av de hemliga tvångsmedel som avses i 10 kap. i tvångsmedelslagen till sitt förfogande endast

- 1) inhämtande av basstationsuppgifter,
- 2) systematisk observation,
- 3) teknisk avlyssning, med undantag för bostadsavlyssning,
- 4) optisk observation,
- 5) teknisk spårning av föremål, ämne eller egendom,
- 6) inhämtande av identifieringsuppgifter för teleadresser eller teleterminalutrustning.

Betänkande FsUB 2/2025 rd

93 §

Förhindrande och avslöjande av brott som anknyter till underrättelseverksamhet som riktar sig mot Finland på det militära försvarets område och till sådan verksamhet som äventyrar syftet med det militära försvaret

~~Huvudstaben ska förhindra och avslöja brott som anknyter till sådan underrättelseverksamhet som riktar sig mot Finland på det militära försvarets område och till sådan verksamhet som äventyrar syftet med det militära försvaret.~~ Huvudstaben ska på det militära försvarets område upptäcka, förhindra och avslöja olaglig militär underrättelseverksamhet samt sådana brott som annars kan hota försvaret, statsskicket och samhällsordningen eller rikets inre eller yttre säkerhet.

Det uppdrag som i 1 mom. föreskrivs för Huvudstaben begränsar inte skyddspolisens i lag föreskrivna behörighet.

Centralkriminalpolisen sörjer för att de brott som avses i 1 mom. reds ut.

94 §

Tjänstemän vid Huvudstaben som sköter brottsbekämpningsuppdrag i anslutning till militära brott

Brottsbekämpningsuppdrag vid Huvudstaben sköts av de tjänstemän som förordnats till brottsbekämpningsuppdrag i anslutning till militära brott och de befogenheter som har samband med detta utövas av tjänstemän vid Huvudstaben enligt följande:

1) en militärjurist eller någon annan tjänsteman som förordnats till undersökningsledare utövar de befogenheter som har föreskrivits för en polisman som hör till befälet och för en anhållningsberättigad tjänsteman,

2) överdetektiven och en yrkesmilitär som avses i lagen om försvarsmakten och som har förordnats till ett brottsbekämpningsuppdrag eller en annan tjänsteman som har förordnats till uppdraget utövar de befogenheter som har föreskrivits för en polisman och utredare.

Enskilda förhör och andra undersökningsåtgärder kan ges i uppdrag åt en utredare enligt 12 § 3 mom.

En i 1 mom. 2 punkten avsedd överdetektiv vid Huvudstaben som har avlagt polisunderbefäls-examen eller som uppfyller behörighetsvillkoren för en överkonstapel eller en kriminalöverkonstapel enligt de bestämmelser som utfärdats med stöd av 15 § i polisförvaltningslagen (110/1992) får vara undersökningsledare vid förundersökning av ett brott som avses i 88 § under sådana undantagsförhållanden som avses i 3 § 1 och 2 punkten i beredskapslagen och vid försvarstillstånd som avses i 1 § i lagen om försvarstillstånd samt när republikens president har beslutat om repetitionsövningar med stöd av 32 § 4 mom. i värnpliktslagen eller om extra tjänstgöring i med stöd av 83 § i den lagen.

Betänkande FsUB 2/2025 rd

95 §

Tjänstemän vid Huvudstaben som förhindrar och avslöjar brott som anknyter till underrättelseverksamhet som riktar sig mot Finland på det militära försvarets område och till sådan verksamhet som äventyrar syftet med det militära försvaret

Tjänstemän vid Huvudstaben som förordnats till brottsbekämpningsuppdrag och som är särskilt förtroagna med uppdraget sköter förhindrandet och avslöjandet av brott som anknyter till underrättelseverksamhet som riktar sig mot Finland på det militära försvarets område och till sådan verksamhet som äventyrar syftet med det militära försvaret, och utövar de befogenheter som har samband med detta.

96 §

Tjänstemärke, skyldighet att ange ställning som tjänsteman samt identifiering i fråga om tjänstemän vid Huvudstaben som sköter brottsbekämpningsuppdrag

~~Närmare bestämmelser om d~~Huvudstaben fastställer de i 94 och 95 § avsedda tjänstemännens tjänstemärke ~~utfärdas genom förordning av försvarsministeriet~~. Tjänstemännen ska medföra tjänstemärket vid utförandet av tjänsteuppdrag.

En tjänsteman ska vid behov presentera sig som en i 1 mom. avsedd tjänsteman för den som är föremål för en åtgärd och på begäran visa upp sitt tjänstemärke, om presentationen eller uppvisandet kan ske utan att åtgärden äventyras.

Försvarsmakten ska se till att en tjänsteman som har utfört ett tjänsteuppdrag vid behov kan identifieras.

97 §

Försvarsmaktens tjänstemäns deltagande i förhindrande och avslöjande av brott som anknyter till sådan underrättelseverksamhet som riktar sig mot Finland på det militära försvarets område och till sådan verksamhet som äventyrar syftet med det militära försvaret

En tjänsteman vid Försvarsmakten som har fått tillräcklig utbildning för uppdrag som gäller förhindrande och avslöjande av brott som anknyter till underrättelseverksamhet som riktar sig mot Finland på det militära försvarets område och till sådan verksamhet som äventyrar syftet med det militära försvaret kan utöva de befogenheter som anges i 12 och 13 kap. under ledning och övervakning av en sådan tjänsteman vid Huvudstaben som avses i 95 § vid brottsbekämpning som avses i 93 §. En sådan tjänsteman vid Försvarsmakten är då underställd Huvudstaben.

Betänkande FsUB 2/2025 rd

98 §

Tjänstgörande reservisters befogenheter vid förhindrande och avslöjande av brott som anknyter till underrättelseverksamhet som riktar sig mot Finland på det militära försvarets område och till sådan verksamhet som äventyrar syftet med det militära försvaret.

En reservist som har fått tillräcklig utbildning för uppdrag som gäller förhindrande och avslöjande av brott som anknyter till underrättelseverksamhet som riktar sig mot Finland på det militära försvarets område och till sådan verksamhet som äventyrar syftet med det militära försvaret och som deltar i en sådan repetitionsövning som avses i 32 § 1 mom. i värnpliktslagen eller i en frivillig övning som avses i 18 § i lagen om frivilligt försvar, får bistå en myndighet vid Huvudstaben som utför i 93 § avsedda brottsbekämpningsuppdrag vid teleavlyssning, inhämtande av information i stället för teleavlyssning, teleövervakning, teleövervakning med samtycke av den som innehar en teleadress eller teleterminalutrustning samt vid undersökning av upptagningar som uppstår vid inhämtande av identifieringsuppgifter för teleadresser eller teleterminalutrustning.

En reservist som avses 1 mom. får dessutom bistå en myndighet vid Huvudstaben som sköter i 93 § avsedda brottsbekämpningsuppdrag vid sådan installation och avinstallation av anordningar, metoder eller programvara som avses i 139 §.

En reservist som med stöd av 47 § i lagen om försvarsmakten har avgått från sin tjänst och som har skött sådana brottsbekämpningsuppdrag som avses i 93 § får utöva de befogenheter som anges i 99, 100, 101, 102 och 110 § och i 13 kap.

En till tjänstgöring förordnad reservist som har fått tillräcklig utbildning får utöver vad som föreskrivs i 1 och 2 mom. använda sig av systematisk observation, teknisk avlyssning, optisk observation, teknisk spårning och teknisk observation av utrustning under sådana undantagsförhållanden som avses i 3 § 1 och 2 punkten i beredskapslagen, vid försvarstillstånd som avses i 1 § i lagen om försvarstillstånd, under mobilisering som avses i 86 § i värnpliktslagen samt när republikens president har beslutat om repetitionsövningar med stöd av 32 § 4 mom. i värnpliktslagen eller om extra tjänstgöring med stöd av 83 § i den lagen. Vid inhämtande av information enligt detta moment får information om meddelandets innehåll inte inhämtas.

Biståndet eller utövandet av befogenheterna ska ske under ledning och övervakning av en i 95 § avsedd tjänsteman vid Huvudstaben. På tjänstgörande reservister som utför inspektioner tillämpas bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar. Bestämmelser om rätten att använda maktmedel och om nödvärn finns i 104 §.

För skada som orsakats i samband med en uppgift som avses i denna paragraf svarar staten. Bestämmelser om skadestånd finns i skadeståndslagen (412/1974). På skadeståndsansvaret för en tjänstgörande reservist tillämpas bestämmelserna i 4 kap. i skadeståndslagen om en värnpliktigs skadeståndsansvar.

Betänkande FsUB 2/2025 rd

12 kap.

Huvudstabens allmänna befogenheter vid brottsbekämpning

99 §

Identifiering

För utförande av ett visst tjänsteuppdrag har en tjänsteman vid Huvudstaben som utför ett brottsbekämpningsuppdrag rätt att av var och en få veta dennes namn, personbeteckning, eller om sådan saknas, födelsedatum och nationalitet samt var personen i fråga är anträffbar.

Om en person vägrar lämna de uppgifter som avses i 1 mom. och om personen inte kan identifieras på annat sätt har tjänstemannen rätt att utreda identiteten med hjälp av signalement. Härvid ska iakttas vad som i 8 kap 33 § 2–4 mom. i tvångsmedelslagen föreskrivs om förrättande av genomsökning av personer.

En tjänsteman vid Huvudstaben som utför ett brottsbekämpningsuppdrag har rätt att för identifiering gripa en person som vägrar lämna uppgifter enligt 1 mom. eller som lämnar sannolikt falska uppgifter om de nämnda omständigheterna, förutsatt att gripandet är nödvändigt för att klarlägga identiteten. Den som har gripits ska frigges så snart behövliga uppgifter erhållits, dock senast 24 timmar efter gripandet.

~~I samband med frihetsbegränsande åtgärder kan en person kroppsvisiteras och saker som personen för med sig kontrolleras för att hitta dokument som behövs för identifiering av denne.~~

100 §

Avspärrning av platser och områden

En tjänsteman vid Huvudstaben som utför ett brottsbekämpningsuppdrag har rätt att i syfte att utföra en enskild uppgift som anges i denna lag spärra av, stänga eller utrymma platser och områden som är i allmänt bruk. Tjänstemannen har dessutom rätt att förbjuda eller begränsa vistelse eller trafik på ett område som avses ovan, om det ~~behövs~~ är nödvändigt för att trygga förhindrandet eller avslöjandet av ett brott.

En tjänsteman vid Huvudstaben som utför ett brottsbekämpningsuppdrag har rätt att på förordnande av en militärjurist eller en annan tjänsteman som är särskilt förtrogen med hemligt inhämtande av information och i brådskande fall även utan förordnande spärra av eller utrymma ett område som omfattas av hemfrid eller offentlig frid, om detta är nödvändigt för att avvärja en fara som omedelbart hotar liv eller hälsa och om de som finns på området inte annars kan skyddas.

En tjänsteman vid Huvudstaben som utför ett brottsbekämpningsuppdrag får förbjuda eller begränsa flyttning av föremål eller bestämma att ett föremål ska flyttas på en plats eller ett område om det är nödvändigt för att trygga uppdraget. En motsvarande rätt har tjänstemannen även inom ett hemfridsskyddat område, om åtgärden behövs för att avvärja fara för liv eller hälsa eller skydda egendom.

Betänkande FsUB 2/2025 rd

101 §

Säkerhetsvisitation

En tjänsteman vid Huvudstaben som utför ett brottsbekämpningsuppdrag har i samband med gripande, anhållande, häktning och andra åtgärder som riktar sig mot den personliga friheten rätt att kontrollera vad en person har i sina kläder eller annars på sig eller i medhavda saker, för att förvissa sig om att personen inte innehar föremål eller ämnen med vilka denne kan äventyra sin förvaring eller utsätta sig själv eller andra för fara. Tjänstemannen får i samband med tjänsteuppdrag kroppsvisitera en person för att hitta sådana föremål eller ämnen också i andra fall, om det av grundad anledning behövs för att trygga tjänstemannens säkerhet i arbetet och fullgörandet av tjänsteuppdraget.

I samband med frihetsbegränsande åtgärder kan en person kroppsvisiteras eller saker som personen för med sig kontrolleras också för att hitta dokument som behövs för identifiering av denne.

Farliga föremål och ämnen som avses i 1 mom. ska vid behov fräntas den visiterade. Också sådana föremål och ämnen ska fräntas den visiterade som det annars enligt lag eller bestämmelser som utfärdats med stöd av lag är förbjudet att inneha.

102 §

Verkställande av säkerhetsvisitationer

Säkerhetsvisitation verkställs manuellt, med tränad hund, med metalldetektor eller någon annan motsvarande teknisk anordning eller på något annat jämförbart sätt.

Visitationen får inte kränka den visiterades personliga integritet mer än vad som är nödvändigt för utförande av uppdraget. Vid visitationen ska iakttas den diskretion som förhållandena kräver.

103 §

Hantering av omhändertagen egendom

Farliga föremål och ämnen som Huvudstaben tagit om hand med stöd av 101 § ska återlämnas till innehavaren utan dröjsmål och senast inom 14 dygn, om inte en åtgärd som avses i 2 mom. eller i 7 kap. i tvångsmedelslagen vidtas redan före det. Om ett föremål eller ämne inte riskfritt kan återlämnas till innehavaren, ska det överlämnas till polisen för åtgärder enligt 2 kap.15 § i polislagen (872/2011), enligt skjutvapenlagen (1/1998) eller enligt någon annan lag.

En militärjurist eller någon annan tjänsteman vid Huvudstaben som har förordnats att sköta i 88 eller 93 § i denna lag avsedda brottsbekämpningsuppdrag och som är särskilt förtrogen med hemliga metoder för inhämtande av information kan bestämma att ett föremål eller ämne av ringa värde ska förstöras.

Ägaren och innehavaren ska ges tillfälle att bli hörda före förstörelsen, om det inte är fråga om egendom av ringa värde. Över omhändertagande och förstörelse av egendom ska det upprättas protokoll eller göras motsvarande anteckningar i någon annan handling.

Betänkande FsUB 2/2025 rd

104 §

Användning av maktmedel

I tjänsteuppdrag som anges i denna lag får en tjänsteman vid Huvudstaben som utför ett brottsbekämpningsuppdrag, om inte annat föreskrivs någon annanstans i lag, använda maktmedel som behövs och kan anses försvarliga för att bryta motstånd, avlägsna en person från en plats, gripa en person, hindra att en frihetsberövad flyr, avlägsna ett hinder eller avvärja ett överhängande brott eller någon annan farlig gärning eller händelse. Frågan om maktmedlen kan försvaras ska bedömas utifrån hur viktigt och brådskande tjänsteuppdraget är, motståndets farlighet, vilka resurser som står till förfogande samt övriga omständigheter som är relevanta för en helhetsbedömning av situationen. Om det är nödvändigt att använda maktmedel ska de endast användas i en sådan omfattning och så länge som det nödvändigtvis krävs för utförandet av det lagstadgade tjänsteuppdraget. Endast en tjänsteman som har fått lämplig utbildning i det får använda maktmedel.

Den som tjänstgör vid Försvarsmakten och som på begäran eller med samtycke av en tjänsteman vid Huvudstaben som utför ett brottsbekämpningsuppdrag tillfälligt bistår tjänstemannen i en situation där det är nödvändigt att anlita utomstående hjälp vid användning av maktmedel för att utföra ett synnerligen viktigt och brådskande brottsbekämpningsuppdrag har rätt att under tjänstemannens uppsikt använda sådana nödvändiga maktmedel som tjänstemannen med stöd av sina befogenheter bemyndigar honom eller henne att använda.

En reservist som avses i 98 och 176 § i denna lag **och som har fått tillräcklig utbildning** har rätt att på grund av synnerligen viktiga och brådskande uppdrag under uppsikt av en tjänsteman vid Huvudstaben som utför ett brottsbekämpningsuppdrag använda sådana nödvändiga maktmedel som tjänstemannen med stöd av sina befogenheter kan bemyndiga honom eller henne att använda.

I 4 kap. 6 § 3 mom. och 7 § i strafflagen föreskrivs om excess i samband med användning av maktmedel.

En tjänsteman vid Huvudstaben som utför ett brottsbekämpningsuppdrag och en tjänsteman vid Försvarsmakten som avses i 2 mom. har i tjänsteutövning dessutom rätt till nödvärn. Bestämmelser om nödvärn finns i 4 kap. 4 § i strafflagen. I sådana fall av nödvärn handlar tjänstemannen under tjänsteansvar. Vid bedömningen av om nödvärn kan försvaras ska de krav beaktas som kan ställas på tjänstemannen med beaktande av dennes utbildning och erfarenhet.

En sådan reservist som avses i 3 mom. har rätt till nödvärn enligt vad som föreskrivs i 4 kap. 4 § i strafflagen. Vid bedömningen av om nödvärn kan försvaras ska de krav beaktas som kan ställas på reservisten med beaktande av dennes utbildning och erfarenhet. Bestämmelser om reservisters straffrättsliga tjänsteansvar finns i 177 §.

105 §

Beredskap för och varning om användning av maktmedel

Den som utför ett sådant tjänsteuppdrag som anges i denna lag och har anledning att befara sådant motstånd som avses i 104 § eller ett obehörigt angrepp enligt 4 kap. 4 § 1 mom. i strafflagen ska på ett lämpligt och ändamålsenligt sätt bereda sig på användning av maktmedel med beaktande av vad som i 2 kap. och i 104 § 1 mom. i denna lag föreskrivs om de allmänna principer som ska iaktas vid brottsbekämpning.

Betänkande FsUB 2/2025 rd

En person som är föremål för ett tjänsteuppdrag ska varnas för risken att bli utsatt för maktmedel, om det är möjligt och ändamålsenligt att varna denne. Varningen ska ges på ett för ändamålet lämpligt och begripligt sätt.

106 §

Maktmedels- och skyddsredskap

En tjänsteman vid Huvudstaben har rätt att i tjänsteuppdrag enligt denna lag bära sådana maktmedelsredskap som uppdraget förutsätter och rätt att vid behov använda dem i 104 § avsedda situationer där maktmedel används.

Försvarsmakten utrustar de tjänstemän vid Huvudstaben som sköter sådana uppdrag som avses i 88 och 93 § med de skyddsredskap som uppdragen förutsätter.

107 §

Användning av skjutvapen

I situationer där maktmedel används enligt 104 § får skjutvapen användas endast när det är fråga om att stoppa en persons verksamhet som orsakar direkt och allvarlig fara för någon annans liv eller hälsa och det inte finns något lindrigare sätt att stoppa verksamheten. Skjutvapen får dessutom användas i brådskande och viktiga uppdrag för att avlägsna föremål, djur eller motsvarande hinder. Skjutvapen får inte användas för att skingra folksamlingar.

Med användning av skjutvapen avses varning för användning av ett skjutvapen som avses i 2 § i skjutvapenlagen, hot om användning av skjutvapen och avlossande av skott. Det betraktas inte som användning av skjutvapen att ta fram och osäkra ett skjutvapen.

Beslut om vapenhot och avlossande av skott fattas av underrättelsechefen för Huvudstaben eller en tjänsteman som förordnats till undersökningsledare, om detta är möjligt med beaktande av hur brådskande situationen är.

108 §

Användning av fängsel

Rörelse- och handlingsfriheten för en person som är föremål för tjänsteuppdrag får begränsas med handbojor, plastfängsel eller på något annat motsvarande sätt, om det är nödvändigt för att i samband med tjänsteuppdraget förhindra rymning, betvinga våldsamt uppträdande eller avvärja överhängande risk för våld.

Begränsning av rörelse- och handlingsfriheten får inte fortgå längre än nödvändigt. Begränsningen får inte åsamka den person som är föremål för åtgärden fara eller onödig smärta.

I 11 kap. 2 § i lagen om behandlingen av personer i förvar hos polisen och 13 kap. 2 § i häktninglagen (768/2005) föreskrivs det om användning av fängsel på gripna och häktade.

Betänkande FsUB 2/2025 rd

109 §

Närmare bestämmelser om användning av maktmedel

Närmare bestämmelser om maktmedels- och skyddsredskap för tjänstemän vid Huvudstaben som sköter brottsbekämpningsuppdrag utfärdas genom förordning av statsrådet.

Närmare bestämmelser om utbildning i användningen av maktmedel, träning i och uppföljning av användningen av maktmedel, förvaring av maktmedelsredskap och övervakning av användningen av maktmedel för tjänstemän vid Huvudstaben som sköter brottsbekämpningsuppdrag utfärdas genom förordning av Försvarsministeriet.

110 §

Teknisk övervakning

Med teknisk övervakning avses i denna lag fortlöpande eller upprepat iakttagande eller fortlöpande eller upprepad avlyssning av fordon, fordonsförare, föremål, fotgängare eller allmänheten med hjälp av en teknisk anordning samt automatisk upptagning av ljud eller bild.

Efter att på förhand ha informerat om saken får en myndighet vid Huvudstaben som sköter sådana brottsbekämpningsuppdrag som avses i 88 och 93 § företa teknisk övervakning på allmän plats eller väg för förhindrade och avslöjande av brott, identifiering av personer som är misstänkta för brott samt för bevakning av Försvarsmaktens särskilda övervakningsobjekt.

Övervakning får genomföras i samband med offentliga massevenemang eller offentliga publikevenemang eller övningsverksamhet som genomförs annanstans än på sådana områden som stadigvarande eller tillfälligt används av Försvarsmakten.

111 §

Rätt att få information av en annan myndighet

Oberoende av sekretessbestämmelserna har Huvudstaben rätt att avgiftsfritt få behövlig information och handlingar av myndigheter och sammanslutningar som tillsatts för att sköta offentliga uppgifter få de uppgifter och handlingar som är nödvändiga för att brottsbekämpningsuppdrag vid Huvudstaben ska kunna utföras, om inte lämnande av sådan information eller handlingar till Huvudstaben eller användning av informationen som bevis har förbjudits eller begränsats i lag.

Beslut att inhämta sekretessbelagda uppgifter fattas av en militärjurist eller någon annan tjänsteman vid Huvudstaben som har förordnats att sköta i 93 § avsedda brottsbekämpningsuppdrag och som är särskilt förtrogen med hemliga metoder för inhämtande av information eller en i 94 § 1 mom. 1 punkten avsedd tjänsteman vid Huvudstaben som har förordnats till ett brottsbekämpningsuppdrag.

Betänkande FsUB 2/2025 rd

112 §

Rätt att få information av privata eller offentliga sammanslutningar eller personer

Oberoende av att en sammanslutnings medlemmar, revisorer, verkställande direktör, styrelsemedlemmar eller arbetstagare är bundna av företags-, bank- eller försäkringshemlighet har Huvudstaben rätt att av en privat eller offentlig sammanslutning eller person få information som är nödvändig för förhindrande, avslöjande och utredning av brott.

Huvudstaben har rätt att av kommunikationsförmedlare och sammanslutningsabonnenter få kontaktuppgifter för teleadresser som inte är upptagna i en offentlig katalog eller information som specificerar en teleadress eller teleterminalutrustning, om informationen behövs i ett enskilt fall för utförandet av ett brottsbekämpningsuppdrag vid Huvudstaben. Huvudstaben har motsvarande rätt att få information om utdelningsadresser av en sammanslutning som bedriver postverksamhet.

Beslut att inhämta sekretessbelagd information fattas av en militärjurist eller någon annan tjänsteman vid Huvudstaben som har förordnats att sköta i 93 § avsedda brottsbekämpningsuppdrag och som är särskilt förtrogen med hemliga metoder för inhämtande av information eller av en i 94 § 1 mom. 1 punkten avsedd tjänsteman vid Huvudstaben som har förordnats till ett brottsbekämpningsuppdrag.

Huvudstaben har rätt att få den information som avses i 1 och 2 mom. avgiftsfritt, om inte något annat föreskrivs i lag.

13 kap.

Hemliga metoder för inhämtande av information i samband med brottsbekämpning vid Huvudstaben

Allmänna bestämmelser

113 §

Användning av hemliga metoder för inhämtande av information

Detta kapitel innehåller bestämmelser om användning av följande metoder för inhämtande av information i syfte att förhindra sådana militära brott som avses i 88 §:

- 1) inhämtande av basstationsuppgifter,
- 2) systematisk observation,
- 3) förtäckt inhämtande av information,
- 4) teknisk avlyssning,
- 5) optisk observation,
- 6) teknisk spårning,
- 7) inhämtande av identifieringsuppgifter för teleadresser eller teleterminalutrustning.

Detta kapitel innehåller dessutom bestämmelser om användning av följande metoder för inhämtande av information i syfte att förhindra och avslöja sådana brott som avses i 93 §:

- 1) sådana hemliga metoder för inhämtande av information som avses i 1 mom.,

Betänkande FsUB 2/2025 rd

- 2) teleavlyssning,
- 3) inhämtande av information i stället för teleavlyssning,
- 4) teleövervakning,
- 5) teknisk observation av utrustning,
- 6) täckoperationer,
- 7) användning av informationskällor,
- 8) styrd användning av informationskällor.

De metoder för inhämtande av information som avses i 1 och 2 mom. får användas i hemlighet för dem som de riktas mot.

Närmare bestämmelser om ordnande av och tillsyn över användningen av de hemliga metoder för inhämtande av information som avses i detta kapitel samt om dokumentering av åtgärderna och om de rapporter som ska lämnas för tillsynen får utfärdas genom förordning av statsrådet.

114 §

Allmänna förutsättningar för användning av hemliga metoder för inhämtande av information

En allmän förutsättning för användning av en hemlig metod för inhämtande av information är att man med den metoden kan antas få information som behövs för förhindrande eller avslöjande av brott.

Utöver vad som nedan föreskrivs om särskilda förutsättningar för användning av hemliga metoder för inhämtande av information får följande metoder för inhämtande av information användas bara om dessa metoder kan antas vara av synnerlig vikt för förhindrande eller avslöjande av ett brott:

- 1) teleavlyssning,
- 2) inhämtande av information i stället för teleavlyssning,
- 3) systematisk observation,
- 4) teknisk avlyssning,
- 5) optisk observation,
- 6) teknisk spårning av en person,
- 7) teknisk observation av utrustning,
- 8) täckoperationer,
- 9) styrd användning av informationskällor.

För täckoperationer förutsätts dessutom att metoden är nödvändig för att ett brott ska kunna förhindras eller avslöjas.

Användningen av en hemlig metod för inhämtande av information ska avslutas inom den tid som anges i beslutet, om syftet med användningen har nåtts eller om det inte längre finns förutsättningar för att använda metoden.

115 §

Fortsatt hemligt inhämtande av information för utredning av brott

Om det under tiden för hemligt inhämtande av information som inlettts för att förhindra eller avslöja brott framgår att det finns anledning att misstänka att ett brott om vilket inhämtas information har begåtts, får information för utredning av brottet inhämtas i ytterligare tre dygn, dock

Betänkande FsUB 2/2025 rd

högst så länge tillståndet är giltigt. Om det för utredningen av ett brott är behövligt att använda ett sådant hemligt tvångsmedel som avses i 10 kap. i tvångsmedelslagen, ska ärendet inom den nämnda tiden föras för avgörande till den myndighet som är behörig att besluta om användning av tvångsmedlet.

116 §

Huvudstabens tjänstemäns befogenheter vid förhindrande av militära brott

Tjänstemän vid Huvudstaben som sköter förhindrande av militära brott har samma befogenheter i fråga om sådana i 88 § avsedda uppgifter i syfte att förhindra militära brott som vad i denna lag föreskrivs om befogenheter för förhindrande av brott. De tjänstemän vid Huvudstaben som sköter förhindrande av militära brott har dock av de hemliga metoder för inhämtande av information som avses i detta kapitel till sitt förfogande endast

- 1) inhämtande av basstationsuppgifter,
- 2) systematisk observation,
- 3) förtäckt inhämtande av information,
- 4) teknisk avlyssning,
- 5) optisk observation,
- 6) teknisk spårning av föremål, ämnen eller egendom,
- 7) inhämtande av identifieringsuppgifter för teleadresser eller teleterminalutrustning.

117 §

Hemligt inhämtande av information för att avslöja brott

De hemliga metoderna för inhämtande av information enligt detta kapitel får användas i Huvudstabens i 93 § avsedda brottsbekämpningsuppdrag när det gäller att avslöja följande i 12 kap. 1–7 och 9 § i strafflagen avsedda brott:

- 1) äventyrande av Finlands suveränitet,
- 2) krigsanstiftan,
- 3) landsförräderi och grovt landsförräderi,
- 4) spioneri och grovt spioneri,
- 5) röjande av statshemlighet,
- 6) olovlig underrättelseverksamhet.

Inhämtande av information ur telenät

118 §

Teleavlyssning och dess förutsättningar

Med teleavlyssning avses i denna lag att ett meddelande som tas emot av eller sänds från en viss teleadress eller teleterminalutrustning och som förmedlas i ett i 3 § 43 punkten i lagen om tjänster inom elektronisk kommunikation (917/2014) avsett allmänt kommunikationsnät eller i ett därtill anslutet kommunikationsnät eller någon annan kommunikationsförbindelse avlyssnas,

Betänkande FsUB 2/2025 rd

upptas eller behandlas på något annat sätt för utredning av innehållet i meddelandet och av de förmedlingsuppgifter i anslutning till det som avses i 121 § i detta kapitel. Teleavlyssning får riktas endast mot meddelanden från eller meddelanden avsedda för en sådan person som med fog kan antas göra sig skyldig till ett brott som avses i 2 mom.

I samband med ett i 93 § avsett brottsbekämpningsuppdrag kan Huvudstaben för att förhindra brott ges tillstånd att rikta teleavlyssning mot en teleadress eller teleterminalutrustning som innehas eller sannolikt används av en person som på grund av sina yttranden eller hotelser eller sitt uppträdande med fog kan antas göra sig skyldig till följande i 12 kap. 1–7 och 9 § i strafflagen avsedda brott:

- 1) äventyrande av Finlands suveränitet,
- 2) krigsanstiftan,
- 3) landsförräderi eller grovt landsförräderi,
- 4) spioneri eller grovt spioneri,
- 5) röjande av statshemlighet,
- 6) olovlig underrättelseverksamhet eller
- 7) grovt störande av post- och teletrafik.

119 §

Inhämtande av information i stället för teleavlyssning

Om det är sannolikt att ett i 118 § avsett meddelande och förmedlingsuppgifterna i anslutning till det inte längre är tillgängliga genom teleavlyssning, kan en myndighet vid Huvudstaben som sköter i 93 § avsedda brottsbekämpningsuppdrag under de förutsättningar som anges i 118 § beviljas tillstånd att för att förhindra brott inhämta information som en i 3 § 36 punkten i lagen om tjänster inom elektronisk kommunikation avsedd kommunikationsförmedlare besitter.

Om inhämtandet av information för utredning av innehållet i ett meddelande riktas mot en personlig teknisk anordning som lämpar sig för att sända och ta emot meddelanden och finns i direkt anslutning till en teleterminalutrustning eller mot förbindelsen mellan en sådan anordning och teleterminalutrustning, kan den myndighet som avses i 1 mom. beviljas tillstånd till inhämtande av information i stället för teleavlyssning, om de förutsättningar som anges i 118 § finns.

120 §

Beslut om teleavlyssning och motsvarande inhämtande av information

Beslut om teleavlyssning och inhämtande av information i stället för teleavlyssning ska fattas av en domstol på yrkande av en militärjurist eller någon annan tjänsteman vid Huvudstaben som har förordnats att sköta i 93 § avsedda brottsbekämpningsuppdrag och som är särskilt förtrogen med hemliga metoder för inhämtande av information.

Tillstånd till teleavlyssning och till inhämtande av sådan information som avses i 119 § 2 mom. kan ges för högst en månad åt gången räknat från den dag då tillstånd ges.

I ett yrkande och i ett beslut om teleavlyssning och inhämtande av information i stället för teleavlyssning ska följande nämnas:

- 1) det brott som ligger till grund för åtgärden och den förmodade brottstidpunkten,

Betänkande FsUB 2/2025 rd

- 2) den person som med fog kan antas göra sig skyldig till det brott som avses i 1 punkten eller, om personen inte är känd, den teleadress eller teleterminalutrustning som åtgärden riktas mot,
- 3) de fakta som misstanken mot personen och förutsättningarna för teleavlyssning eller för inhämtandet av information i stället för teleavlyssning grundar sig på,
- 4) tillståndets giltighetstid med angivande av klockslag,
- 5) den i 1 mom. avsedda tjänsteman som leder och övervakar utförandet av teleavlyssningen eller inhämtandet av information i stället för teleavlyssning,
- 6) eventuella begränsningar och villkor för teleavlyssningen eller inhämtandet av information i stället för teleavlyssning.

Beslut om de teleadresser eller den teleterminalutrustning som åtgärden riktas mot fattas av en militärjurist eller någon annan tjänsteman vid Huvudstaben som har förordnats att sköta i 93 § avsedda brottsbekämpningsuppdrag och som är särskilt förtrogen med hemliga metoder för inhämtande av information, utom i situationer där den misstänkte inte är känd. I beslutet ska valet av de teleadresser eller den teleterminalutrustning som åtgärden riktas mot motiveras.

121 §

Teleövervakning och dess förutsättningar

Med *teleövervakning* avses i denna lag att förmedlingsuppgifter som innehas av en kommunikationsförmedlare inhämtas om ett meddelande som har sänts från eller tagits emot av en teleadress eller teleterminalutrustning som är kopplad till ett kommunikationsnät som avses i 3 § 3943 punkten i lagen om tjänster inom elektronisk kommunikation samt att uppgifter om en teleadress eller teleterminalutrustnings läge inhämtas eller att användningen av adressen eller utrustningen tillfälligt förhindras. Med *förmedlingsuppgifter* avses i denna lag sådana uppgifter om ett meddelande som kan förknippas med en i 3 § 7 punkten i lagen om tjänster inom elektronisk kommunikation avsedd användare eller med en i 30 punkten i den paragrafen avsedd abonnent och som behandlas i kommunikationsnäten för att överföra, distribuera eller tillhandahålla meddelanden.

En myndighet vid Huvudstaben som sköter i 93 § avsedda brottsbekämpningsuppdrag för att förhindra brott kan ges tillstånd att rikta teleövervakning mot en teleadress eller teleterminalutrustning som innehas eller sannolikt används av en person som på grund av sina yttranden eller hotelser, sitt uppträdande eller av andra orsaker med fog kan antas göra sig skyldig till

- 1) ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst fyra år,
- 2) ett brott som begåtts med användning av en teleadress eller teleterminalutrustning och för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst två år,
- 3) olovligt brukande som riktat sig mot ett automatiskt databehandlingssystem och som begåtts med användning av en teleadress eller teleterminalutrustning.

122 §

Teleövervakning med samtycke av den som innehar en teleadress eller teleterminalutrustning

Med samtycke av den som innehar en teleadress eller teleterminalutrustning får en myndighet vid Huvudstaben som sköter i 93 § avsedda brottsbekämpningsuppdrag för att förhindra brott rik-

Betänkande FsUB 2/2025 rd

ta teleövervakning mot adressen eller utrustningen, om någon på grund av sina yttranden eller sitt uppträdande i övrigt med fog kan antas göra sig skyldig till

- 1) ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst två år,
- 2) ett brott som medför att teleadressen eller teleterminalutrustningen obehörigen innehas av någon annan,
- 3) något annat än ett i 1 eller 2 punkten avsett brott som begås genom användning av en teleadress eller teleterminalutrustning.

Om en persons hälsotillstånd har försämrats så att personen är uppenbart oförmögen att ge sitt samtycke enligt 1 mom., får den myndighet som avses i 1 mom. utan personens samtycke rikta teleövervakning mot en teleadress eller teleterminalutrustning som personen innehar. En förutsättning är dessutom att detta ska anses nödvändigt med beaktande av sakens brådskande natur och övriga omständigheter som inverkar på saken.

123 §

Beslut om teleövervakning

Beslut om teleövervakning enligt 121 § 2 mom. och om teleövervakning enligt 122 § 1 mom. 1 och 3 punkten samt om teleövervakning i sådana i 117 § avsedda situationer ska fattas av domstol på yrkande av en militärjurist eller någon annan tjänsteman vid Huvudstaben som har förordnats att sköta i 93 § avsedda brottsbekämpningsuppdrag och som är särskilt förtrogen med hemliga metoder för inhämtande av information.

Om ett ärende som gäller i 121 § 2 mom. eller 122 § 1 mom. 1 och 3 punkten avsedd teleövervakning inte tål uppskov, får en militärjurist eller någon annan tjänsteman vid Huvudstaben som har förordnats att sköta i 93 § avsedda brottsbekämpningsuppdrag och som är särskilt förtrogen med hemliga metoder för inhämtande av information besluta om teleövervakning till dess att domstolen har avgjort yrkandet om beviljande av tillstånd. Ärendet ska föras till domstol så snart det är möjligt, dock senast 24 timmar efter det att metoden började användas.

En militärjurist eller någon annan tjänsteman vid Huvudstaben som har förordnats att sköta i 93 § avsedda brottsbekämpningsuppdrag och som är särskilt förtrogen med hemliga metoder för inhämtande av information beslutar om i 122 § 1 mom. 2 punkten avsedd teleövervakning.

Tillstånd kan ges och beslut fattas för högst en månad åt gången räknat från den dag då tillståndet ges eller beslutet fattas. Tillståndet eller beslutet kan även gälla en bestämd tidsperiod som föregått tillståndet eller beslutet. Denna tidsperiod kan vara längre än en månad.

I ett yrkande och i ett beslut om teleövervakning ska följande nämnas:

- 1) det brott som ligger till grund för åtgärden och den förmodade brottstidpunkten,
- 2) den person som med fog kan antas komma att göra sig skyldig till det brott som avses i 1 punkten eller, om personen inte är känd, den teleadress eller teleterminalutrustning som åtgärden riktas mot,
- 3) de fakta som misstanken mot personen och förutsättningarna för teleövervakning grundar sig på,
- 4) samtycke, om detta är en förutsättning för teleövervakning,
- 5) tillståndets giltighetstid med angivande av klockslag,
- 6) den tjänsteman som leder och övervakar utförandet av teleövervakningen och som avses i 120 § 1 mom.,
- 7) eventuella begränsningar och villkor för teleövervakningen.

Betänkande FsUB 2/2025 rd

Beslut om de teleadresser eller den teleterminalutrustning som åtgärden riktas mot fattas av en militärjurist eller någon annan tjänsteman vid Huvudstaben som har förordnats att sköta i 93 § avsedda brottsbekämpningsuppdrag och som är särskilt förtrogen med hemliga metoder för inhämtande av information, utom i situationer där den misstänkte inte är känd. I beslutet ska valet av de teleadresser eller den teleterminalutrustning som åtgärden riktas mot motiveras.

124 §

Inhämtande av basstationsuppgifter samt dess förutsättningar

Med *inhämtande av basstationsuppgifter* avses i denna lag inhämtande av information om teleterminalutrustningar och teleadresser som redan är eller kommer att bli registrerade i ett telesystem via en viss basstation.

En myndighet vid Huvudstaben som sköter i 88 eller i 93 § avsedda brottsbekämpningsuppdrag kan beviljas tillstånd att inhämta basstationsuppgifter som är relevanta för förhindrande av brott som avses i 121 § 2 mom.

125 §

Beslut om inhämtande av basstationsuppgifter

Beslut om inhämtande av basstationsuppgifter ska fattas av en domstol på yrkande av en militärjurist eller någon annan tjänsteman vid Huvudstaben som har förordnats att sköta i 88 eller 93 § avsedda brottsbekämpningsuppdrag och som är särskilt förtrogen med hemliga metoder för inhämtande av information. Om ärendet inte tål uppskov, får den nämnda tjänstemannen besluta om inhämtande av basstationsuppgifter till dess att domstolen har avgjort yrkandet om beviljande av tillstånd. Ärendet ska föras till domstol så snart det är möjligt, dock senast 24 timmar efter det att metoden började användas.

Tillståndet beviljas för en viss tidsperiod.

I ett yrkande och i ett beslut om inhämtande av basstationsuppgifter ska följande nämnas:

- 1) det brott som ligger till grund för åtgärden och den förmodade brottstidpunkten,
- 2) de fakta som ligger till grund för förutsättningarna för inhämtande av basstationsuppgifter,
- 3) den tidsperiod som tillståndet gäller,
- 4) vilken basstation tillståndet gäller,
- 5) den tjänsteman som leder och övervakar inhämtandet av basstationsuppgifter och som avses i 120 § 1 mom.,
- 6) eventuella begränsningar och villkor för inhämtandet av basstationsuppgifter.

Systematisk observation, förtäckt inhämtande av information och teknisk observation

126 §

Systematisk observation och dess förutsättningar

Med *observation* avses i denna lag iakttagande av en viss person i hemlighet i syfte att inhämta information. Vid observation får en kamera eller någon annan motsvarande teknisk anordning

Betänkande FsUB 2/2025 rd

trots vad som föreskrivs i 2 kap. 6 § i strafflagen användas för att göra eller uppta visuella iakttagelser.

Med *systematisk observation* avses i denna lag annan än kortvarig observation av en person som med fog kan antas göra sig skyldig till ett brott.

En myndighet vid Huvudstaben som sköter i 88 eller 93 § avsedda brottsbekämpningsuppdrag får för att förhindra brott systematiskt observera en person som avses i 2 mom., om det finns grundad anledning att misstänka att denne gör sig skyldig till ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst två år, eller till stöld eller häleribrott.

Observation enligt denna paragraf får inte riktas mot utrymmen som används för stadigvarande boende. Tekniska anordningar får inte användas vid observation eller systematisk observation riktad mot hemfridsskyddade platser enligt 24 kap. 11 § i strafflagen .

127 §

Beslut om systematisk observation

Beslut om systematisk observation ska fattas av en militärjurist eller någon annan tjänsteman vid Huvudstaben som har förordnats att sköta i 88 eller 93 § i denna lag avsedda brottsbekämpningsuppdrag och som är särskilt förtrogen med hemliga metoder för inhämtande av information.

Beslut om systematisk observation får fattas för högst sex månader åt gången.

Beslut om systematisk observation ska fattas skriftligen. I beslutet ska följande nämnas:

- 1) det brott som ligger till grund för åtgärden och brottstidpunkten,
- 2) den person som med fog kan antas begå det brott som avses i 1 punkten,
- 3) de fakta som misstanken mot personen och den systematiska observationen grundar sig på,
- 4) tillståndets giltighetstid,
- 5) den tjänsteman som leder och övervakar genomförandet av den systematiska observationen och som avses i 120 § 1 mom.,
- 6) eventuella begränsningar och villkor för den systematiska observationen.

128 §

Förtäckt inhämtande av information samt dess förutsättningar

Med förtäckt inhämtande av information avses i denna lag inhämtande av information genom kortvarig interaktion med en viss person där falska, vilseledande eller förtäckta uppgifter används för att hemlighålla ett uppdrag som utförs av en tjänsteman vid Huvudstaben som sköter i 88 eller 93 § avsedda brottsbekämpningsuppdrag.

En myndighet vid Huvudstaben som sköter i 88 eller 93 § avsedda brottsbekämpningsuppdrag får för att förhindra brott använda förtäckt inhämtande av information, om det på grund av en persons yttranden eller uppträdande i övrigt med fog finns anledning att anta att denne kommer att göra sig skyldig till

- 1) ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst fyra år,
- 2) stöld eller häleri som hänför sig till planmässig, organiserad, yrkesmässig, fortsatt eller upprepad brottslig verksamhet.

En i 2 mom. avsedd myndighet får för att förhindra brott rikta datanätsbaserat förtäckt inhämtande av information mot en person, om det på grund av personens yttranden eller uppträdande i

Betänkande FsUB 2/2025 rd

övrigt med fog finns anledning att anta att denne kommer att göra sig skyldig till ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst två år.

Förtäckt inhämtande av information är inte tillåtet i bostäder ens med bostadsinnehavarens medverkan.

129 §

Beslut om förtäckt inhämtande av information

Beslut om förtäckt inhämtande av information fattas av underrättelsechefen för Huvudstaben eller en militärjurist eller någon annan tjänsteman vid Huvudstaben som har förordnats att sköta i 88 eller 93 § i denna lag avsedda brottsbekämpningsuppdrag och som är särskilt förtrogen med hemliga metoder för inhämtande av information.

Beslut om förtäckt inhämtande av information ska fattas skriftligen. I beslutet ska följande nämnas:

- 1) åtgärden och dess syfte tillräckligt specificerade,
 - 2) den enhet som ska genomföra det förtäckta inhämtandet av information och den tjänsteman som ansvarar för uppdraget,
 - 3) det brott som ligger till grund för åtgärden,
 - 4) den person som det förtäckta inhämtandet av information riktas mot,
 - 5) de fakta som ligger till grund för brottsmisstanken,
 - 6) den planerade tidpunkten för genomförandet av åtgärden,
 - 7) eventuella begränsningar och villkor för det förtäckta inhämtandet av information.
- Vid förändrade omständigheter ska beslutet vid behov ses över.

130 §

Teknisk avlyssning och dess förutsättningar

Med teknisk avlyssning avses i denna lag att en viss persons samtal eller meddelande, som inte är avsett för utomstående och i vilket avlyssnaren inte deltar, trots 24 kap. 5 § i strafflagen avlyssnas, upptas eller behandlas på något annat sätt med hjälp av en teknisk anordning, metod eller programvara i syfte att ta reda på innehållet i samtalet eller meddelandet eller utreda deltagarna eller en i 4 mom. avsedd persons verksamhet.

Teknisk avlyssning får inte riktas mot ett utrymme som används för stadigvarande boende.

En myndighet vid Huvudstaben som sköter i 88 eller 93 § avsedda brottsbekämpningsuppdrag får i syfte att förhindra brott rikta teknisk avlyssning mot en person som befinner sig utanför ett utrymme som används för stadigvarande boende. En myndighet vid Huvudstaben som sköter i 88 eller 93 § avsedda brottsbekämpningsuppdrag kan också beviljas tillstånd att rikta teknisk avlyssning mot en person som befinner sig i en myndighetslokal och som berövats sin frihet på grund av brott. Avlyssningen kan utföras så att den riktas mot utrymmen eller andra platser där det kan antas att den person som inhämtandet av information gäller sannolikt befinner sig eller som det kan antas att personen sannolikt besöker. Myndigheten får rikta teknisk avlyssning som endast riktas mot en teknisk anordning mot anordningen oberoende av på vilken plats den finns.

Betänkande FsUB 2/2025 rd

En förutsättning för teknisk avlyssning är dessutom att personen i fråga på grund av sina yttranden eller hotelser, sitt uppträdande eller i övrigt med fog kan antas göra sig skyldig till ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst fyra år.

En myndighet vid Huvudstaben som sköter i 88 eller 93 § avsedda brottsbekämpningsuppdrag har trots vad som föreskrivs i 2 mom. alltid rätt att utföra **kortvarig** teknisk avlyssning, om det är nödvändigt för att tjänsteuppdraget tryggt ska kunna utföras och sådan överhängande fara avvärras som hotar den persons liv eller hälsa som vidtar åtgärden eller den persons liv eller hälsa som ska gripas eller skyddas.

131 §

Beslut om teknisk avlyssning

Beslut om teknisk avlyssning som riktas mot en person som berövats sin frihet på grund av brott ska fattas av domstolen på yrkande av en militärjurist eller någon annan tjänsteman vid Huvudstaben som har förordnats att sköta i 88 eller 93 § avsedda brottsbekämpningsuppdrag och som är särskilt förtrogen med hemliga metoder för inhämtande av information.

Beslut om teknisk avlyssning som avses i 130 § 5 mom. och om annan än i 1 mom. avsedd teknisk avlyssning ska fattas av en militärjurist eller någon annan tjänsteman vid Huvudstaben som har förordnats att sköta i 88 eller 93 § avsedda brottsbekämpningsuppdrag och som är särskilt förtrogen med hemliga metoder för inhämtande av information.

Tillstånd kan ges och beslut fattas för högst en månad åt gången.

I ett yrkande och i ett beslut om teknisk avlyssning ska följande nämnas:

- 1) det brott som ligger till grund för åtgärden och den förmodade brottstidpunkten,
- 2) den person som med fog kan antas göra sig skyldig till det brott som avses i 1 punkten,
- 3) de fakta som misstanken mot personen och förutsättningarna för den tekniska avlyssningen grundar sig på,
- 4) tillståndets giltighetstid med angivande av klockslag,
- 5) det utrymme eller den plats av annat slag som avlyssningen riktas mot,
- 6) den tjänsteman som leder och övervakar genomförandet av den tekniska avlyssningen och som avses i 120 § 1 mom.,
- 7) eventuella begränsningar och villkor för den tekniska avlyssningen.

132 §

Optisk observation och dess förutsättningar

Med *optisk observation* avses i denna lag att man trots vad som föreskrivs i 24 kap. 6 § i strafflagen iakttar eller gör upptagningar av en viss person eller av ett utrymme eller någon annan plats med kamera eller andra utplacerade tekniska anordningar, metoder eller programvaror.

Optisk observation får inte riktas mot ett utrymme som används för stadigvarande boende.

En myndighet vid Huvudstaben som sköter i 88 eller 93 § avsedda brottsbekämpningsuppdrag får för att förhindra brott rikta optisk observation mot personer utanför utrymmen som används för stadigvarande boende. En myndighet vid Huvudstaben som sköter i 88 eller 93 § avsedda brottsbekämpningsuppdrag kan ges tillstånd att rikta optisk observation också mot personer som

Betänkande FsUB 2/2025 rd

befinner sig i en myndighetslokal och som berövats sin frihet på grund av brott. Optisk observation får riktas mot utrymmen eller platser som det på sannolika grunder kan antas att den person som inhämtandet av information gäller befinner sig i eller på eller besöker.

En förutsättning för optisk observation av hemfridsskyddade utrymmen och andra platser som avses i 24 kap. 11 § i strafflagen och av personer som berövats sin frihet på grund av brott är att personen i fråga på grund av sina yttranden eller hotelser, sitt uppträdande eller annars med fog kan antas göra sig skyldig till ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst fyra år. En förutsättning för annan optisk observation är att personen med fog kan antas göra sig skyldig till ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst ett år.

En myndighet vid Huvudstaben som sköter i 88 eller 93 § avsedda brottsbekämpningsuppdrag har trots vad som föreskrivs i 2 mom. alltid rätt att utföra **kortvarig** optisk observation, om det är nödvändigt för att tjänsteuppdraget tryggt ska kunna utföras och sådan överhängande fara avvärras som hotar den persons liv eller hälsa som vidtar åtgärden eller den persons liv eller hälsa som ska gripas eller skyddas.

133 §

Beslut om optisk observation

Beslut om optisk observation ska fattas av en domstol på yrkande av en militärjurist eller någon annan tjänsteman vid Huvudstaben som har förordnats att sköta i 88 eller 93 § avsedda brottsbekämpningsuppdrag och som är särskilt förtrogen med hemligt inhämtande av information, om observationen riktas mot ett sådant hemfridsskyddat utrymme eller en annan plats som avses i 24 kap. 11 § i strafflagen eller mot en person som berövats sin frihet på grund av brott.

Beslut om optisk observation som avses i 132 § 5 mom. och om annan än i 1 mom. avsedd optisk observation ska fattas av en militärjurist eller någon annan tjänsteman vid Huvudstaben som har förordnats att sköta i 88 eller 93 § avsedda brottsbekämpningsuppdrag och som är särskilt förtrogen med hemligt inhämtande av information.

Tillstånd kan ges och beslut fattas för högst en månad åt gången.

I ett yrkande och i ett beslut om optisk observation ska följande nämnas:

- 1) det brott som ligger till grund för åtgärden och den förmodade brottstidpunkten,
- 2) den person som med fog kan antas göra sig skyldig till det brott som avses i 1 punkten,
- 3) de fakta som misstanken mot personen och förutsättningarna för den optiska observationen grundar sig på,
- 4) tillståndets giltighetstid med angivande av klockslag,
- 5) det utrymme eller den plats av annat slag som observationen riktas mot,
- 6) den tjänsteman som leder och övervakar genomförandet av den optiska observationen och som avses i 120 § 1 mom.,
- 7) eventuella begränsningar och villkor för den optiska observationen.

Betänkande FsUB 2/2025 rd

134 §

Teknisk spårning och dess förutsättningar

Med teknisk spårning avses i denna lag att förflyttning av föremål, ämnen eller egendom spåras med hjälp av radiosändare som fästs eller som redan finns på objektet eller med hjälp av någon annan liknande teknisk anordning, metod eller programvara.

En myndighet vid Huvudstaben som sköter i 88 eller i 93 § avsedda brottsbekämpningsuppdrag får för att förhindra brott rikta teknisk spårning mot föremål, ämnen eller egendom som är föremål för ett brott eller som en person antas inneha eller sannolikt kommer att inneha, om det på grund av personens yttranden eller hotelser, uppträdande eller annars med fog kan antas att personen kommer att göra sig skyldig till ett brott för vilket det strängaste föreskrivna straffet är fängelse i minst ett år.

Om syftet med teknisk spårning är att följa hur en person förflyttar sig genom att en spårningsanordning fästs i de kläder som denne bär eller i ett föremål som han eller hon bär med sig (*teknisk spårning av en person*), får en myndighet vid Huvudstaben som sköter i 88 eller 93 § avsedda brottsbekämpningsuppdrag vidta åtgärden endast om det på grund av personens yttranden eller hotelser, uppträdande eller annars med fog kan antas att personen gör sig skyldig till ett brott för vilket det strängaste föreskrivna straffet är fängelse i minst fyra år.

En myndighet vid Huvudstaben som sköter i 88 eller 93 § avsedda brottsbekämpningsuppdrag har dessutom rätt att utföra teknisk spårning, om det är nödvändigt för att tjänsteuppdraget tryggt ska kunna utföras och sådan överhängande fara avvärjas som hotar den persons liv eller hälsa som vidtar åtgärden eller den persons liv eller hälsa som ska gripas eller skyddas.

135 §

Beslut om teknisk spårning

Beslut om teknisk spårning av en person ska fattas av en domstol på yrkande av en militärjurist eller någon annan tjänsteman vid Huvudstaben som har förordnats att sköta i 88 eller 93 § avsedda brottsbekämpningsuppdrag och som är särskilt förtrogen med hemligt inhämtande av information. Om ärendet inte tål uppskov, får en militärjurist eller någon annan tjänsteman vid Huvudstaben som har förordnats att sköta i 88 eller 93 § avsedda brottsbekämpningsuppdrag och som är särskilt förtrogen med hemliga metoder för inhämtande av information besluta om sådan spårning till dess att domstolen har avgjort yrkandet om beviljande av tillstånd. Ärendet ska föras till domstol så snart det är möjligt, dock senast 24 timmar efter det att metoden började användas.

En militärjurist eller någon annan tjänsteman vid Huvudstaben som har förordnats att sköta i 88 eller 93 § avsedda brottsbekämpningsuppdrag och som är särskilt förtrogen med hemliga metoder för inhämtande av information beslutar om sådan teknisk spårning som avses i 134 § 4 mom. och om annan än i 1 mom. avsedd spårning.

Tillstånd får beviljas och beslut fattas för högst sex månader åt gången.

I ett yrkande och i ett beslut om teknisk spårning ska följande nämnas:

- 1) det brott som ligger till grund för åtgärden och den förmodade brottstidpunkten,
- 2) den person som med fog kan antas komma att göra sig skyldig till det brott som avses i 1 punkten,

Betänkande FsUB 2/2025 rd

- 3) de fakta som misstanken mot personen och förutsättningarna för teknisk spårning grundar sig på,
- 4) tillståndets giltighetstid med angivande av klockslag,
- 5) det föremål, det ämne eller den egendom som åtgärden riktas mot,
- 6) den tjänsteman som leder och övervakar genomförandet av den tekniska spårningen och som avses i 120 § 1 mom.,
- 7) eventuella begränsningar och villkor för den tekniska spårningen.

136 §

Teknisk observation av utrustning och dess förutsättningar

Med *teknisk observation av utrustning* avses i denna lag att en funktion, informationsinnehållet eller identifieringsuppgifterna i en dator eller i en liknande teknisk anordning eller i dess programvara på något annat sätt än enbart genom sinnesförmimmelser observeras, upptas eller behandlas på något annat sätt för att utreda omständigheter som är av betydelse för förhindrande av ett brott.

Teknisk observation av utrustning får inte riktas mot sådana förtroliga meddelanden som omfattas av de bestämmelser i detta kapitel som gäller teleavlyssning, teleövervakning eller annan teknisk observation än observation av utrustning.

En myndighet vid Huvudstaben som sköter i 93 § avsedda brottsbekämpningsuppdrag kan för förhindrande av brott ges tillstånd att utföra teknisk observation av utrustning, om det på grund av en persons yttranden, hotelser, uppträdande eller annars med fog kan antas att denne kommer att göra sig skyldig till ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst fyra år. En myndighet vid Huvudstaben som sköter i 93 § avsedda brottsbekämpningsuppdrag får rikta teknisk observation av utrustning mot en dator eller en liknande teknisk anordning som personen i fråga sannolikt använder, eller mot dess programvara.

137 §

Beslut om teknisk observation av utrustning

Beslut om teknisk observation av utrustning ska fattas av en domstol på yrkande av en militärjurist eller någon annan tjänsteman vid Huvudstaben som har förordnats att sköta i 93 § avsedda brottsbekämpningsuppdrag och som är särskilt förtrogen med hemligt inhämtande av information. Om ärendet inte tål uppskov, får en sådan tjänsteman besluta om teknisk observation av utrustning till dess att domstolen har avgjort yrkandet om beviljande av tillstånd. Ärendet ska föras till domstol så snart det är möjligt, dock senast 24 timmar efter det att metoden började användas.

Tillstånd kan ges för högst en månad åt gången.

I ett yrkande och i ett beslut om teknisk observation av utrustning ska följande nämnas:

- 1) det brott som ligger till grund för åtgärden och brottstidpunkten,
- 2) den person som med fog kan antas komma att göra sig skyldig till det brott som avses i 1 punkten,
- 3) de fakta som misstanken mot personen och förutsättningarna för teknisk observation av utrustning grundar sig på,
- 4) tillståndets giltighetstid med angivande av klockslag,

Betänkande FsUB 2/2025 rd

- 5) den tekniska anordning eller programvara som åtgärden riktas mot,
- 6) den tjänsteman som leder och övervakar genomförandet av den tekniska observationen av utrustning och som avses i 120 § 1 mom.,
- 7) eventuella begränsningar och villkor för den tekniska observationen av utrustning.

138 §

Inhämtande av identifieringsuppgifter för teleadresser eller teleterminalutrustning

För att förhindra brott får en myndighet vid Huvudstaben som sköter i 88 eller 93 § avsedda brottsbekämpningsuppdrag med en teknisk anordning inhämta identifieringsuppgifter för teleadresser eller teleterminalutrustning, när det är fråga om brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst ett år.

För inhämtande av de uppgifter som avses i 1 mom. får en myndighet vid Huvudstaben som sköter i 88 eller 93 § avsedda brottsbekämpningsuppdrag bara använda sådana tekniska anordningar som endast kan användas för identifiering av teleadresser och teleterminalutrustningar. Transport- och kommunikationsverket ska kontrollera att de tekniska anordningarna uppfyller kraven enligt detta moment och att de inte på grund av sina egenskaper orsakar skadliga störningar i ett allmänt kommunikationsnäts anordningar eller tjänster.

Beslut om inhämtande av identifieringsuppgifter för teleadresser och teleterminalutrustning ska fattas av en militärjurist eller någon annan tjänsteman vid Huvudstaben som har förordnats att sköta i 88 eller 93 § i denna lag avsedda brottsbekämpningsuppdrag och som är särskilt förtrogen med hemliga metoder för inhämtande av information.

139 §

Installation och avinstallation av anordningar, metoder eller programvara

En tjänsteman vid Huvudstaben som sköter i 88 eller 93 § avsedda brottsbekämpningsuppdrag har rätt att fästa en anordning, metod eller programvara som används för teknisk observation på föremål, ämnen, egendom, i utrymmen och andra platser eller informationssystem som åtgärden riktas mot, om det behövs för observationen. För att installera, ta i bruk och avinstallera anordningen, metoden eller programvaran har tjänstemannen då rätt att i hemlighet ta sig in i ett ovan nämnt utrymme eller på en ovan nämnd plats eller i ett ovan nämnt informationssystem samt att kringgå, låsa upp eller på något annat motsvarande sätt tillfälligt passera eller störa objektets eller informationssystemens säkerhetssystem. Det föreskrivs särskilt om husrannsakan.

Anordningar, metoder och programvara som används för teknisk observation får installeras i utrymmen som används för stadigvarande boende endast om domstolen har gett tillstånd till det på yrkande av en militärjurist eller någon annan tjänsteman vid Huvudstaben som har förordnats att sköta i 88 eller 93 § avsedda brottsbekämpningsuppdrag och som är särskilt förtrogen med hemligt inhämtande av information, eller om installationen är nödvändig i sådana fall som avses i 130 § 5 mom., 132 § 5 mom. eller 134 § 4 mom.

Betänkande FsUB 2/2025 rd

Täckoperationer

140 §

Täckoperationer och förutsättningar för sådana

Med *täckoperation* avses i denna lag planmässigt inhämtande av information om en viss person eller dennes verksamhet genom infiltration, där falska, vilseledande eller förtäckta uppgifter eller registeranteckningar används eller falska handlingar framställs eller används för att förvärva förtroende som behövs för inhämtandet av information eller för att förhindra att inhämtandet av information avslöjas.

För att förhindra brott får en myndighet vid Huvudstaben som sköter i 93 § avsedda brottsbekämpningsuppdrag rikta en täckoperation mot en person som på grund av sina yttranden eller sitt uppträdande i övrigt med fog kan antas komma att göra sig skyldig eller medverka till

1) folkmord, förberedelse till folkmord, brott mot mänskligheten, aggressionsbrott, förberedelse till aggressionsbrott, krigsförbrytelse, grov krigsförbrytelse, tortyr, brott mot förbudet mot kemiska vapen, brott mot förbudet mot biologiska vapen eller brott mot förbudet mot infanteriminor,

2) äventyrande av Finlands suveränitet, krigsanstiftan, landsförräderi, grovt landsförräderi, spioneri, grovt spioneri, röjande av statshemlighet eller olovlig underrättelseverksamhet,

3) högförräderi, grovt högförräderi eller förberedelse till högförräderi.

En förutsättning för en täckoperation är dessutom att inhämtandet av information måste anses vara behövligt på grund av att den brottsliga verksamheten är planmässig, organiserad eller yrkesmässig eller på grund av att det kan antas att den fortsätter eller upprepas.

En myndighet vid Huvudstaben som sköter i 93 § avsedda brottsbekämpningsuppdrag får för att förhindra brott rikta en datanätsbaserad täckoperation mot en person, om det på grund av personens yttranden eller uppträdande i övrigt med fog kan antas att denne kommer att göra sig skyldig till ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst två år.

En täckoperation får företas i en bostad endast om tillträdet till eller vistelsen i bostaden sker under aktiv medverkan av den som använder bostaden. Det föreskrivs särskilt om husrannsakan.

141 §

Brottsförbud

En tjänsteman vid Huvudstaben som sköter i 93 § avsedda brottsbekämpningsuppdrag och som företar en täckoperation får inte begå brott eller ta initiativ till ett brott.

Trots vad som föreskrivs i 1 mom. får en tjänsteman vid Huvudstaben som sköter i 93 § avsedda brottsbekämpningsuppdrag och som företar en täckoperation begå en ordningsförseelse eller något annat jämförbart brott för vilket det föreskrivna straffet är ordningsbot, eller en trafikförseelse, om gärningen är nödvändig för att syftet med täckoperationen ska nås eller för att inhämtandet av information inte ska avslöjas.

Betänkande FsUB 2/2025 rd

142 §

Framställning om och plan för en täckoperation

I en framställning om täckoperation ska följande nämnas:

- 1) den som föreslagit åtgärden,
- 2) den person, tillräckligt specificerad, som är föremål för inhämtandet av information,
- 3) det brott, tillräckligt specificerat, som ligger till grund för åtgärden,
- 4) syftet med täckoperationen,
- 5) behovet av täckoperationen,
- 6) övriga uppgifter som behövs för att bedöma förutsättningarna för täckoperationen.

Över genomförandet av en täckoperation ska en sådan skriftlig plan göras upp som innehåller väsentlig och tillräckligt detaljerad information för beslutsfattandet om och genomförandet av täckoperationen. Vid förändrade omständigheter ska planen vid behov ses över.

143 §

Beslut om en täckoperation

Beslut om en täckoperation ska fattas av underrättelsechefen för Huvudstaben. Beslut om en täckoperation som genomförs uteslutande i datanät ska fattas av underrättelsechefen för Huvudstaben eller en militärjurist eller någon annan tjänsteman vid Huvudstaben som har förordnats att sköta i 93 § avsedda brottsbekämpningsuppdrag och som är särskilt förtrogen med hemligt inhämtande av information.

Beslut om en täckoperation kan meddelas för högst sex månader åt gången.

Beslut om en täckoperation ska fattas skriftligen. I beslutet ska följande nämnas:

- 1) den som föreslagit åtgärden,
- 2) den enhet som genomför täckoperationen och den tjänsteman vid Huvudstaben som sköter i 93 § avsedda brottsbekämpningsuppdrag och som ansvarar för genomförandet av täckoperationen,
- 3) identifikationsuppgifterna för de tjänstemän vid Huvudstaben som sköter i 93 § avsedda brottsbekämpningsuppdrag och som genomför täckoperationen,
- 4) det brott som ligger till grund för inhämtandet av informationen,
- 5) den som är föremål för täckoperationen och som med fog kan antas begå det brott som avses i 4 punkten,
- 6) de fakta som brottsmisstanken och förutsättningarna för täckoperationen grundar sig på,
- 7) täckoperationens syfte och genomförandeplan,
- 8) beslutets giltighetstid.

Vid förändrade förhållanden ska beslutet vid behov ses över. Beslut om avslutande av en täckoperation ska fattas skriftligen.

Ett beslut om en täckoperation ska utan dröjsmål delges chefen för Centralkriminalpolisen.

Betänkande FsUB 2/2025 rd

144 §

Beslut om förutsättningarna för täckoperation

Om avsikten är att information som fås genom en täckoperation används i rättegång såsom en utredning till stöd för att någon är skyldig, ska den tjänsteman som fattat beslut om täckoperationen låta domstolen avgöra om det fanns sådana förutsättningar för en täckoperation som avses i 140 § 2 mom. eller om det var fråga om en täckoperation i sådana fall som avses i 117 §.

145 §

Utvidgad täckoperation

Om det under en täckoperation framgår att det med fog kan antas att den person som är föremål för täckoperationen utöver det brott som ligger till grund för operationen kommer att begå ett annat brott som avses i 140 § 2 mom., med direkt anknytning till det första brottet, och som omedelbart måste förhindras med en täckoperation, får en tjänsteman vid Huvudstaben som sköter i 93 § avsedda brottsbekämpningsuppdrag och som företar täckoperationen utvidga operationen till att omfatta också förhindrande av det brottet. Frågan om utvidgning av täckoperationen ska dock utan ogrundat dröjsmål och senast tre dygn från det att inhämtandet av information inleddes hänskjutas till den tjänsteman som beslutat om täckoperationen.

Om det under en täckoperation framgår att det med fog kan antas att en annan person än den som är föremål för täckoperationen begår ett brott som avses i 140 § 2 mom. och mot vilken det omedelbart bör riktas en täckoperation för att förhindra brottet, får den tjänsteman som företar täckoperationen utvidga operationen också till den personen. Frågan om utvidgning av täckoperationen ska dock utan ogrundat dröjsmål och senast tre dygn från det att inhämtandet av information inleddes hänskjutas till den tjänsteman som beslutat om täckoperationen.

Säkerheten för en tjänsteman vid Huvudstaben som sköter brottsbekämpningsuppdrag vid förtäckt inhämtande av information och vid en täckoperation

En militärjurist eller annan tjänsteman vid Huvudstaben som har förordnats att sköta i 88 eller 93 § avsedda brottsbekämpningsuppdrag och som är särskilt förtrogen med hemligt inhämtande av information får besluta att en tjänsteman som ska genomföra förtäckt inhämtande av information eller en täckoperation ska förses med en teknisk anordning som möjliggör avlyssning och observation, om utrustningen är motiverad för att tjänstemannens säkerhet ska kunna tryggas.

Avlyssningen och observationen får upptas. Upptagningarna ska utplånas så snart de inte behövs för att trygga säkerheten för den tjänsteman som sköter ett sådant brottsbekämpningsuppdrag som avses i 1 mom. Om upptagningarna trots allt behöver bevaras av orsaker som har samband med rättsskyddet för någon som har del i saken, får upptagningarna bevaras och användas i detta syfte. De ska i så fall utplånas när saken har avgjorts genom ett lagakraftvunnet beslut eller lämnats därhän.

Betänkande FsUB 2/2025 rd

Användning av informationskällor

147 §

Användning av informationskällor och förutsättningar för styrd användning av informationskällor

Med användning av informationskällor avses annat än sporadiskt konfidentiellt mottagande av information av betydelse för skötseln av i 93 § avsedda brottsbekämpningsuppdrag av personer som inte hör till en myndighet vid Huvudstaben som sköter i 93 § avsedda brottsbekämpningsuppdrag eller någon annan myndighet (*informationskälla*).

En myndighet vid Huvudstaben som sköter i 93 § avsedda brottsbekämpningsuppdrag får be att en för ändamålet godkänd informationskälla som har lämpliga personliga egenskaper och är registrerad och har samtyckt till inhämtandet av information inhämtar den information som avses i 1 mom. (*styrd användning av informationskällor*).

Vid styrd användning av informationskällor får en informationskälla inte ombes att inhämta information på ett sådant sätt som förutsätter utövande av myndighetsbefogenheter eller som äventyrar informationskällans eller någon annans liv eller hälsa. Innan styrd användning av informationskälla inleds ska informationskällan upplysas om sina rättigheter och skyldigheter, i synnerhet om vad som är tillåten och förbjuden verksamhet enligt lag. Informationskällans säkerhet ska vid behov tryggas under och efter inhämtandet av information.

148 §

Behandling av uppgifter om en informationskälla och betalning av arvode eller ersättning

Uppgifter om en informationskälla registreras i ett personregister. Bestämmelser om behandlingen av uppgifterna finns i lagen om behandling av personuppgifter inom Försvarmakten.

Till en registrerad informationskälla kan betalas arvode eller ersättning. Av grundad anledning kan arvode betalas även till en oregistrerad informationskälla. Särskilda bestämmelser gäller om skatteplikt för arvodet.

149 §

Beslut om styrd användning av informationskällor

Beslut om styrd användning av informationskällor ska fattas av underrättelsechefen för Huvudstaben eller en militärjurist eller någon annan tjänsteman vid Huvudstaben som har förordnats att sköta i 88 eller 93 § i denna lag avsedda brottsbekämpningsuppdrag och som är särskilt förtrogen med hemligt inhämtande av information.

Beslut om styrd användning av informationskällor kan meddelas för högst sex månader åt gången.

Beslut om styrd användning av informationskällor ska fattas skriftligen. I beslutet ska följande nämnas:

- 1) den som föreslagit åtgärden,

Betänkande FsUB 2/2025 rd

2) den enhet som genomför inhämtandet av information och den tjänsteman vid Huvudstaben som sköter i 93 § avsedda brottsbekämpningsuppdrag och som ansvarar för genomförandet av det,

- 3) identifikationsuppgifterna för informationskällan,
- 4) grunden för åtgärden,
- 5) syftet med inhämtandet av information och planen för genomförandet av detta,
- 6) beslutets giltighetstid,
- 7) eventuella begränsningar och villkor för den styrda användningen.

När omständigheterna förändras ska beslutet vid behov ses över. Beslut om att styrd användning ska avslutas ska fattas skriftligen.

Gemensamma bestämmelser

150 §

Skyddande av Huvudstabens brottsbekämpningsuppdrag

Sådan underrättelse som avses i 190 § får skjutas upp i anslutning till de uppdrag som avses i 88 § genom beslut av chefen för Huvudstaben och i anslutning till de uppdrag som avses i 93 § genom beslut av underrättelsechefen för Huvudstaben, om uppskovet inte orsakar betydande fara för någons liv, hälsa eller frihet eller avsevärd risk för betydande miljö-, egendoms- eller förmögenhetsskada. Det förutsätts dessutom att uppskovet av underrättelsen är nödvändigt för att dölja att information inhämtas eller för att trygga verksamhetens syfte.

En tjänsteman vid Huvudstaben som sköter uppdrag som gäller förhindrande och avslöjande av brott får använda falska, vilseledande eller förtäckta uppgifter, göra och använda falska, vilseledande eller förtäckta registeranteckningar samt framställa och använda falska handlingar, när det är nödvändigt för att skydda uppdraget eller tjänstemannens liv eller hälsa, eller förhindra att uppdraget avslöjas.

En registeranteckning som avses i 2 mom. ska rättas när förutsättningarna enligt det momentet inte längre finns.

Närmare bestämmelser om ordnande av skydd, den tjänsteman som ansvarar för skyddet och samarbetet med de personuppgiftsansvariga utfärdas genom förordning av statsrådet.

151 §

Beslut om skyddande

Beslut om registeranteckningar och upprättande av handlingar enligt 150 § 2 mom. ska fattas av chefen för Huvudstaben i anslutning till sådana uppdrag som avses i 88 § och av underrättelsechefen för Huvudstaben i anslutning till sådana uppdrag som avses i 93 §.

En militärjurist eller någon annan tjänsteman vid Huvudstaben som har förordnats att sköta i 88 eller 93 § avsedda brottsbekämpningsuppdrag och som är särskilt förtrogen med hemligt inhämtande av information beslutar om annat än i 1 mom. avsett skyddande.

Den myndighet som har fattat beslut om registeranteckningar och upprättande av handlingar ska föra förteckning över anteckningarna och handlingarna, övervaka användningen av dem samt rätta anteckningarna.

Betänkande FsUB 2/2025 rd

152 §

Yppandeförbud som gäller hemligt inhämtande av information

En militärjurist eller någon annan tjänsteman vid Huvudstaben som har förordnats att sköta i 88 eller 93 § avsedda brottsbekämpningsuppdrag och som är särskilt förtrogen med hemligt inhämtande av information får av viktiga skäl som hänför sig till förhindrande eller avslöjande av brott förbjuda en utomstående att röja sådana omständigheter om användningen av hemligt inhämtande av information som denne fått kännedom om. Det förutsätts dessutom att den utomstående med anledning av sitt uppdrag eller sin ställning har bistått eller blivit ombedd att bistå vid hemligt inhämtande av information. **Medan åtalsprövning pågår beslutar åklagaren om yppandeförbud i enlighet med 11 kap. 5 § i förundersökningslagen.**

Ett yppandeförbud meddelas för högst ett år åt gången. Förbudet ska bevisligen och i skriftlig form delges den som förbudet gäller. I förbudet ska det specificeras de omständigheter som förbudet omfattar, nämnas förbudets giltighetstid och anges hotet om straff för överträdelse av förbudet.

I ett beslut som gäller yppandeförbud får ändring inte sökas genom besvär. Den som meddelats förbud får dock utan tidsfrist anföra klagan hos Helsingfors tingsrätt. Klagan ska behandlas skyndsamt.

Till straff för överträdelse av yppandeförbudet döms enligt 38 kap. 1 eller 2 § i strafflagen, om inte strängare straff för gärningen föreskrivs någon annanstans i lag.

Den som har fått ett yppandeförbud får trots 4 mom. meddela underrättelsetillsynsombudsmannen om yppandeförbudet.

153 §

Uträkning av tidsfrister

Vid uträkning av tidsfrister enligt detta kapitel ska inte lagen om beräkning av laga tid (150/1930) tillämpas.

En i månader uttryckt tid går ut den dag i den bestämda månaden som till sitt ordningsnummer motsvarar den dag då den utsatta tiden börjar löpa. Om motsvarande dag inte finns i den månad då den bestämda tiden löper ut, löper den bestämda tiden ut på månadens sista dag.

154 §

Förbud mot avlyssning och observation

Teleavlyssning, inhämtande av information i stället för teleavlyssning, teknisk avlyssning, optisk observation och teknisk observation av utrustning får inte riktas mot meddelanden mellan

1) ett föremål för en hemlig metod för inhämtande av information och hans eller hennes rättsliga biträde som avses i 17 kap. 13 § 1 eller 3 mom. i rättegångsbalken eller tolk som avses i 1 mom. i den paragrafen, eller den som till det rättsliga biträdet står i sådant förhållande som avses i 22 § 2 mom. i det kapitlet,

2) ett föremål för en hemlig metod för inhämtande av information och en i 17 kap. 16 i rättegångsbalken avsedd präst eller någon annan person i motsvarande ställning, eller

Betänkande FsUB 2/2025 rd

3) en misstänkt som berövats sin frihet på grund av brott och en läkare, en sjukskötare, en psykolog eller en socialarbetare.

Om det inte är fråga om att förhindra eller avslöja ett brott för vilket det föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst sex år, får teleavlyssning, inhämtande av information i stället för teleavlyssning, teknisk avlyssning, optisk observation och teknisk observation av utrustning inte heller riktas mot meddelanden mellan

1) ett föremål för en hemlig metod för inhämtande av information och dennes närstående som avses i 17 kap. 17 § 1 mom. i rättegångsbalken ,

2) ett föremål för en hemlig metod för inhämtande av information och en läkare eller någon annan yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården som avses i 17 kap. 14 § 1 mom. i rättegångsbalken , eller den som till läkaren eller den yrkesutbildade personen står i sådant förhållande som avses i 22 § 2 mom. i det kapitlet, eller

3) ett föremål för en hemlig metod för inhämtande av information och en sådan upphovsman till eller utgivare av ett meddelande som gjorts tillgängligt för allmänheten eller utövare av programverksamhet som avses i 17 kap. 20 § 1 mom. i rättegångsbalken eller den som till upphovsmannen, utgivaren eller utövaren står i sådant förhållande som avses i 22 § 2 mom. i det kapitlet.

Om det under teleavlyssningen, inhämtandet av information i stället för teleavlyssning, den tekniska avlyssningen, den optiska observationen eller den tekniska observationen av utrustning eller vid något annat tillfälle framkommer att det är fråga om ett meddelande som inte får avlyssnas eller observeras, ska åtgärden avbrytas och de upptagningar som fås genom den och anteckningarna om de uppgifter som fås genom den genast utplånas.

De förbud mot avlyssning och observation som avses i denna paragraf gäller dock inte sådana fall där en person som avses i 1 eller 2 mom. är misstänkt för samma brott som den misstänkte eller ett brott som direkt anknyter till det brottet och det också i fråga om denne har fattats beslut om teleavlyssning, inhämtande av information i stället för teleavlyssning, teknisk avlyssning, optisk observation eller teknisk observation av utrustning.

155 §

Granskning av upptagningar och handlingar

En militärjurist eller någon annan tjänsteman vid Huvudstaben som har förordnats att sköta i 88 eller 93 § avsedda brottsbekämpningsuppdrag och som är särskilt förtrogen med dessa uppdrag ska utan ogrundat dröjsmål granska de upptagningar och handlingar som uppkommit vid användningen av en hemlig metod för inhämtande av information.

156 §

Undersökning av upptagningar

Upptagningar som uppkommit vid användningen av en hemlig metod för inhämtande av information får undersökas endast av domstol och av en militärjurist eller annan tjänsteman vid Huvudstaben som har förordnats att sköta i 88 eller 93 § avsedda brottsbekämpningsuppdrag och som är särskilt förtrogen med uppgifterna. Enligt förordnande av en militärjurist eller annan tjänsteman vid Huvudstaben som har förordnats att sköta i 88 eller 93 § avsedda brottsbekämpningsuppdrag och som är särskilt förtrogen med uppgifterna eller enligt anvisning av domstolen får

Betänkande FsUB 2/2025 rd

upptagningarna undersökas även av en annan tjänsteman, en expert eller någon annan person som anlitas för inhämtande av information.

Om en expert eller annan person enligt 1 mom. är en privat aktör tillämpas bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar dem när de utför uppgifter som avses i denna paragraf.

När en expert eller annan person enligt 2 mom. anlitas ska undersökningen av upptagningar ske under direkt ledning och övervakning av en i 1 mom. avsedd tjänsteman. En expert eller annan person ska dessutom ha de kunskaper och färdigheter samt den erfarenhet som behövs för att utföra uppdraget.

157 §

Överskottsinformation

Med *överskottsinformation* avses i denna lag information som fås genom teleavlyssning, teleövervakning, inhämtande av basstationsuppgifter och teknisk observation, när informationen inte har samband med ett brott eller avvärjande av fara eller när den gäller något annat brott än det för vars förhindrande eller avslöjande tillståndet har getts eller beslutet fattats.

158 §

Användning av överskottsinformation

Överskottsinformation får användas vid utredning av brott **som Huvudstaben ska undersöka**, när informationen gäller ett brott för vars förhindrande det skulle ha varit tillåtet att använda sådana metoder för inhämtande av information som avses i detta kapitel och som har använts då informationen har fås.

Huvudstaben ~~Överskottsinformation~~ får också ~~användas~~ **använda överskottsinformation**, om användningen av överskottsinformationen kan antas vara av synnerlig vikt för utredningen av ~~brottet~~ **ett brott som Huvudstaben ska undersöka** och om det för brottet föreskrivna strängaste straffet är fängelse i minst tre år, ~~eller det är fråga om något av följande brott:~~

- ~~1) misshandel, dödsvållande, grovt vållande av personskada, deltagande i slagsmål, framkallande av fara eller utsättande,~~
- ~~2) olaga hot eller olaga tvång,~~
- ~~3) utpressning eller~~
- ~~4) tagande av muta, brott mot tjänsthemlighet eller missbruk av tjänsteställning enligt i 40 kap. i strafflagen.~~

Beslut om användning av överskottsinformation som bevisning fattas av domstolen i samband med behandlingen av huvudsaken. Bestämmelser om att användning av överskottsinformation ska antecknas i förundersökningsprotokollet finns i 9 kap. 6 § 2 mom. i förundersökningslagen och bestämmelser om att användningen av överskottsinformation ska uppges i stämningsansökan i 5 kap. 3 § 1 mom. 8 punkten i lagen om rättegång i brottmål.

Överskottsinformation får dessutom alltid användas för förhindrande av brott, för inriktning av Huvudstabens brottsbekämpningsverksamhet och som utredning som stöder det att någon är oskyldig.

Överskottsinformation får också användas för att förhindra betydande fara för någons liv, hälsa eller frihet eller betydande miljö-, egendoms- eller förmögenhetsskada. Om förhindrandet av

Betänkande FsUB 2/2025 rd

den ovannämnda faran eller skadan inte omfattas av Huvudstabens behörighet i fråga om brottsbekämpning, ska ärendet utan dröjsmål överföras till den behöriga myndigheten.

159 §

Utplåning av information

Hemligt inhämtad information ska utplånas utan dröjsmål efter att det framgått att den inte behövs för att förhindra, avslöja eller utreda brott.

Överskottsinformation får dock bevaras och lagras i enlighet med lagen om behandling av personuppgifter inom Försvarsmakten, om den gäller ett brott som avses i 158 § 1 eller 2 mom. i denna lag eller om den behövs för att förhindra ett grovt brott som avses i 15 kap. 10 § i strafflagen. Information som inte har lagrats eller fogats till förundersökningsmaterialet ska utan onödigt dröjsmål utplånas så snart det blivit uppenbart att den inte kan användas eller den inte längre behövs för att förhindra eller utreda ett brott.

Basstationsuppgifter som avses i 124 § ska utplånas efter att det har framgått att uppgifterna inte behövs för att förhindra, avslöja eller utreda brott.

160 §

Avbrytande av teleavlyssning, teleövervakning, teknisk avlyssning och teknisk observation av utrustning

Om det framgår att teleavlyssningen eller teleövervakningen riktas mot något annat meddelande än ett meddelande från eller till den person som är föremål för tillståndet eller att den person som den tekniska avlyssningen riktas mot inte befinner sig i det utrymme eller på den plats som avlyssnas, ska användningen av metoden för inhämtande av information till denna del avbrytas så snart som möjligt, och de upptagningar som har fåtts genom avlyssningen, de uppgifter som har fåtts genom teleövervakningen och anteckningarna om de uppgifter som fåtts genom användningen av sådana hemliga metoder för inhämtande av information genast utplånas.

Skyldigheten att avbryta åtgärden och att utplåna upptagningarna och anteckningarna gäller också teknisk observation av utrustning, om det framgår att observationen riktas mot ett förtroligt meddelande som omfattas av de bestämmelser i detta kapitel som gäller teleavlyssning, teleövervakning och annan teknisk observation än observation av utrustning eller om det framgår att den person som avses i 136 § 3 mom. inte använder den anordning som är föremål för observationen.

161 §

Utplåning av information som fåtts i en brådskande situation

Om en militärjurist eller någon annan tjänsteman vid Huvudstaben som har förordnats att sköta i 93 § avsedda brottsbekämpningsuppdrag och som är särskilt förtrogen med dessa uppdrag i en brådskande situation enligt 123 § 1 mom. eller 137 § 1 mom. har beslutat att teleövervakning eller teknisk observation av utrustning ska inledas men domstolen anser att det inte har funnits förutsättningar för åtgärden, ska inhämtandet av information avslutas och det material som fåtts på detta sätt och anteckningarna om de uppgifter som fåtts på detta sätt genast utplånas. Information

Betänkande FsUB 2/2025 rd

som fåtts på detta sätt får dock användas på samma villkor som överskottsinformation får användas enligt 158 §.

Vad som föreskrivs i 1 mom. tillämpas också om en militärjurist eller någon annan tjänsteman vid Huvudstaben som har förordnats att sköta i 88 eller i 93 § avsedda brottsbekämpningsuppdrag och som är särskilt förtrogen med dessa uppdrag i en brådskande situation enligt 125 § 1 mom. eller 135 § 1 mom. har beslutat om inhämtande av basstationsuppgifter eller om teknisk spårning av en person.

162 §

Underrättelse om hemligt inhämtande av information

Den som varit föremål för teleavlyssning, inhämtande av information i stället för teleavlyssning, teleövervakning och teknisk observation ska utan dröjsmål underrättas om detta skriftligen efter det att syftet med inhämtandet av information har nåtts. Personen i fråga ska dock underrättas om det hemliga inhämtandet av information senast ett år efter att det har upphört. I en underrättelse om teleavlyssning eller teleövervakning som riktats mot en person ska de teleadresser och den teleterminalutrustning som varit föremål för åtgärden specificeras.

På yrkande av en militärjurist eller någon annan tjänsteman vid Huvudstaben som har förordnats att sköta i 88 eller 93 § avsedda brottsbekämpningsuppdrag och som är särskilt förtrogen med uppdragen får domstolen besluta att underrättelsen enligt 1 mom. till den som varit föremål för åtgärden får skjutas upp med högst två år åt gången, om det är motiverat för att trygga pågående inhämtning av information, trygga statens säkerhet eller skydda liv eller hälsa. Domstolen får besluta att underrättelsen ska utebli, om det är nödvändigt för att trygga statens säkerhet eller skydda liv eller hälsa.

Om den som varit föremål för inhämtandet av information inte är identifierad vid utgången av den utsatta tid eller det uppskov som avses i 1 eller 2 mom., ska han eller hon utan ogrundat dröjsmål skriftligen underrättas om inhämtandet av information när identiteten har utretts.

Samtidigt ska den domstol som beviljat tillståndet informeras skriftligen om underrättelsen.

Den som varit föremål för inhämtande av information behöver inte underrättas om systematisk observation, förtäckt inhämtande av information eller styrd användning av informationskällor, om inte förundersökning har inletts i ärendet. Om förundersökning inleds, ska bestämmelserna i 10 kap. 60 § i tvångsmedelslagen iakttas.

När domstolen överväger att skjuta upp underrättelsen eller att avstå från den i sådana fall som avses i 2 och 5 mom. ska domstolen i bedömningen också beakta en parts rätt att på behörigt sätt bevaka sina rättigheter.

I fråga om handläggning av underrättelseärenden i domstol ska 168–173 § iakttas.

163 §

Protokoll

Användning av andra hemliga metoder för inhämtande av information än observation ska protokollföras utan ogrundat dröjsmål efter det att användningen har upphört. Protokollet ska innehålla uppgifter om beslutet om användning av hemliga metoder för inhämtande av information samt andra uppgifter om användningen av metoden. Om en hemlig metod för inhämtande av in-

Betänkande FsUB 2/2025 rd

formation som det har beviljats tillstånd för inte har använts, räcker det att detta nämns i protokollet.

Närmare bestämmelser om protokollets innehåll utfärdas genom förordning av statsrådet.

164 §

Begränsning av partsoffentlighet i vissa fall

Med avvikelse från vad som föreskrivs i 11 § i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) har den vars rättigheter eller skyldigheter saken gäller inte rätt att få vetskap om användningen av en metod för inhämtande av information enligt detta kapitel förrän en underrättelse enligt 162 § i denna lag har gjorts. Han eller hon har inte heller rätt till insyn för registrerade enligt lagen om behandling av personuppgifter i brottmål och vid upprätthållandet av den nationella säkerheten (1054/2018).

När en underrättelse enligt 162 § har gjorts har en person som avses i 1 mom. rätt att få information om en handling eller upptagning som gäller hemligt inhämtande av information, om det inte för att trygga statens säkerhet eller skydda liv, hälsa, integritet eller sekretessbelagda taktiska och tekniska metoder är nödvändigt att inte informera personen i fråga. Vid övervägande av om en handling, en upptagning eller information inte ska lämnas ut ska i bedömningen beaktas den i 1 mom. avsedda personens rätt att på behörigt sätt bevaka sina rättigheter.

Uppgifter i en ljud- och bildupptagning kan lämnas ut endast genom att upptagningen hålls tillgänglig hos en myndighet, där den kan avlyssnas eller ses, om det med beaktande av upptagningens innehåll finns anledning att anta att utlämnandet av uppgifterna på något annat sätt kan leda till att integritetsskyddet för de personer som förekommer på upptagningen kränks.

165 §

Kommunikationsförmedlares skyldighet att biträda samt tillträde till vissa utrymmen

En kommunikationsförmedlare ska utan obefogat dröjsmål göra de kopplingar i ett telenät som behövs för teleavlyssning och teleövervakning samt tillhandahålla en myndighet vid Huvudstaben som sköter i 93 § avsedda brottsbekämpningsuppdrag de uppgifter och redskap samt den personal som behövs för utförande av teleavlyssningen. Detsamma gäller de situationer där den myndighet vid Huvudstaben som sköter i 93 § avsedda brottsbekämpningsuppdrag genomför teleavlyssning eller teleövervakning med hjälp av tekniska anordningar. Kommunikationsförmedlaren ska dessutom ge en militärjurist eller någon annan tjänsteman vid Huvudstaben som har förordnats att sköta i 88 eller 93 § avsedda brottsbekämpningsuppdrag och som är särskilt förtrogen med uppdragen sådana uppgifter som den har i sin besittning och som behövs för teknisk spårning.

En myndighet vid Huvudstaben som sköter i 93 § avsedda brottsbekämpningsuppdrag samt den som utför åtgärden och den biträdande personalen har rätt att för att göra de kopplingar som behövs för teleavlyssning få tillträde också till andra utrymmen än de som är i kommunikationsförmedlarens besittning, dock inte till utrymmen som används för stadigvarande boende. En militärjurist eller någon annan tjänsteman vid Huvudstaben som har förordnats till ett i 93 § i avsett brottsbekämpningsuppdrag och som är särskilt förtrogen med uppgifterna beslutar om åtgärden. Det föreskrivs särskilt om husrannsakan.

Betänkande FsUB 2/2025 rd

166 §

Ersättningar till kommunikationsförmedlare

En kommunikationsförmedlare har rätt att få ersättning av statens medel för direkta kostnader som orsakats av att företaget i enlighet med detta kapitel har biträtt myndigheterna och lämnat uppgifter. Bestämmelser om ersättningen finns i 299 § i lagen om tjänster inom elektronisk kommunikation. Beslut om betalning av ersättning fattas av Huvudstaben.

Omprövning av beslutet får begäras. Bestämmelser om begäran om omprövning finns i förvaltningslagen (434/2003). Bestämmelser om sökande av ändring i förvaltningsdomstol finns i lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019). Förvaltningsdomstolen ska ge Transport- och kommunikationsverket tillfälle att bli hört.

167 §

Inverkan av lindrigare straffskala

Rätten att använda de metoder för inhämtande av information som avses i detta kapitel påverkas inte av att straffet eventuellt mäts enligt en lindrigare straffskala med tillämpning av 6 kap. 8 § i strafflagen.

Förfarandet i domstol

168 §

Domstol som beslutar om hemligt inhämtande av information

Tillståndsärenden som gäller hemligt inhämtande av information behandlas vid Helsingfors tingsrätt. Tingsrätten är domför även med ordföranden ensam. **Sammansättningen ska på det sätt som avses i 2 kap. 11 § i rättegångsbalken förstärkas med en lagfaren ledamot, om det inte är uppenbart ogrundat med hänsyn till ärendets art.** Sammanträdet får hållas även på annan tid och plats än vad som föreskrivs för allmän underrätts sammanträde.

169 §

Formen för ett yrkande som gäller hemligt inhämtande av information ~~och hur yrkandet tas upp till behandling~~

Ett yrkande som gäller användning av en hemlig metod för inhämtande av information ska framställas skriftligen.

~~Ett yrkande som gäller användning av en hemlig metod för inhämtande av information ska utan dröjsmål tas upp till behandling i domstol.~~

Betänkande FsUB 2/2025 rd

170 §

Närvaro av den som framställer yrkandet

Den tjänsteman som har framställt ett yrkande som gäller användning av hemliga metoder för inhämtande av information eller en av honom eller henne förordnad tjänsteman som är insatt i ärendet ska vara närvarande när yrkandet behandlas. Domstolen ska ge underrättelsetillsynsombudsmannen eller en av denne förordnad tjänsteman tillfälle att bli hörd vid behandlingen av ett tillståndsärende som rör användningen av en hemlig metod för inhämtande av information i samband med skötseln av ett uppdrag som avses i 93 §.

Om den person som avses i 120 § 3 mom. 2 punkten eller 123 § 5 mom. 2 punkten inte är känd och domstolen har beviljat tillstånd till teleavlyssning eller teleövervakning, får den pröva och avgöra ett ärende som gäller beviljande av tillstånd i fråga om en ny teleadress eller teleterminalutrustning utan att den tjänsteman som framställt yrkandet eller en av denne förordnad tjänsteman är närvarande, om det har förflutit mindre än en månad från den muntliga behandlingen i ett tillståndsärende som gäller förhindrande eller avslöjande av samma brott. Ärendet kan behandlas utan att tjänstemannen är närvarande också om användningen av metoden för inhämtande av information redan har avslutats.

171 §

Behandling av ett yrkande som gäller hemligt inhämtande av information i domstol

Ärendet ska avgöras skyndsamt. Behandlingen kan också ske med anlitande av videokonferens eller någon annan lämplig teknisk dataöverföring där de som deltar i behandlingen har sådan kontakt att de kan tala med och se varandra. Vid behandlingen ska det läggas fram en utredning av förutsättningarna för användningen av de hemliga metoderna för inhämtande av information, vilken kan basera sig enbart på skriftligt material.

Beslutet ska avkunnas genast eller senast så snart behandlingen av ärendena som gäller hemliga metoder för inhämtande av information i fråga om brott som har samband med varandra har avslutats.

Vid behandlingen av ärendet ska det fästas särskild vikt vid att sekretessen iakttas och att informationen i handlingar och informationssystem skyddas genom behövliga förfaranden och datasäkerhetsarrangemang.

172 §

Hörande av den som är föremål för inhämtandet av information

Ärendet får avgöras utan att den person hör som med fog kan antas begå eller ha begått brottet eller utan att innehavaren av teleadressen eller teleterminalutrustningen eller det utrymme som ska avlyssnas eller övervakas hörs. När ett ärende som avses i 122 § behandlas ska innehavaren av teleadressen eller teleterminalutrustningen dock ges tillfälle att bli hörd, om inte skäl som har samband med förhindrande av brott talar emot det. Vid handläggning av ett ärende som gäller teknisk avlyssning eller optisk observation av en frihetsberövad, ska en företrädare för den inrätt-

Betänkande FsUB 2/2025 rd

ning där den denne hålls i förvar ges tillfälle att bli hörd, om det inte med beaktande av att denne hörts tidigare ska anses vara onödigt.

173 §

Besvärsförbud och klagan

Ett beslut i ett tillståndsärende får inte överklagas genom besvär. Klagan mot beslutet får anföras utan tidsbegränsning hos Helsingfors hovrätt. Klagan ska behandlas skyndsamt. Även underrättelsetillsynsombudsmannen har rätt att anföra klagan över ett beslut i ett tillståndsärende som rör användning av en hemlig metod för inhämtande av information i samband med skötseln av ett uppdrag som avses i 93 §.

DEL IV

SÄRSKILDA BESTÄMMELSER

14 kap.

Uppgifter och befogenheter för en reservist som tjänstgör i enlighet med värnpliktslagen

174 §

Tillämpningsområde

Bestämmelserna i detta kapitel tillämpas under undantagsförhållanden som avses i 3 § 1 och 2 punkten i beredskapslagen och vid försvarstillstånd som avses i 1 § i lagen om försvarstillstånd. Bestämmelserna i 175 och 176 § i detta kapitel tillämpas även när republikens president har beslutat om repetitionsövningar med stöd av 32 § 4 mom. i värnpliktslagen eller om extra tjänstgöring med stöd av 83 § i den lagen.

175 §

Befogenheter vid ett disciplinärt förfarande

Den som tjänstgör i enlighet med värnpliktslagen och är chef för en grundenhet eller dennes direkta förman, eller fältväbeln vid en grundenhet, får påföra disciplinstraff i enlighet med vad som föreskrivs i 33 §.

Den disciplinära förman som avses i 1 mom. får vara undersökningsledare i enlighet med 12 §. Den som har tillräcklig utbildning och tjänstgör i enlighet med värnpliktslagen får verka som utredare.

Utöver vad som föreskrivs i 21 § får gripande verkställas av en person som tjänstgör i enlighet med värnpliktslagen och som är direkt förman till den som ska gripas.

Betänkande FsUB 2/2025 rd

Den som har tillräcklig utbildning och tjänstgör i enlighet med värnpliktslagen kan förordnas att sörja för verkställigheten.

176 §

Befogenheter vid utredning av militära brott

En reservist som har fått tillräcklig utbildning för uppdraget och tjänstgör i enlighet med värnpliktslagen får vara undersökningsledare eller utredare i ett uppdrag enligt 88 §.

En reservist som tjänstgör i enlighet med värnpliktslagen och som i ett tjänsteuppdrag är en i 2 kap. 9 § i tvångsmedelslagen avsedd anhållningsberättigad tjänsteman får utöva befogenheterna för en anhållningsberättigad tjänsteman.

Utöver vad som föreskrivs i 21 § får gripande verkställas av en reservist som tjänstgör i enlighet med värnpliktslagen och som har förordnats till ett uppdrag enligt 88 §.

En reservist som tjänstgör i enlighet med värnpliktslagen utövar de befogenheter som avses i 1–3 mom. under ledning och övervakning av en tjänsteman som har förordnats till brottsbekämpningsuppdrag vid Huvudstaben. Bestämmelser om rätten att använda maktmedel och om nödvärn finns i 104 §.

177 §

Straffrättsligt tjänsteansvar för reservister

På den som tjänstgör i enlighet med värnpliktslagen och utövar sådana befogenheter som avses i 175 eller 176 § tillämpas bestämmelserna om straffrättsligt tjänsteansvar.

178 §

Skadestånd

För skada som orsakats i samband med en uppgift som avses i 175 eller 176 § svarar staten. Bestämmelser om skadestånd finns i skadeståndslagen.

På skadeståndsansvaret för en person som utför en uppgift som avses i 175 eller 176 § tillämpas bestämmelserna i 4 kap. i skadeståndslagen om en värnpliktigs skadeståndsansvar.

15 kap.

Övervakning

179 §

Granskning av disciplinbeslut som utförs av kommandören för ett truppförband

Kommandören för ett truppförband ska minst kvartalsvis granska de disciplinbeslut som fattats av disciplinära förmän som är underställda kommandören.

Betänkande FsUB 2/2025 rd

Huvudstaben utför eller låter utföra granskningar av disciplinbesluten vid behov.

180 §

Granskning av disciplinbeslut som utförs av kommandören för en försvarsgren

Kommandören för armén, kommandören för marinen, kommandören för flygvapnet och en motsvarande disciplinär förman ska biträdd av en militärjurist granska underlydande truppers och inrättningsars disciplinbeslut minst en gång om året.

181 §

Övervakning av utövningen av disciplinär makt

En disciplinär förman ska övervaka hur de underlydande disciplinära förmännen utövar sin disciplinära makt.

Om kommandören för ett truppförband eller en disciplinär förman som är överordnad kommandören upptäcker att det vid ett disciplinärt förfarande har skett ett väsentligt fel eller att en disciplinär förman har överskridit sina befogenheter eller att ett beslut som fattats i ett disciplinärende till sitt slutresultat är felaktigt eller uppenbarligen oskäligt, ska denne upphäva beslutet eller lindra disciplinstraffet. Beslutet får dock inte upphävas eller ändras om det har förflutit mer än två år sedan det fattades, om inte synnerligen vägande skäl kräver det.

Om en disciplinär förman som avses i 2 mom. finner att ett disciplinärende bör tas upp till behandling på nytt eller att ett disciplinbeslut borde ändras till nackdel för svaranden i ett disciplinärende, kan förmannen ansöka om att disciplinbeslutet ska undanröjas eller återbrytas. På ett disciplinbeslut tillämpas vad som föreskrivs i 31 kap. 1 § 1 mom. i rättegångsbalken om förutsättningarna för undanröjande av dom och vad som föreskrivs i 9 § 1 mom. i det kapitlet om förutsättningarna för återbrytande av dom.

Ansökan ska göras hos den domstol som avses i 52 § 2 mom. inom sex månader från den dag då disciplinbeslutet fattades. På förfarandet i domstol tillämpas vad som i 31 kap. i rättegångsbalken föreskrivs om förfarandet vid extraordinärt ändringssökande.

Om domstolen eller den förman som övervakar ett disciplinärt förfarande har ändrat ett beslut som en lägre förman har fattat i ett disciplinärende eller upphävt det, ska beslutet delges parterna. Vid delgivningen ska vad som i 44 § föreskrivs om delgivning av disciplinbeslut iakttas.

Om en påföljd som påförts i ett disciplinbeslut har verkställts och disciplinbeslutet har upphävts eller undanröjts eller påföljden lindrats, ska vad som i 65 § föreskrivs om gottgörelse iakttas. Beslut om gottgörelse fattas av den disciplinära förman som avses i 2 mom. i denna paragraf.

182 §

Övervakning av brottsbekämpningen inom Försvarsmakten

Huvudstaben övervakar brottsbekämpningen inom Försvarsmakten. Försvarsmaktens assessor ska utöva den i denna lag avsedda interna laglighetsövervakningen av brottsbekämpningen inom Försvarsmakten.

Betänkande FsUB 2/2025 rd

183 §

Försvarsministeriets styrning och övervakning

Försvarsministeriet ska sköta den allmänna styrningen och övervakningen av brottsbekämpningen inom Försvarsmakten.

Huvudstaben ska årligen lämna försvarsministeriet en berättelse om användningen av hemliga tvångsmedel och hemliga metoder för inhämtande av information vid brottsbekämpningen inom Huvudstaben och av skyddande av brottsbekämpningen inom Huvudstaben samt om övervakningen.

Försvarsministeriet ska ges uppgifter om frågor med anknytning till Försvarsmaktens brottsbekämpning vilka är samhälleligt eller ekonomiskt betydelsefulla eller tillräckligt allvarliga för att betraktas som betydelsefulla. Försvarsministeriet har rätt att få uppgifterna trots sekretessbestämmelserna.

Närmare bestämmelser om ordnandet av övervakningen och om de utredningar som ska ges inom försvarsförvaltningen får utfärdas genom förordning av statsrådet.

184 §

Extern laglighetskontroll av brottsbekämpningen vid Huvudstaben

Försvarsministeriet ger årligen riksdagens justitieombudsman en berättelse om de hemliga tvångsmedel enligt 92 § som använts i samband med uppdrag enligt 88 § och om hemliga metoder för inhämtande av information enligt 13 kap. samt om skyddandet och övervakningen av dem.

Försvarsministeriet ger årligen riksdagens underrättelsetillsynsutskott, riksdagens justitieombudsman och underrättelsetillsynsombudsmannen en berättelse om de hemliga metoder för inhämtande av information enligt 13 kap. som använts i samband med uppdrag enligt 93 § samt om skyddandet och övervakningen av dem.

Bestämmelser om den övervakning som underrättelsetillsynsombudsmannen utövar finns i lagen om övervakning av underrättelseverksamheten (121/2019).

185 § (Ny)

Anmälningar till underrättelsetillsynsombudsmannen

Huvudstaben ska informera underrättelsetillsynsombudsmannen om de tillstånd och beslut avseende hemliga metoder för inhämtande av information som anknyter till ett uppdrag som avses i 93 § och som meddelats med stöd av denna lag så snart det är möjligt efter att de har meddelats. Underrättelsetillsynsombudsmannen ska också informeras om ett hos domstol framställt yrkande som gäller en hemlig metod för inhämtande av information och som anknyter till ett uppdrag som avses i 93 §.

Huvudstaben ska så snart det är möjligt informera underrättelsetillsynsombudsmannen om ett beslut som anknyter till ett uppdrag som avses i 93 § och som gäller

- 1) skyddandet av en hemlig metod för inhämtande av information,
- 2) yppandeförbud.

Betänkande FsUB 2/2025 rd

Vid anmälningar som avses i denna paragraf ska särskild vikt fästas vid att sekretessen iakttas och att informationen i handlingar och informationssystem skyddas genom behövliga förfaranden och datasäkerhetsarrangemang.

16 kap.

Samarbete med andra myndigheter

~~185~~186 §

Polisens, Gränsbevakningsväsendets och Tullens handräckning till Försvarmakten

Försvarmakten har rätt att av polisen, Gränsbevakningsväsendet och Tullen få behövlig handräckning för att utföra en i denna lag föreskriven övervakningsuppgift och en uppgift med anknytning till förhindrande, avslöjande och utredning av brott. Försvarmakten har rätt att få handräckning, om handräckningen kan ges utan att detta äventyrar utförandet av andra lagstadgade uppgifter vid den myndighet som ger handräckningen.

Begäran om handräckning ska göras skriftligen. Beslut om att begära handräckning kan fattas av en i denna lag avsedd tjänsteman vid Försvarmakten som sköter brottsbekämpningsuppdrag eller av en disciplinär förman.

Den handräckning som polisen ger Försvarmakten är avgiftsfri.

~~186~~187 §

Assistans av polisen, Gränsbevakningsväsendet och Tullen samt samarbete

Om Huvudstaben inte har befogenheter att utföra en åtgärd som behövs för ett uppdrag enligt 88 och 93 § 1 mom. kan polisen, Tullen eller Gränsbevakningsväsendet på skriftlig begäran av en till uppdraget förordnad militärjurist eller någon annan tjänsteman som är särskilt förtrogen med uppgifterna utföra en sådan enskild åtgärd som polisen, Tullen eller Gränsbevakningsväsendet har befogenhet till.

En i 1 mom. avsedd myndighet lämnar över de upptagningar och handlingar som erhållits genom en åtgärd som avses i 1 mom. till dem som sköter brottsbekämpningsuppdrag vid Huvudstaben. Upptagningar och handlingar får överlåtas obehandlade. Då svarar de tjänstemän vid Huvudstaben som sköter brottsbekämpningsuppdrag för att upptagningarna och handlingarna granskas samt för andra uppgifter med anknytning till behandlingen av informationen i enlighet med denna lag och 10 kap. i tvångsmedelslagen.

När sakens natur kräver det utförs ett uppdrag enligt 88 och 93 § 1 mom. i samarbete med en i 1 mom. avsedd myndighet. Den som sköter brottsbekämpningsuppdrag vid Huvudstaben och den behöriga myndigheten som saken gäller kommer i samverkan överens om frågor som har samband med uppdraget.

De som sköter brottsbekämpningsuppdrag vid Huvudstaben ska samarbeta med andra myndigheter för att uppdragen ska kunna skötas på ett ändamålsenligt sätt samt trots tystnadsplikten lämna ut andra uppgifter än personuppgifter, om utlämnandet av uppgifterna behövs för skötseln av

Betänkande FsUB 2/2025 rd

myndigheternas lagstadgade uppgifter. Bestämmelser om utlämnande av personuppgifter finns i lagen om behandling av personuppgifter inom Försvarsmakten.

Närmare bestämmelser om ordnandet av samarbetet mellan Huvudstaben och andra myndigheter samt om de aktörer som deltar i samarbetet och om deras uppgifter får utfärdas genom förordning av statsrådet.

~~187~~188 §

Åtgärder inom en annan brottsbekämpningsmyndighets uppgiftsområde

Huvudstaben kan på begäran för polisens, Tullens och Gränsbevakningsväsendets räkning vidta en sådan enskild åtgärd i anslutning till brottsbekämpning som hör till den andra myndighetens uppgiftsområde inom ramen för de befogenheter som Huvudstaben får utöva inom sitt eget uppgiftsområde när det gäller dess egna brottsbekämpningsuppdrag.

Huvudstaben kan också utan begäran i anslutning till brottsbekämpning med befogenheter enligt 1 mom. vidta en sådan brådskande åtgärd som avses i 1 mom. om åtgärden inte kan skjutas upp. Den myndighet till vars uppgiftsområde åtgärden hör ska utan onödigt dröjsmål underrättas om åtgärden. Åtgärderna ska avslutas när den myndighet för vars räkning åtgärden vidtas ber om det eller själv åtar sig uppgiften. Huvudstaben kommer överens om sådana brådskande åtgärder och anmälningsförfaranden som avses i detta moment med polisen, Tullen och Gränsbevakningsväsendet.

Vidtar Huvudstaben inte en åtgärd som avses i 2 mom. ska den utan onödigt dröjsmål informera den myndighet till vars uppgiftsområde åtgärden hör om det ärende som kommit till Huvudstabens kännedom, om informationen är nödvändig för att förhindra ett allvarligt brott eller för att en undersökning av ett sådant brott ska kunna inledas eller om den är nödvändig av något annat med dessa jämförbart särskilt skäl.

~~188~~189 §

Överföring av ett brottsbekämpningsuppdrag till polisen

Om undersökningens opartiskhet eller brottets allvarlighet förutsätter det, ska förundersökningen överföras till polisen. När ett ärende överförs i sin helhet till polisen för undersökning, flyttas också undersökningsledarskapet över på polisen.

Förundersökningen ska alltid överföras till polisen, om den som misstänks för brott är en tjänsteman som utnämnts till tjänsten som kommandör för Försvarsmakten eller chef för Huvudstaben eller till en tjänst som general eller amiral.

Förundersökningen ska dessutom alltid överföras till polisen, om den som misstänks för brottet är en tjänsteman som tjänstgör vid en militärunderrättelsemyndighet och det misstänkta brottet har begåtts i samband med användning av sådana metoder för underrättelseinhämtning som avses i 4 kap. i lagen om militär underrättelseverksamhet (590/2019) eller i samband med utförande av ett uppdrag som avser militär underrättelseinhämtning.

Ett brottsbekämpningsuppdrag kan även annars föras över till polisen när ärendets art kräver det. Polisen har också av ett särskilt skäl rätt att på eget initiativ utföra ett sådant brottsbekämpningsuppdrag som avses i denna lag.

Även enskilda förhör och andra undersökningsåtgärder kan ges i uppdrag åt polisen.

Betänkande FsUB 2/2025 rd

~~189~~190 §

Anmälningsskyldighet till polisen

De tjänstemän vid Huvudstaben som sköter brottsbekämpningsuppdrag ska till polisen anmäla ett brott som avses i 89 §, en åtgärd som de har inlett för att avslöja och utreda brottet samt utan onödigt dröjsmål om de använder hemliga tvångsmedel som avses i 92 § för att utreda brottet.

En disciplinär förman ska underrätta polisen om en åtgärd som han eller hon vidtagit för att utreda ett brott.

Tjänstemän vid Huvudstaben som sköter uppgifter i anslutning till förhindrande och avslöjande av brott ska utan onödigt dröjsmål underrätta polisen om användningen av hemliga metoder för inhämtande av information.

Försvarsmakten beslutar tillsammans med polisen vilka brott som omfattas av anmälningsskyldigheten enligt denna paragraf samt om anmälningsförfarandet. Uppgifterna får lämnas ut med hjälp av ett tekniskt gränssnitt eller annars elektroniskt.

~~190~~191 §

Anmälan om brottsmisstanke

En tjänsteman vid Huvudstaben som sköter brottsbekämpningsuppdrag och som har fått kännedom om ett brott ska utan onödigt dröjsmål underrätta den brottsbekämpningsmyndighet till vars uppgiftsområde brottet hör, om anmälan är nödvändig för att förhindra ett allvarligt brott, för att förhindra ett allvarligt brott inleda en undersökning av ett sådant brott eller om anmälan behövs av någon annan särskild orsak.

~~191~~192 §

Registrering i registret över avgöranden och meddelanden om avgöranden

Domstolen ska utan onödigt dröjsmål underrätta militärmyndigheten och Brottspåföljdsmyndigheten om sitt avgörande genom vilket den har dömt ut ett disciplinstraff. Uppgifterna om avgörandet registreras i registret över avgöranden och meddelanden om avgöranden i justitieförvaltningens nationella informationsresurs. Bestämmelser om registrering av uppgifter finns i lagen om justitieförvaltningens nationella informationsresurs (955/2020).

17 kap.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelse

~~192~~193 §

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelse

Betänkande FsUB 2/2025 rd

Denna lag träder i kraft den 20 .

Genom denna lag upphävs lagen om militär disciplin och brottsbekämpning inom försvarsmakten (255/2014).

En hänvisning till den upphävda lagen i någon annan lag avser efter ikraftträdandet av denna lag en hänvisning till denna lag.

Om ett brott som ska behandlas i ett disciplinärt förfarande har begåtts före denna lags ikraftträdande, tillämpas på påföljderna, tvångsmedlen, behandlingen av ärendet och ändringsökandet samt verkställigheten och övervakningen de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

2.

Lag

om ändring av 7 och 23 a § i lagen om försvarsmakten

I enlighet med riksdagens beslut ändras i lagen om försvarsmakten (551/2007) 7 och 23 a §, sådana de lyder i lag 262/2014, som följer:

7 §

Militär disciplin

Bestämmelser om Försvarsmaktens disciplinära makt finns i lagen om militär disciplin och brottsbekämpning inom Försvarsmakten (/).

23 a §

Undersöknings- och genomsökningsrätt för kommandören för ett truppförband

Undersökning och genomsökning som avses i 30 § 1 mom. i lagen om militär disciplin och brottsbekämpning inom Försvarsmakten får företas i fråga om en person som är i försvarsmaktens tjänst och som inte omfattas av tillämpningsområdet för 45 kap. i strafflagen, om det finns skäl att misstänka att personen har brutit mot de bestämmelser som avses i det momentet.

På tagande i förvar och förstöring av Försvarsmaktens egendom och av narkotika eller alkoholdrycker som i 1 mom. avsedda personer olovligen eller olagligt innehar tillämpas på motsvarande sätt 30 § 2 mom. i lagen om militär disciplin och brottsbekämpning inom Försvarsmakten.

Betänkande FsUB 2/2025 rd

Denna lag träder i kraft den 20 .

3.

Lag

om ändring av lagen om behandling av personuppgifter inom Försvarmakten

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om behandling av personuppgifter inom Försvarmakten (332/2019) 4 § 1 mom. 6 punkten, 11 § 1 punkten, 15 §, 16 § 1 mom. 13 och 14 punkten, 17 § 1 mom. 2 punkten, 18 § 1 och 2 punkten, 19 § 1 mom. 3 punkten, 21 § 1 och 2 punkten, 22 § 1 punkten, 25 §, det inledande stycket i 36 § 1 mom., det inledande stycket i 37 § 1 mom. och 42 §, av dem den finska språkdräkten i det inledande stycket i 37 § 1 mom. sådan den lyder i lag 1168/2019, samt

fogas till 4 § 1 mom. en ny 7 punkt, till lagen en ny 4 a §, till 16 § 1 mom. nya 15 och 16 punkter och till lagen nya 16 a, 16 b och 44 a § som följer:

4 §

Försvarmaktens permanenta personregister och personuppgiftsansvarig

Försvarmakten har följande permanenta personregister:

- 6) säkerhetsdataregistret,
- 7) registret för förhindrande och avslöjande av militära brott.

4 a §

Behandling av grundläggande personuppgifter

Försvarmakten får för de ändamål som anges i 11, 13, 16, 16 a och 17 § behandla följande grundläggande personuppgifter:

- 1) namn,
- 2) födelsedatum och födelseort,
- 3) personbeteckning,
- 4) kön,
- 5) modersmål,

Betänkande FsUB 2/2025 rd

- 6) kontaktspråk,
- 7) civilstånd,
- 8) medborgarskap eller avsaknad av medborgarskap samt nationalitet,
- 9) hemvist och bostadsort,
- 10) yrke och utbildning,
- 11) kontaktuppgifter,
- 12) uppgifter ur handlingar som behövs för att fastställa identiteten,
- 13) i fråga om en utländsk person föräldrarnas namn, medborgarskap och nationalitet,
- 14) uppgifterna i ett resedokument samt övrig information som gäller inresa och passerande av gräns,
- 15) uppgift om att personen avlidit eller förklarats död,
- 16) uppgift om intressebevakning, försättande i konkurs eller näringsförbud.

11 §

Ändamålet med registret för militärrättsvården

Registret för militärrättsvården används för

- 1) skötsel av sådana förundersökningsuppgifter som avses i lagen om militär disciplin och brottsbekämpning inom Försvarsmakten (/),
-

15 §

Säkerhetsdataregistrets ändamål

Säkerhetsdataregistret används för skötseln av sådana uppgifter för förhindrande och avslöjande av brott som avses i 93 § 1 mom. i lagen om militär disciplin och brottsbekämpning inom Försvarsmakten.

16 §

Datainnehållet i säkerhetsdataregistret

I säkerhetsdataregistret får det föras in

- 13) uppgifter om användningen av en sådan hemlig metod för inhämtande av information som avses i 13 kap. i lagen om militär disciplin och brottsbekämpning inom Försvarsmakten,
 - 14) sådana nödvändiga uppgifter om en persons förehavanden och beteende som har inhämtats med en sådan hemlig metod för inhämtande av information som avses i 13 kap. i lagen om militär disciplin och brottsbekämpning inom Försvarsmakten,
 - 15) sådana behövliga beskrivningar, omständigheter och specificeringar som hänför sig till Huvudstabens i 93 § 1 mom. avsedda uppgifter, åtgärder eller händelser,
 - 16) uppgifter om användningen och övervakningen av en informationskälla samt om det huvudsakliga innehållet i de uppgifter som informationskällan har lämnat.
-

Betänkande FsUB 2/2025 rd

16 a §

Ändamålet med registret för förhindrande och avslöjande av militära brott

Registret för förhindrande och avslöjande av militära brott används för skötsel av ett sådant i 88 § i lagen om militär disciplin och brottsbekämpning inom Försvarsmakten avsett uppdrag för förhindrande och avslöjande militära brott.

16 b § (Ny)

Behandling av personuppgifter för förhindrande eller avslöjande av militära brott

Huvudstaben får behandla personuppgifter för utförande av ett uppdrag som anknyter till förhindrande eller avslöjande av brott. Dessutom krävs det att personuppgifterna anknyter till personer som

1) med fog kan antas ha gjort sig eller göra sig skyldiga till brott för vilka det strängaste straffet enligt lag är fängelse,

2) har kontakt med en i 1 punkten avsedd person eller påträffas i dennes sällskap, och kontakten eller sammanträffandena på grund av att de har upprepats, omständigheterna eller personens beteende kan antas ha samband med ett brott,

3) är föremål för observation enligt 13 kap. 126 § i lagen om militär disciplin och brottsbekämpning inom Försvarsmakten eller för någon annan åtgärd som vidtas av Huvudstaben.

Huvudstaben får, om det är nödvändigt för att förhindra eller avslöja ett brott, behandla i 1 mom. avsedda uppgifter också i fråga om följande personer:

1) vittnen till ett brott,

2) offer för ett brott,

3) den som har anmält ett brott eller uppträder som målsägande.

Beslut om inledande av behandling av personuppgifter i anknytning till en brottsanalys som behövs för förhindrande eller avslöjande av brott fattas av den personuppgiftsansvarige.

Huvudstaben får dessutom behandla uppgifter om observationer som gjorts av tjänstemän vid Huvudstaben som sköter brottsbekämpningsuppdrag och uppgifter som anmälts till Huvudstaben i anslutning till händelser eller personer som utifrån omständigheterna eller en persons uppträdande med fog kan bedömas ha samband med brottslig verksamhet.

De uppgifter som Huvudstaben har erhållit vid utförandet av sina uppdrag ska raderas utan dröjsmål efter att det blivit klart att de inte behövs för behandling enligt 1 mom. eller 23 § 2 mom.

16 bc §

Datainnehållet i registret för förhindrande och avslöjande av militära brott

I registret för förhindrande och avslöjande av militära brott får utöver de grundläggande personuppgifter som avses i 4 a § också följande personuppgifter föras in:

1) specificeringar, beskrivningar, omständigheter och klassificeringar i anknytning till uppgifter, åtgärder och händelser,

2) uppgifter som gäller en persons kontakter, livsstil, ekonomiska situation, hobbyer och andra intressen,

Betänkande FsUB 2/2025 rd

3) röstprov, ansiktsbild och andra biometriska uppgifter samt andra motsvarande signalementsuppgifter för fastställande av identiteten,

4) uppgifter för att trygga säkerheten för en person som är föremål för en åtgärd eller en myndighets säkerhet i arbetet om en persons hälsotillstånd och hur hälsotillståndet följs eller om personens vård, om ett övervakningsobjekts eller en persons farlighet eller oberäknelighet samt uppgifter som beskriver eller är avsedda att beskriva en brottslig gärning, ett straff eller någon annan påföljd för brott,

~~5) sådana nödvändiga uppgifter om en persons förhållanden och beteende som har inhämtats med en sådan hemlig metod för inhämtande av information som avses i 13 kap. i lagen om militär disciplin och brottsbekämpning inom Försvarmakten.~~

Till personuppgifter som förs in i registret ska det vid behov fogas en bedömning av uppgiftslämnarens eller källans tillförlitlighet och uppgifternas riktighet.

17 §

Tillfälliga personregister

Utöver vad som föreskrivs i 4–16 § får Försvarmakten för

2) ett uppdrag som avser förhindrande och avslöjande av brott upprätta ett tillfälligt personregister där det får införas uppgifter som avses i 16 och 16 b §,

18 §

Behandling av uppgifter i värnpliktsregistret för annat ändamål än det för vilket uppgifterna har samlats in och registrerats

Försvarmakten får behandla personuppgifter i värnpliktsregistret för annat ändamål än det som uppgifterna ursprungligen samlades in och registrerades för, om det behövs för

1) ett förundersökningsuppdrag som avses i 3 kap. i lagen om militär disciplin och brottsbekämpning inom Försvarmakten,

2) ett uppdrag för förhindrande och avslöjande av brott som avses i 88 eller 93 § 1 mom. i lagen om militär disciplin och brottsbekämpning inom Försvarmakten,

19 §

Behandling av uppgifter i registret för militärrättsvården för annat ändamål än det för vilket uppgifterna har samlats in och registrerats

Försvarmakten får behandla personuppgifter i registret för militärrättsvården för annat ändamål än det som uppgifterna ursprungligen samlades in och registrerades för, om det behövs för

Betänkande FsUB 2/2025 rd

3) ett uppdrag för förhindrande och avslöjande av brott som avses i 88 eller 93 § 1 mom. i lagen om militär disciplin och brottsbekämpning inom Försvarsmakten,

21 §

Behandling av uppgifter i passertillståndsregistret för annat ändamål än det för vilket uppgifterna har samlats in och registrerats

Försvarsmakten får behandla personuppgifter i passertillståndsregistret för andra ändamål än de som uppgifterna ursprungligen samlades in och registrerades för, om det behövs för

1) ett förundersökningsuppdrag som avses i 3 kap. i lagen om militär disciplin och brottsbekämpning inom Försvarsmakten,

2) ett uppdrag för förhindrande och avslöjande av brott som avses i 88 eller 93 § 1 mom. i lagen om militär disciplin och brottsbekämpning inom Försvarsmakten,

22 §

Behandling av uppgifter i registret över territorialövervakningens tillstånds- och övervakningsärenden för annat ändamål än det för vilket uppgifterna har samlats in och registrerats

Försvarsmakten får behandla personuppgifter i registret över territorialövervakningens tillstånds- och övervakningsärenden för annat ändamål än det som uppgifterna ursprungligen samlades in och registrerades för, om det behövs för

1) ett uppdrag för förhindrande och avslöjande av brott som avses i 93 § 1 mom. i lagen om militär disciplin och brottsbekämpning inom Försvarsmakten,

25 §

Undantag beträffande en registrerads rätt till insyn

Bestämmelser om de registrerades rätt till insyn och om begränsning av de registrerades rättigheter finns i 4 kap. i lagen om behandling av personuppgifter i brottmål och vid upprätthållandet av den nationella säkerheten.

Med avvikelse från vad som föreskrivs i 23 § i lagen om behandling av personuppgifter i brottmål och vid upprätthållandet av den nationella säkerheten gäller rätten till insyn inte sådana uppgifter om Huvudstabens taktiska och tekniska metoder, observationsuppgifter eller uppgifter som används för teknisk undersökning som ingår i de personuppgifter som avses i 16 a och 16 b §. Rätten till insyn gäller inte heller personuppgifter som har inhämtats med sådana hemliga tvångsmedel som avses i 11 kap. i lagen om militär disciplin och brottsbekämpning inom Försvarsmakten eller med sådana hemliga metoder för inhämtande av information som avses i 13 kap. i den lagen eller med stöd av 157 § i lagen om tjänster inom elektronisk kommunikation.

Den registrerade har inte alls rätt till insyn i fråga om de uppgifter som finns i följande personregister:

Betänkande FsUB 2/2025 rd

- 1) registret för militär underrättelseverksamhet,
- 2) säkerhetsdataregistret,
- 3) tillfälliga personregister som avses i 17 § 1 mom. 1 och 2 punkten.

Bestämmelser om utövande av den registrerades rättigheter genom dataombudsmannen förmedling finns i 29 § i lagen om behandling av personuppgifter i brottmål och vid upprätthållandet av den nationella säkerheten.

36 §

Rätt att få personuppgifter för skötseln av ärenden som gäller militärrättsvården

Utöver vad som föreskrivs någon annanstans i lag, har Försvarsmakten för fullgörande av förundersökningsuppdrag som avses i 3 kap. i lagen om militär disciplin och brottsbekämpning inom Försvarsmakten, trots sekretessbestämmelserna rätt att få behövliga uppgifter enligt följande:

37 §

Rätt att få personuppgifter för skötseln av militärunderrättelseuppdrag och uppdrag för förhindrande och avslöjande av brott

Utöver vad som föreskrivs någon annanstans i lag, har Försvarsmakten för fullgörande av uppdrag inom militär underrättelseinhämtning samt uppdrag för förhindrande och avslöjande av brott som avses i 88 eller 93 § 1 mom. i lagen om militär disciplin och brottsbekämpning inom Försvarsmakten trots sekretessbestämmelserna rätt att få behövliga uppgifter enligt följande:

42 §

Utplåning av personuppgifter ur registret för militärrättsvården

Ur registret för militärrättsvården utplånas uppgifter enligt följande:

- 1) 5 år efter det att brottmålet avgjordes i ett disciplinärt förfarande eller överfördes till åklagaren, om det grävsta misstänkta brottet i brottmålet kan leda till böter eller ett fängelsestraff på högst ett år,
- 2) 10 år efter det att brottmålet avgjordes i ett disciplinärt förfarande eller överfördes till åklagaren, om det grävsta misstänkta brottet i brottmålet kan leda till ett fängelsestraff på över ett och högst fem år,
- 3) 20 år efter det att brottmålet avgjordes i ett disciplinärt förfarande eller överfördes till åklagaren, om det grävsta misstänkta brottet i brottmålet kan leda till fängelse i över fem år.

De uppgifter som avses i 1 mom. raderas dock tidigast ett år efter det att åtalsrätten för brottet har preskriberats.

Uppgifterna i övriga brottmål än de som avses i 1 mom. ska raderas ett år efter det att åtalsrätten för det sista misstänkta brottet preskriberats, dock tidigast 5 år efter det att brottmålet registrerades.

Betänkande FsUB 2/2025 rd

De i 1–3 mom. avsedda personuppgifter som anknyter till brottmål får dock fortfarande bevaras, om de behövs med tanke på utredning eller övervakning eller av någon annan grundad anledning, eller för att trygga de rättigheter som den registrerade, någon annan part eller en person som hör till Försvarsmaktens personal har. Behovet av fortsatt bevarande av personuppgifterna ska bedömas minst vart femte år.

44 a §

Utplåning av personuppgifter ur registret för förhindrande och avslöjande av militära brott

Personuppgifter med anknytning till förhindrande och avslöjande av militära brott ska raderas senast 10 år från det att den sista uppgiften om ett brott, brottslig verksamhet eller ett uppdrag antecknades.

Personuppgifter som avses i 1 mom. får dock fortfarande bevaras, om de behövs med tanke på utredning eller övervakning eller av någon annan grundad anledning eller för att trygga de rättigheter som den registrerade, någon annan part eller en person som hör till Försvarsmaktens personal har. Behovet av fortsatt bevarande av personuppgifterna ska bedömas minst vart femte år.

Denna lag träder i kraft den 20 .

4.

Lag

om ändring av 31 § i lagen om gränsbevakningsväsendets förvaltning

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om gränsbevakningsväsendets förvaltning (577/2005) 31 § 3 mom. och 4 mom., sådana de lyder, 31 § 3 mom. i lag 266/2014 och 31 § 4 mom. i lag 691/2021, samt *fogas* till 31 §, sådan den lyder delvis ändrad i lagarna 1229/2013, 266/2014 och 691/2021, ett nytt 4 mom. varvid det nuvarande 4 mom. blir 5 mom., som följer:

Betänkande FsUB 2/2025 rd

31 §

Tillämpning av bestämmelserna om militära brott

På förundersökning i militära rättegångsärenden och på militärdisciplinförfarandet vid Gränsbevakningsväsendet tillämpas vad som föreskrivs i 1–10 kap. och 175, 177–179 och 181 § i lagen om militär disciplin och brottsbekämpning inom Försvarmakten (/). Vad som i bestämmelserna anges om Huvudstabens och Försvarmaktens disciplinära förmäns uppgifter och befogenheter tillämpas vid Gränsbevakningsväsendet på dess stab och dess disciplinära förmän.

En i 10 § 1 mom. i lagen om militär disciplin och brottsbekämpning inom Försvarmakten avsedd tjänsteman som har rätt att inleda förundersökning är vid Gränsbevakningsväsendet avdelningschefen eller biträdande avdelningschefen vid den juridiska avdelningen vid staben för Gränsbevakningsväsendet. I en ovan avsedd situation beslutar biträdande chefen för Gränsbevakningsväsendet vid behov om den förvaltningsenhet vid Gränsbevakningsväsendet som ska förrätta förundersökningen. Om förundersökningen har gjorts på initiativ av staben för Gränsbevakningsväsendet på motsvarande sätt som föreskrivs i 10 § i lagen om militär disciplin och brottsbekämpning inom Försvarmakten eller på initiativ av polisen på motsvarande sätt som föreskrivs i 11 § i den lagen, kan förundersökningsprotokollet sändas direkt till den behöriga åklagaren. I sådana fall träffas inget sådant avgörande som avses i 14 § i militära rättegångslagen (326/1983). Staben för Gränsbevakningsväsendet eller polisen ska dock underrätta den behöriga disciplinära förmannen om att ärendet har lämnats till åtalsprövning.

Genom förordning av statsrådet utfärdas, i fråga om Gränsbevakningsväsendet, närmare bestämmelser om förfarandet vid förundersökning i militära rättegångsärenden samt om sådana disciplinära förmän enligt 31 § i lagen om militär disciplin och brottsbekämpning inom Försvarmakten, om lämnande av utlåtanden enligt 17 § i den lagen och om verkställighet av en varning enligt 72 § i den lagen.

Denna lag träder i kraft den 20 .

5.

Lag

om ändring av 10 kap. 2 § i förundersökningslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i förundersökningslagen (805/2011), 10 kap. 2 § 1 mom., sådant det lyder i lag 988/2016, som följer:

10 kap.

Avslutande av förundersökning

2 §

Avslutande av förundersökning

Efter det att förundersökningen blivit klar ska saken överlämnas till åklagaren för åtalsprövning eller för utfärdande av ett föreläggande eller yrkande enligt lagen om föreläggande av böter och ordningsbot. Förundersökningsprotokollet i fråga om ett brott som ska utredas som militärt rättegångsärendet ska utan dröjsmål sändas till militärmyndigheterna, om inte något annat följer av 91 § i lagen om militär disciplin och brottsbekämpning inom Försvarmakten (/) eller av 31 § 4 mom. i lagen om Gränsbevakningsväsendets förvaltning (577/2005).

Denna lag träder i kraft den 20 .

6.

Lag

om ändring av 14 § i militära rättegångslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i militära rättegångslagen (326/1983) 14 § 1 och 3 mom, av dem 1 mom. sådant det lyder i lag 1115/2000, som följer:

14 §

Om ett brottmål som är ett militärt rättegångsärende inte handläggs i disciplinärt förfarande, ska kommandören för den truppavdelning som avses i 5 § 1 mom. efter avslutad förundersökning avgöra om förundersökningsmaterialet ska tillställas åklagaren för åtalsprövning, om inte något annat följer av 91 § i lagen om militär disciplin och brottsbekämpning inom Försvarmakten (/) eller av 31 § 4 mom. i lagen om Gränsbevakningsväsendets förvaltning (577/2005).

Vad som i 1 och 2 mom. föreskrivs om kommandör gäller även sådan förman som har till uppgift att övervaka utövningen av kommandörens disciplinära makt. Om ärendet gäller i 6 § avsedd krigsman som tjänstgör inom Försvarmakten, ska Huvudstaben träffa avgörandet, om inte något annat följer av 91 § i lagen om militär disciplin och brottsbekämpning inom Försvarmakten eller av 31 § 4 mom. i lagen om Gränsbevakningsväsendets förvaltning.

Denna lag träder i kraft den 20 .

7.

Lag

om ändring av 184 § i vägtrafiklagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i vägtrafiklagen (729/2018) 184 § 1 mom. 3 punkten, sådan den lyder i lag 333/2023, som följer:

Betänkande FsUB 2/2025 rd

184 §

Undantag från skyldigheten att iaktta trafikregler, trafikanordningar och bestämmelser om användningen av fordon

En vägtrafikanter får låta bli att iaktta trafikregler, skyldigheter som trafikanordningar anger, påbud, begränsningar eller förbud, eller bestämmelser om användningen av fordon, med iakttagande av särskild försiktighet och om uppdraget kräver det

3) i Försvarsmaktens förundersökningsuppdrag eller uppdrag enligt 88 eller 93 § 1 mom. i lagen om militär disciplin och brottsbekämpning inom Försvarsmakten (/), personskyddsuppgifter enligt 18 a § i lagen om försvarsmakten (551/2007) eller militärunderrättelsemyndigheters uppdrag inom militär underrättelseinhämtning, eller

Denna lag träder i kraft den 20 .

8.

Lag

om ändring av 2 § i lagen om övervakning av underrättelseverksamheten

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om övervakning av underrättelseverksamheten (121/2019) 2 § som följer:

2 §

Övervakning av underrättelseverksamheten, skyddspolisens övriga verksamhet och militärunderrättelsemyndigheternas förhindrande och avslöjande av brott samt övervakningsorgan

Med *övervakning av underrättelseverksamheten* avses parlamentarisk kontroll och laglighetskontroll av både civil och militär underrättelseinhämtning.

Parlamentarisk kontroll av underrättelseverksamheten och skyddspolisens övriga verksamhet samt av verksamhet som avses i 93 § i lagen om militär disciplin och brottsbekämpning inom Försvarsmakten (/) utövas av riksdagens underrättelsetillsynsutskott, om vars uppgifter det finns bestämmelser i riksdagens arbetsordning (40/2000).

Betänkande FsUB 2/2025 rd

Laglighetskontrollen av underrättelseverksamheten utövas av underrättelsetillsynsombudsmannen. Ombudsmannen övervakar också skyddspolisens övriga verksamhet samt sådan verksamhet som avses i 93 § i lagen om militär disciplin och brottsbekämpning inom Försvarmakten. På den här övervakningen tillämpas 3 kap. i denna lag i tillämpliga delar.

Denna lag träder i kraft den 20 .

9.

Lag

om ändring av 46 § i lagen om behandling av personuppgifter vid Gränsbevakningsväsendet

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om behandling av personuppgifter vid Gränsbevakningsväsendet (639/2019) 46 § som följer:

46 §

Radering av personuppgifter som behandlas inom militärrättsvården

Personuppgifter som behandlas inom militärrättsvården ska raderas enligt följande:

1) 5 år efter det att brottmålet avgjordes i disciplinärt förfarande eller överfördes till åklagaren, om det grövsta misstänkta brottet i brottmålet kan leda till böter eller ett fängelsestraff på högst ett år,

2) 10 år efter det att brottmålet avgjordes i ett disciplinärt förfarande eller överfördes till åklagaren, om det grövsta misstänkta brottet i brottmålet kan leda till ett fängelsestraff på över ett och högst fem år,

3) 20 år efter det att brottmålet avgjordes i ett disciplinärt förfarande eller överfördes till åklagaren, om det grövsta misstänkta brottet i brottmålet kan leda till fängelse i över fem år.

De uppgifter som avses i 1 mom. raderas dock tidigast ett år efter det att åtalsrätten för brottet har preskriberats.

Uppgifterna i övriga brottmål än de som avses i 1 mom. ska raderas ett år efter det att åtalsrätten för det sista misstänkta brottet preskriberats, dock tidigast 5 år efter det att brottmålet registrerades.

De i 1–3 mom. avsedda personuppgifter som anknyter till brottmål får dock fortfarande bevaras, om de behövs med tanke på utredning eller övervakning eller av någon annan grundad anledning.

Betänkande FsUB 2/2025 rd

ning, eller för att trygga de rättigheter som den registrerade, någon annan part eller en person som hör till Gränsbevakningsväsendets personal har. Behovet av fortsatt bevarande av personuppgifterna ska bedömas minst vart femte år.

I 14 § 3 punkten avsedda uppgifter som behandlas inom militärrättsvården ska raderas senast ett år efter den registrerades död.

Denna lag träder i kraft den 20 .

10.

Lag

om ändring av 3 § i lagen om behandling av personuppgifter vid Brottspåföljdsmyndigheten

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om behandling av personuppgifter vid Brottspåföljdsmyndigheten (1301/2021) 3 § 3 punkten som följer:

3 §

Definitioner

I denna lag avses med

3) *fånge* den som avtjänar fängelsestraff, kombinationsstraff, förvandlingsstraff för böter eller arrest i fängelse med stöd av 74 § 4 mom. i lagen om militär disciplin och brottsbekämpning inom Försvarmakten (/) eller den som förpassats till fängelse på det sätt som avses i 26 § i lagen om övervakad frihet på prov (629/2013) eller den som tagits i förvar med stöd av 24 § i lagen om verkställighet av kombinationsstraff (801/2017),

Denna lag träder i kraft den 20 .

11.

Lag

om ändring av lagen om offentlighet vid rättegång i allmänna domstolar

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om offentlighet vid rättegång i allmänna domstolar (370/2007) 5 § 2 mom., 12 § 2 mom. 3 punkten och 16 § 4 mom., sådana de lyder i lag 457/2023, som följer:

5 §

Tidpunkten för när de grundläggande uppgifterna om en rättegång blir offentliga

I ett ärende som gäller en hemlig metod för inhämtande av information enligt 10 kap. i tvångsmedelslagen (806/2011), 5 kap. i polislagen (872/2011), 3 kap. i lagen om brottsbekämpning inom Tullen (623/2015), 3 kap. i lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet (108/2018) eller 13 kap. i lagen om militär disciplin och brottsbekämpning inom Försvarsmakten, som gäller framskjutande av en underrättelse om omhändertagande enligt 7 kap. 9 § 2 mom. i tvångsmedelslagen, som gäller i 14 § 2 mom. i det kapitlet avsedd förlängning av tidsfristen i situationer som avses i 9 § 2 mom. i det kapitlet, som gäller särskild husrannsakan enligt 8 kap. 1 § 3 mom. i tvångsmedelslagen eller som gäller en metod för underrättelseinhämtning enligt 5 a kap. i polislagen, lagen om civil underrättelseinhämtning avseende datatrafik (582/2019) eller lagen om militär underrättelseverksamhet (590/2019), och i vilket den som är föremål för underrättelse om omhändertagande, beslag, en metod för inhämtande av information eller en metod för underrättelseinhämtning inte behöver höras vid behandlingen av yrkandet, blir de grundläggande uppgifterna, till den del de gäller annat än särskild husrannsakan, offentliga först när den som misstänks för brott eller är föremål för en metod för inhämtande av information eller en metod för underrättelseinhämtning senast ska underrättas om att sådana metoder använts. De grundläggande uppgifterna blir, till den del de gäller särskild husrannsakan, offentliga när särskild husrannsakan har företagits. Om den som misstänks för brott eller som är föremål för en metod för inhämtande av information eller en metod för underrättelseinhämtning underrättas om användningen av en metod för inhämtande av information eller en metod för underrättelseinhämtning senare därför att hans eller hennes identitet inte har varit känd, blir de grundläggande uppgifterna offentliga när domstolen informeras om underrättelsen. Domstolen får besluta att de grundläggande uppgifterna ska bli offentliga tidigare.

Betänkande FsUB 2/2025 rd

12 §

En parts rätt att ta del av en handling

En parts rätt enligt 1 mom. gäller inte

3) ett ärende som gäller en hemlig metod för inhämtande av information enligt 10 kap. i tvångsmedelslagen, 5 kap. i polislagen, 3 kap. i lagen om brottsbekämpning inom Tullen, 3 kap. i lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet eller 13 kap. i lagen om militär disciplin och brottsbekämpning inom Försvarmakten, som gäller framskjutande av en underrättelse om omhändertagande enligt 7 kap. 9 § 2 mom. i tvångsmedelslagen, som gäller i 14 § 2 mom. i det kapitlet avsedd förlängning av tidsfristen i situationer som avses i 9 § 2 mom. i det kapitlet, som gäller särskild husrannsakan enligt 8 kap. 1 § 3 mom. i tvångsmedelslagen eller som gäller en metod för underrättelseinhämtning enligt 5 a kap. i polislagen, lagen om civil underrättelseinhämtning avseende datatrafik eller lagen om militär underrättelseverksamhet, och i vilket den som är föremål för underrättelse om omhändertagande, beslag, en metod för inhämtande av information eller en metod för underrättelseinhämtning inte behöver höras vid behandlingen av yrkandet,

16 §

Offentligheten i tvångsmedelsärenden

Ett ärende som gäller en hemlig metod för inhämtande av information enligt 10 kap. i tvångsmedelslagen, 5 kap. i polislagen, 3 kap. i lagen om brottsbekämpning inom Tullen, 3 kap. i lagen om brottsbekämpning inom Gränsbevakningsväsendet eller 13 kap. i lagen om militär disciplin och brottsbekämpning inom Försvarmakten, som gäller framskjutande av en underrättelse om omhändertagande enligt 7 kap. 9 § 2 mom. i tvångsmedelslagen, som gäller i 14 § 2 mom. i det kapitlet avsedd förlängning av tidsfristen i situationer som avses i 9 § 2 mom. i det kapitlet, som gäller särskild husrannsakan enligt 8 kap. 1 § 3 mom. i tvångsmedelslagen eller som gäller en metod för underrättelseinhämtning enligt 5 a kap. i polislagen, lagen om civil underrättelseinhämtning avseende datatrafik eller lagen om militär underrättelseverksamhet, och i vilket den som är föremål för underrättelse om omhändertagande, beslag, en metod för inhämtande av information eller en metod för underrättelseinhämtning inte behöver höras vid behandlingen av yrkandet, handläggs och avgörandet avkunnas utan att allmänheten är närvarande. Den rättegångshandling som innehåller avgörandet samt övriga rättegångshandlingar i ärendet blir, till den del de gäller annat än särskild husrannsakan, offentliga när den som misstänks för brott eller är föremål för omhändertagande, beslag, en metod för inhämtande av information eller en metod för underrättelseinhämtning senast ska underrättas om omhändertagandet eller om att beslag, en metod för inhämtande av information eller en metod för underrättelseinhämtning har använts. Den rättegångshandling som innehåller avgörandet samt övriga rättegångshandlingar i ärendet blir, till den del de gäller särskild husrannsakan, offentliga när särskild husrannsakan har företagits. Om den som misstänks för brott eller som är föremål för åtgärden underrättas om omhändertagandet eller om användningen av beslag, en metod för inhämtande av information eller en metod för underrättel-

Betänkande FsUB 2/2025 rd

seinhämtning senare när hans eller hennes identitet är utredd, blir rättegångshandlingarna offentliga när domstolen informeras om underrättelsen. Domstolen får av särskilda skäl besluta att en rättegångshandling ska bli offentlig tidigare.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Utskottets förslag till uttalande

Riksdagen förutsätter att regeringen bevakar och bedömer hur den nya lagstiftningen fungerar och lämnar försvarsutskottet en utredning om detta före utgången av 2027.

Helsingfors 6.2.2025

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Jukka Kopra saml
vice ordförande Mikko Savola cent
medlem Miko Bergbom saf
medlem Timo Heinonen saml
medlem Tomi Immonen saf
medlem Mika Kari sd
medlem Pauli Kiuru saml
medlem Jani Kokko sd
medlem Juha Mäenpää saf
medlem Riitta Mäkinen sd
medlem Jari Ronkainen saf
medlem Hanna Räsänen cent
medlem Tuula Väättäinen sd
ersättare Niina Malm sd.

Sekreterare var

utskottsråd Heikki Savola.